

ZVEZA KULTURNIH DRUŠTEV LENDAVA
KULTÚREGYESÜLETEK KÖZSÉGI SZÖVETSÉGE LENDVA

Zbornik
Antológia

Pobiralci rose Harmatfogók

Avtorji ∞ Szerzők
Lidija Alt Slišal sem te,
Verona Auguštin pobiralca rose,
Rade Bakračević kako momljaš
Kornelija Baša marmornati requiem,
Bence Lajos sama,
Rozika Gojič na rezilu jutra.
Göncz Norbert Videl sem te,
Štefan Huzjan žalostno molitve odrešuješ zavez,
Franc Koren sama, samcata,
Avgust Ošljaj pred globino oltarja.
Olga Paušič *Franc Koren*
Marjeta Ribarič
Biserka Sijarič
Alojz Ščap
Velimir Turk
Vida Törnar Judit
Valerija Vrenko
Zágorec-Csuka Judit
Slavica Zver

Zbornik/Pobiralci rose/Literarni večeri 2012/13
Antológia/Harmatfogók/Irodalmi estek 2012/13

Ilustracije & oblikovanje ∞
Illusztrálás & grafikai tervezés
Andrea Schneider

ISBN 978-961-93614-0-5
ISBN (online) 978-961-93614-1-2

Literarni večeri 2012/13
Irodalmi estek 2012/13

Zbornik
Antológia

Pobiralci rose Harmatfogók

Literarni večeri 2012/13
Irodalmi estek 2012/13

ZVEZA KULTURNIH DRUŠTEV LENDAVA
KULTÚREGYESÜLETEK KÖZSÉGI SZÖVETSÉGE LENDVA

Lendava, 2013 ∞ Lendva, 2013

Zveza kulturnih društev Lendava je v okviru svojega letnega programa v letu 2012 in 2013 organizirala 9 literarnih večerov. S temi večeri smo želeli povzati vse samostojne ustvarjalce na literarnem in likovnem področju z območja občine Lendava in tudi širše. Vsako od devetih srečanj je teklo po dogovorjenem motu, predstavljena pa so bila različna dela naših ustvarjalcev v slovenskem, madžarskem, hrvaškem in tudi v srbskem jeziku. Za zbrane pa smo vedno pripravili tudi razstavo likovnih del slikarjev z našega področja. Ustvarjalci so pisali in ustvarjali najrazličnejše literarne zvrsti. Zbranih je veliko zelo kvalitetnih in seveda zanimivih del, ki smo jih strnili v zbirko literarnih večerov pod skupnim naslovom *Pobiralci rose*.

K sodelovanju smo povabili tudi recitatorje, ki so nam z zanimivim branjem pesmi in proze popestrili večere. V ta namen se v imenu vseh sodelujočih na literarnih večerih zahvaljujem Kristini Szóke, Jasni Bači, Jerici Trojak, Anici Varga, Petri Kavaš, Moniki Baša, Norbertu Göncu, Elviri Vaupotič Göncz ter Jovanu Mirkoviću, ki je dve deli prebral v esperantu. Z dramskim delom *Olge Paušič* z naslovom *Biznis* se je predstavila tudi gledališka skupina *Kofetarji* iz Lendave. Na enem izmed literarnih večerov pa je bila naša gostja pevkica Tjaša Šimonka, ki je zbranim zapela ljudsko pesem *Či bi ges bjla pčelica*.

Literarna srečanja so popestrili tudi likovni umetniki *Franc Gerenčer* iz *Petišovcev*, *Ludvik Žižek* iz *Trimlinov*, *Štefan Huzjan* iz Lendave, *Elizabeta Tibaut* in *Marija Magdič* iz *Hotize* in ustvarjalci letošnje mednarodne slikarske kolonije *Andrej Okreša*, *Rajko Ferk*, *Branko Počkar*, *Marija Pavlič*, *Anto Nikolić*, *Jozo Piškovič*, *Gregor Magdič*, *Marjan Pintar*, *Irena Ferk*, *Zvonko Bartok*, *Marjana Kmet* in *Janja Blažona*, likovne kolonije, ki je bila v *Veliki Polani* in jo je pripravil *Žavod* za razvoj umetnosti, kulture, ustvarjalnosti, turizma ter naravovarstva iz *Trnja* pod vodstvom gostiteljice in slikarke *Marjane Kmet*.

Hvala vsem sodelujočim in tudi vsem tistim, ki ste nas pri tem kot obiskovalci in poslušalci podpirali. Naša želja je, da nadaljujemo začeto delo z namenom združevanja, povezovanja, ustvarjanja novih literarnih del, ki bodo prežeta z življenjem, idejami in delom tukajšnjih ustvarjalcev, hkrati pa bodo kot mavrični utrinki odsevala značaj našega kraja, tukajšnjega življenja, ljudi in njihovih usod.

V Lendavi, oktobra 2013

Danijela HOZJAN
predsednica ZKD Lendava

ELŐSZÓ

A Lendvai Kultúregyesületek Községi Szövetsége a 2012-es és 2013-as évi programja keretében 9 irodalmi estet szervezett. Az estek során szerettük volna összefogni azokat az egyéni képzőművészeti és irodalmi alkotókat, akik Lendva Községben vagy akár szélesebb körben találhatóak. Mind a kilenc találkozót egy előre meghatározott mottó ihlette, a szlovén, magyar, horvát és szerb nyelvű alkotások átfogták az irodalmi műfajok mindegyikét. Az egybegyűlteket alkalmi kiállítás várta, amely egy környékbeli képzőművész műveit mutatta be. A művészek különböző műfajokban alkottak. Igen sok értékes és érdekes mű született, amelyeket a Harmatfogók című gyűjteménybe sűrítettünk.

Az irodalmi estek keretében felolvasók is közreműködtek, akik élményszerű előadásaikkal gazdagították a találkozókat. Ez alkalommal szeretném megköszönni a felolvasást Szőke Krisztinának, Bači Jasnának, Trojak Vericának, Varga Anicának, Kavaš Petrának, Baša Monikának, Göncz Norbertnek, Göncz Vaupotič Elvirának, valamint Mirković Jovannak, aki eszperantó nyelven olvasott fel két szöveget. Olga Paušič: Biznis c. drámájával pedig a lendvai Kofetarji színjátszó csoport mutatkozott be. Az egyik irodalmi est fénypontja Šimonka Tjaša volt, aki a Či bi ges bijla pčelica népdalt énekelte el.

Az irodalmi estek keretében a következő képzőművészek mutatkoztak be: Gerenčer Franc Petesházáról, Žižek Ludvik Hármasmalomból, Huzjan Štefan Lendváról, Tibaut Elizabeta és Magdič Marija Hotizáról, valamint az idei Nemzetközi Művésztelep alkotói: Okreša Andrej, Ferik Rajko, Počkar Branko, Pavlič Marija, Nikolič Anto, Pišković Jozo, Magdič Gregor, Pintar Marjan, Ferik Irena, Bartok Zvonko, Kmet Marjana és Blažona Janja, a Velikai Polana-i művésztelep képviselője, amelyet a trnjei székhelyű A Művészet, a Kultúra, a Kreativitás, a Turizmus és a Természetvédelem Fejlődéséért Intézet szervezett, amelynek házigazdája Kmet Marjana festő volt.

Köszönettel tartozom a közreműködő alkotóknak, valamint a látogatóknak. Célunk az, hogy a már megkezdett munkát folytassuk, az új irodalmi művek a társalgás és kapcsolattartás szempontjából is nagyon fontosak. Legyenek ezek a találkozók a hétköznapi szívérványfoltjai, melyek egyben az itt, élő emberek életéről és sorsáról is szólnak.

Lendva, 2013 októberében

HOZJAN Danijela
a lendvai KKSZ elnöke

Lidija Alt

Sem Lidija Alt, domačinka iz Lendave. Poklicno se ukvarjam z otroki in tako imam tudi tu veliko možnosti igrati se z besedami. Zelo rada berem prozo, še rajši pa poezijo, v kateri neizmerno uživam. Tudi sama sem se večkrat preizkusila v pisanju pesmi. K temu so me prvotno spodbudili žalostni občutki ob izgubi meni dragih ljudi.

Sicer pa je tematika mojih pesmi raznolika. Nekaj od teh pesmi sem objavila v naši lokalni reviji LINDUA. Pisanje pesmi je moj hobi, ki me pomirja in v katerem najdem sebe.

Alt Lidija vagyok, és Lendván születtem. Mivel gyermekekkel foglalkozom, rengeteg lehetőségem adódik a szövegekkel való játékra. Szeretek prózai szövegeket olvasni, még inkább szeretem a verseket, amelyek olvasása nagy élmény számomra. Én is sokszor próbálkoztam a versírással. Számomra kedves emberek elvesztése miatt kezdtem verseket írni, amelyek eleinte igen szomorkás hangulatúak voltak.

Különbén a verseim témája sokszínű. Néhány versem már megjelent a LINDUA folyóiratban is. A versírást kellemes szabadidőöltésnek élem meg, amely megnyugtató, és amelyben magamra találok.

Verona Auguštin

Iz mladosti je ostala želja, ki je tedaj nisem mogla uresničiti: pisati, pisati - brati, želja po znanju. Sanje so šle mimo mene. Sedaj se moje sanje delno vračajo, vzela sem si majhen prostor, kjer uresničujem delček sebe. Poezija me osrečuje, to je, kar čutim, vidim, tipam ...

Moje pesmi najdete v reviji Lindua.

A fiatalságom nagy vágya teljesült azzal, hogy írok. Az álmaim elementek melletttem. Most szép lassan visszatérnek. Van egy kis helyiségem, ahol megvalósítom magamat. A versírás örömet szerez, hiszen benne van mindaz, amit érzek, látok, tapintok...

A verseim a Lindua folyóiratban olvashatóak.

Rade Bakračević

Rojen sem bil 24. 6. 1939 v Raški. Po poklicu sem univ. dipl. inž. Študij sem končal v Ljubljani, sedaj pa živim v Radencih. Z novinarstvom in pisanjem se ukvarjam že od gimnazijskih let. Sem član mednarodnega in slovenskega društva novinarjev. Svoje pesmi in prozna dela sem objavil v več knjigah in časopisih.

1939. 6. 24-én születtem Raškában. Mérnök vagyok. Az egyetemi tanulmányaimat Ljubljanában fejeztem be, jelenleg Radencin élek. Újságírással és írással a gimnáziumi éveim óta foglalkozom. Az újságírók nemzetközi és szlovéniai egyesületének is tagja vagyok. Verseim és prózáim több könyvben és újságban láttak napvilágot.

Kornelija Baša

V življenju se je zgodilo toliko lepih, prijetnih stvari, toliko anekdot. In ko se zgodijo, se nam zdijo tako enkratne, čudovite in izjemne, da smo prepričani, da jih ni mogoče pozabiti. Pa še kako pozabimo! Kako hitro nam uidejo iz misli in spomina! Velikokrat želim obuditi kakšen zanimiv dogodek iz otroštva mojih hčera, pa se ne morem spomniti. Zato čutim, da moram zapisovati vse, kar se me dotakne, za kar menim, da je pomembno.

Objavljam v glavnem v Lindui.

Az életben annyi szép és kellemes dolog történik, annyi anekdota. És amikor megtörténnék, egyedinek, gyönyörűnek és kivételesnek érezzük, sőt meg vagyunk győződve arról, hogy sosem lehet elfelejteni őket. Pedig hogy elfelejtjük őket! Milyen gyorsan elszállnak a gondolatainkból és emlékeinkből!

Sokszor azon kapom magamat, hogy szeretnék a lányaim gyermekkorából valami érdekeset elmesélni, de semmi sem jut az eszembe. Ezért úgy érzem, hogy ami megérintett, ami fontos, azt mind le kell írnom.

Főleg a Lindua folyóiratban jelennek meg írásaim.

Bence Lajos

Hogy miért írok? Miért ne. Tulajdonképpen csak a hagyományt folytatom, amit Lendván – kisebb nagyobb kihagyásokkal – Kultsár György prédikátor (1570-körül) kezdett. A 20. században Vljaj Lajos, Szúnyogh Sándor és íróbarátai (Szomi P., Varga J.) folytattak. Egyet megtanultunk: csak folyamatos írással, kísérletezés-sel lehet fenntartani a kondíciót. Az újságírás a felszínt kutatja, a z írói munka a mélyt. Ezért nem mindig jó, ha a kettőt párhuzamosan úzzük. De valamiből meg is kell élni!

Zakaj pišem? Zakaj ne bi? Pravzaprav samo nadaljujem tradicijo, ki jo je v Lendavi začel ok. leta 1570 pridigar György Kultsár in se je s krajšimi ali daljšimi prekinit-vami nadaljevala skozi stoletja. In ki so jo v 20. stoletju nadaljevali Lajos Vljaj, Sándor Szúnyogh in njegovi pisateljski prijatelji (P. Szomi, J. Varga). Naučili smo se: samo z nenehnim pisanjem, eksperimentiranjem lahko obdržiš kondicijo. Novinarstvo je samo površinsko raziskovanje, pisatelj pa koplje po globinah. Zato ni vedno najbolj posrečeno, če delaš oboje hkrati. Ampak treba je preživeti!

Rozika Gojič

Navdih iščem in zmerom najdem v nenehnem raziskovanju najglobljega notranjega dogajanja v človeški duši in vpliva okolja na odnose med ljudmi. Prvinskost je neizčrpen vir nadaljnjega preučevanja v moji poeziji. Cenim iskrenost in dobroto, ki vedno znova presenečata. Pesmi objavljam v Lindui.

Az ihletet a legmélyebb belső történésekben, az emberi lélekben keresem, és meg is találom. A kezdetlegesség kimeríthetetlen forrás a verseim megértéséhez. Nagyra értékelem a becsületességet és a jószágot, amely mindig újra és újra meglepetést okoz számomra. A verseim a Lindua folyóiratban jelennek meg.

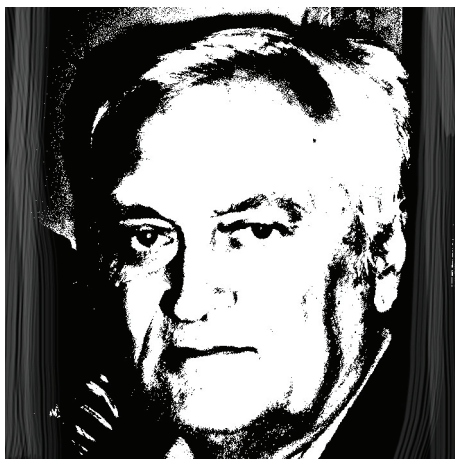

Göncz Norbert

Gyertyánosban nőttem fel. Pillanatnyilag a Nagykanizsai Batthyány Lajos Gimnázium humán osztályának tanulója vagyok. 10 éves koromban írtam meg az első versemet, azóta aktívan alkotok a próza, líra és dráma műfajaiban. Színes egyéniség vagyok, az írás mellett foglalkozok még zenével, művészettel és színjátszással. A műveim közül 2 novellát, valamint 2 verset olvashatnak. Cetera Desunt... A többi még hiányzik...

Odraščal sem v Gaberju, trenutno pa sem dijak gimnazije Lajosa Batthyányja v Nagykanizsi. Svojo prvo pesem sem napisal, ko sem imel 10 let. Od takrat aktivno ustvarjam v vseh književnih zvrsteh. Sem vsestranska oseba, saj se poleg pisanja ukvarjam tudi z glasbo, umetnostjo in z gledališčem. Prebrali boste lahko moji noveli in dve pesmi.

Cetera Desunt ... Ostalo še manjka ...

Štefan Huzjan

Sem Lendavčan, sedaj že upokojen, a še vedno aktiven na področju kulture. Rad likovno ustvarjam, sem tudi literat, šahist, velik ljubitelj narave, borec za zdravo okolje, nekoč pa me je mikalo tudi gledališče in sem veliko nastopal na domačem odru kot igralec in pevec. Sodeloval sem v Mešanem pevskem zboru Lendava, v madžarski folklorni skupini, madžarski dramski skupini ter na številnih likovnih razstavah doma in v tujini. Moje knjižne objave: Obrazi – skupaj z Olgo Paušič, Podaj roko svetlobi, Éltek, élnek. Pišem tudi v revijo Lindua, in sicer najraje pesmi ter črtice.

Lendván születtem, jelenleg nyugdíjasként élem életem, de még mindig aktíván szerepet vállalok a kultúrában. A képzőművészeti alkotások a szívem csücskében vannak, de irodalmárként, sakkozóként, természetjáróként ismernek, az egészséges környezet aktivistája vagyok. Valamikor a színház is érdekelt, sokat szerepeltem mint színész és énekes. Közreműködtem a lendvai vegyes kórusban, a magyar néptánc és színjátszó csoportban, valamint hazai és külföldi képzőművészeti kiállításokon is részt vettem. Köteteim: Obrazy – Olga Paušičsal; Podaj roko svetlobi, Éltek, élnek. Írásaim jelennek meg a Lindua folyóiratban is.

Franc Koren

Del mene se je zmeraj odražal v pisni obliki. Zmeraj je bila del mene sporočilnost, ki sem jo prepuščal verzom, gnetel v besede, sledil mislim, pretopil v stavke in jih največkrat puščal na klopeh v parku, pod pepelniki v gostilnah, podarjal potencialnim ljubicam in ljubimcem in sedaj se jih je nekaj napaberkovalo za objavo v tej zbirki. Kot pleme spermijev, ki se odpravlja na bojni pohod.

Személyiségem egy részének mindig az írás volt a kifejezőeszköze. Az üzenetközvetítés a részem, így szavakba, versbe szedtem a gondolataimat, melyeket legtöbbször a parkban a padokon, a vendéglőkben a hamutartók alatt hagytam, alkalmi szeretőknak ajándékoztam. Most néhány e kiadványban jelenik meg. Mint egy spermatorzs, amely hadjáratra indul.

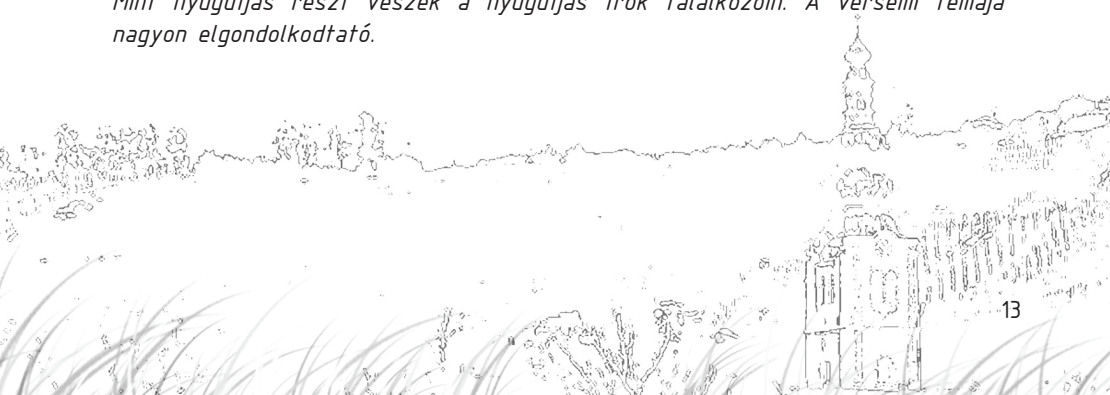
Avgust Ošljaj

Pesmi in teksti, ki jih pišem, so moje darilo življenju, ljudem, ki radi prisluhnejo naukom starih modrosti. Odraščal sem v lendavskem gradu, nekoč šoli, ko sem že pošiljal tekste in slike v mladinske časopise (PL, Jópajtás).

Sedaj kot upokojenec sodelujem na srečanjih seniorskih piscev. Moje pesmi imajo razmišljujočo tematiko.

Az írásaim az életnek, az embereknek szóló ajándékom. A lendvai várban nevelkedtem, a valamikori iskola helyiségeiben, és már fiatalként is elküldtem az írásaimat az ifjúsági folyóiratokba (PL, Jópajtás).

Mint nyugdíjas részt veszek a nyugdíjas írók találkozóin. A verseim témája nagyon elgondolkodtató.

Olga Paušič

Sem domačinka, rojena Lendavčanka, od malih nog zaljubljena v naš kraj. Po upokojitvi leta 2009 se s še večjo vnemo predajam literarnemu ustvarjanju. Pišem odrska besedila za lendavsko gledališko skupino Kofetarji (Kofetarji, En hribček bom kupil, Gremo na morje), tudi za šolske gledališke skupine (zbirki Šolski štosi in Veselo na oder); poezijo za odrasle bralce (Sanje o zvezdah) in prozo za mlade (romani: Junaki, Skrivnosti, Osumljen), kratko prozo za odrasle (Mavrični vsakdanjiki) in najmlajše (Imejmo jih radi, Pod belim gradom) ter potopise, ki jih lahko berete v revijah Svet in ljudje, Horizont ter prilogah Dela, v Vestniku, Slovenskih novicah in Šolskih razgledih. Sem stalna sodelavka spletne revije Locutio in internetnega portala MojaLeta.si in članica uredništva revije Lindua.

Született lendvai vagyok, már gyermekkorom óta szerelmese e vidéknek. Nyugdíjba vonulásom óta még nagyobb buzgalommal alkotok. A lendvai Kofetarji színjátszó csoportnak írok színdarabokat, de az iskolai színjátszó csoportokról sem feledkezem el. Vannak felnőtteknek szóló verseim, kisprózáim, fiataloknak szóló ifjúsági regényeim, és a legkisebbeknek szóló rövid történeteim. Rengeteg útirajzot jelentetek meg különböző folyóiratokban, hetilapokban vagy napilapokban. A Locutio online magazin és MojaLeta.si internetes portál állandó munkatársa vagyok, valamint a Lindua folyóirat szerkesztőségének tagja.

Marjeta Ribarič

Po rodu, po duši in razmišljanju sem prava Lendavčanka. Tu sem končala osnovno šolo, vzgojiteljsko pa v Mariboru. Kot vzgojiteljica sem bila v svojo poklicno dobo del kolektiva Vrtca Lendava. Veselje do ustvarjanja na različnih področjih je raslo z mano od malih nog. Tudi poklic sam je spodbujal mojo ustvarjalnost tako na gledališkem, glasbenem kot literarnem področju. Tudi sedaj, ko sem upokojena, je v meni polno ustvarjalnega nemira, zato sem se pridružila pevskemu zboru Nimam časa, sodelujem v gledališki skupini Kofetarji, pišem v Linduo, Šolske razgledne in Vestnik. Najbolj me mikajo kratka proza, odrska besedila za otroke in preproste otroške pesmi.

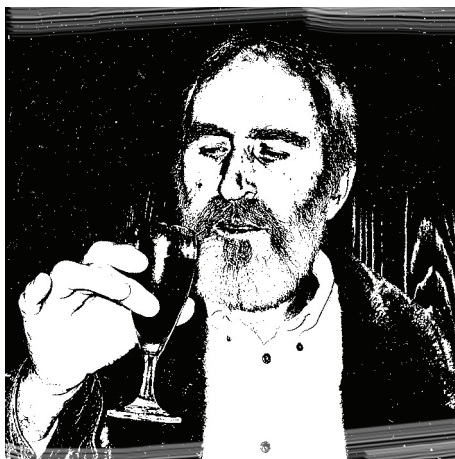
Lendván születtem, itt is fejeztem be az általános iskolát, majd Mariborban az óvónőképzőt. Óvónőként mindvégig a Lendvai Óvodában dolgoztam. Az alkotás iránti öröm már kiskorom óta elkísért, sőt a foglalkozásom is ihletet adott a színdarabok és a zenei és irodalmi alkotások terén is. Ma is, amikor már nyugdíjas vagyok, nagy bennem az alkotókészség, ezért csatlakoztam a Nimam časa énekkarhoz és a Kofetarji színjátszó csoporthoz is. A Linduában, a Vestníkben és a Šolski razgledni c. újságban jelennek meg írásaim. Leginkább a kispróza, a gyermekeknek szánt színdarabok és az egyszerű gyermekversek ihletnek meg.

Biserka Sijarič

Poezijo sem začela pisati že v osnovni šoli in nanjo ne gledam zgolj kot na hobi, temveč kot potrebo po tovrstnem izražanju, je del mene in prav tako tudi rase z menoj. Za seboj imam tudi nekaj objav v reviji Mentor, v pomurskem Vestniku, Lindui, pesniških zbirkah "Jaz sem jaz in v meni nihče ne prebiva" (l. 2002) ter "Valovanje misli" (l. 2012).

A versírás már általános iskolásként foglalkoztatott, és nem csak hobbiként tekintek erre, hanem mint egy kifejezési lehetőség, amely szintén én vagyok, és együtt fejlődünk. Jelentek meg verseim a Mentor és Lindua folyóiratokban, a Vestnik hetilapban, valamint a »Jaz sem jaz in v meni nihče ne prebiva« és a »Valovanje misli« c. verseskötetekben.

Alojz Ščap

Sem ljubitelj vseh lepih umetnosti, še zlasti pa me privlačita likovna in glasbena ustvarjalnost. Sem predvsem konzument, se pa kdaj tudi sam spoprimem s poskusi, ustvariti kaj preprostega, vsakomur razumljivega in se izraziti v svojem delu tako, kot mi velewa srce. Udinjanje v tej smeri mi pomeni popestritev in obogatitev, hkrati pa družabno vključenost med ljudi v sicer dokaj osamljenih poznih letih. In ne nazadnje – le tako lahko ljudem povem, da sem bil, da sem in da, z Gospodovo s pomočjo, morda še kaj malega bom.

Szeretem a művészeteket, különösen a képzőművészet és a zene érdekel. Főleg élvezője vagyok a művészeteknek, de néha megragadom a tollat, és magam is alkotok egyszerű, szívemhez közel álló írásokat, amelyeket mindenki megért. Így gazdagodik a lelkem, sőt ezek a társasági életemre is kihatnak. És nem utolsósorban, így tudatom az emberekkel, hogy voltam, vagyok, és az Isten segítségével még néhány évig leszek.

Velimir Turk

Velimir TURK, univ.dipl.inž. geologije, sem upokojenec, tudi vnet planinec, ribič in naravovarstvenik. Ukvarjam se tudi s transcendentalno meditacijo in makrobiotiko. Že vrsto let sem koordinator gibanja za zdravo življenje Mavrica.

Svojo prvo pesem Kiša sem napisal, ko sem imel 11 let. Danes pišem predvsem o naravi, odnosu človeka do narave in o medčloveških odnosih. Pišem v hrvaščini, slovenščini in angleščini. Doslej še nisem izdal samostojne pesniške zbirke, objavljaj sem pa v internem glasilu INE, v lendavski Lindui, vsako leto sodelujem tudi na natečaju Sosed s tvojeга brega JSKD Slovenije

TURK Velimir geológusmérnök vagyok, már nyugdíjas. Lelkes hegymászó, halász és természetvédő. Transzcendentális meditációval és makrobiotikával is foglalkozom. Néhány éve a Szivárvány egészséges életmód mozgalom koordinálását végzem.

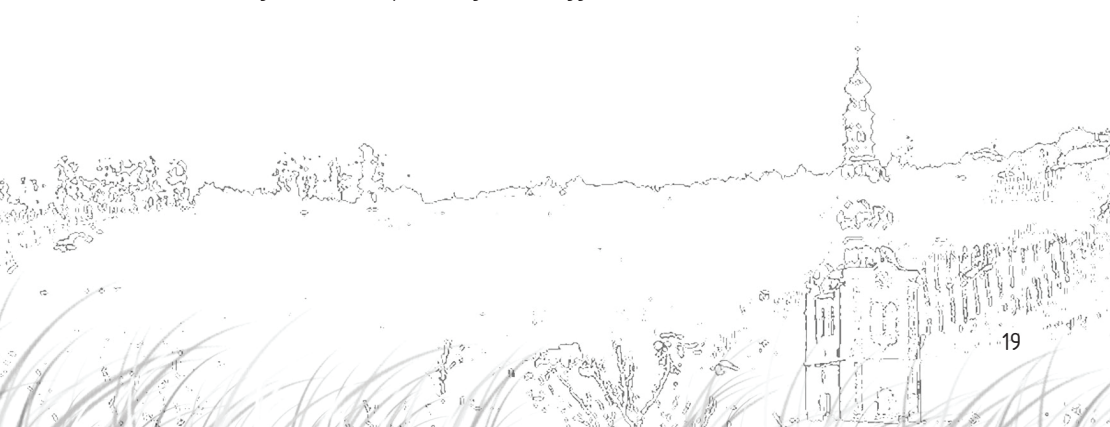
Az első versemet 11 éves koromban írtam. Ma elsősorban a természetről, az emberek egymásközti és a természethez való viszonyáról írok. A verseket horvát, szlovén és angol nyelven írom. Eddig még nem jelent meg önálló verseskötetem, írásaim az INA online magazinban és a Linduában jelentek meg. Minden évben a JSKD által szervezett Sosed s tvojeга brega pályázaton is részt veszek

Vida Törnár Judit

Dobronakon születtem, most már néhány éve a családommal Lendván élek. Az alkotások főleg saját megéléseim alapján születnek. Van, amikor egy helyzet fog meg, van amikor egy személy, majd a köré építem fel a történetet. Létező személy nagyon kevés szerepel az írásaimban. Főleg az íróasztal fiókjának írok, néha-néha meggyőzőnek arról, hogy ezeket megjelentessem.

Rodila sem se v Dobrovniku, zdaj pa z družino že vrsto let živim v Lendavi. Ustvarjam kratko prozo, ki ponavadi temelji na mojih doživetjih, vendar obdelam samo določene zanimive situacije in zanimive osebe, ki jih postavim v novo okolje, v nove situacije, ki so le plod moje domišljije.

Valerija Vrenko

Pišem že od gimnazijskih let, k pisanju me motivirajo notranja občutja, opazovanje sveta in narave okoli sebe. Sodelovala sem na več literarnih delavnicah, moja dela so bila objavljena v spletni reviji Locutio, literarni reviji JSKD Mentor, v Lindui in raznih drugih literarnih revijah.

Már a gimnáziumi éveimet is írással töltöttem, amelyhez az ihletet a belső érzéseim, a világ és a természet megfigyelése adja. Több irodalmi műhelymunkában vettem részt, írásaim a Locutio online magazinban, a Mentor és a Lindua folyóiratban és egyéb irodalmi folyóiratokban jelentek meg.

Zágorec-Csuka Judit

Göntérházán születtem, jelenleg Kapcán élek, és az 1. Sz. Lendvai KÁI-ban könyvtárosként dolgozom. Az alkotásban kiteljesedek, szenvedélyes olvasó és színházkedvelő vagyok. Írok, amióta az eszemet tudom, leginkább verseket (több verseskötetem is megjelent: Viharverten, Kiűzve az Édenből, Kettős hangzat, Sivatagi szélben, Új horizontok). Fordítással is foglalkozom (Evgen Car: A gólyák is elpusztulnak). A szakmámmal kapcsolatosan szakmai és tudományos cikkeket is megjelentetek. Számos hazai és külföldi, főleg magyarországi folyóiratokban jelentek meg írásaim.

Doma sem iz Genterovcev, živim pa v Kapci in delam kot knjižničarka na DOŠ I LENDAVA. Ustvarjanje me izpolnjuje, sem tudi strastna bralka in ljubiteljica gledališča. Pišem, odkar pomnim, najraje poezijo (pesniške zbirke: Viharverten, V ognjenem kresu, Slepci na zemljevidu, Kiűzve az Édenből, Kettős hangzat, Sivatagi szélben, V sebi zate, Novi horizonti). Ukvarjam se tudi s prevajanjem (Evgen Car, Štrki umirajo). V povezavi s stroko objavljam strokovna in znanstvena besedila o šolskih, dvojezičnih knjižnicah, njihovi zgodovini, poslanstvu in prihodnosti. Objavljam v številnih tiskanih medijih tako doma kot na tujem, predvsem na Madžarskem.

Slavica Zver

Živim v Hotizi, v čudovitem kraju blizu reke Mure. Tukaj sem tudi rojena. Rada pišem poezijo in slikam, najraje s tehniko olje na platno. Pred mnogimi leti, že v srednji šoli, sem objavila svoje pesmi in prispevke v šolskem glasilu in v Vestniku. Iščem vrednote življenja, skrivnost prve ljubezni, ponos matere in zadovoljstvo dovršenosti ter pozabe. Kadar ustvarjam, se pred mojimi očmi odpirajo nove podobe lepote ljubezni in topline, ki me odnašajo daleč proč od vsakdana. Vsako novo delo napolni moje srce z novim žarom in preganja iz njega bolečino, žalost in osamljenost ...

Hotizán, a Mura folyó mellett élek. Itt is születtem. Szeretek verseket írni és festeni, legszívesebben olajfestményeket. Sok évvel ezelőtt, még a középiskolában jelentek meg a verseim és írásaim az iskolai újságban, valamint a Vestnikben. Keresem az élet értelmét, az első szerelem titkát, az anyák büszkeségét, valamint a teljesség és a feledés elégedettségét. Amikor alkotok, a lelki szemeim előtt a szerelem és a melegség új horizontjai nyílnak meg, melyek távol visznek a mindennapi élettől. Minden új alkotásom a szívemet új reménnyel tölti meg, és elkergeti belőle a fájdalmát, a szomorúságot és a magányosságot...

Andrea Schneider

Hkrati z zbornikom Pobiralci rose so nastajale moje prve ilustracije in oblikoval se je način povezovanja. Močni ustvarjalno-srčni utripi so me razburkali, ko sem, vsa potopljena v doživljanje, prisluhnila vživetim, zelo dobrim interpretacijam recitatorjev in avtorjev. Pogumno sem se lotila risb na moto posameznega literarnega večera, da ne bi pozabila vtisov.

Učila sem se osnov založništva, oblikovanja knjig in ilustriranja v svojem stilu. Dejavnosti in zanimanja sem prilagodila vsebinam zbornika in jih poskušala praktično doživeti, da sem laže premagovala izzive dela in vsakdanjika.

Rada živim v Lendavi in spoznavam kulturo tukaj živečih ljudi. Prepustim se voditi duhu teh obmejnih pokrajin, kjer osebnostno in pri svojem delu z lahkoto napredujem.

A Harmatfogók c. antológia keletkezésé közben születtek meg első illusztrációim, amelyekkel színesíteni szerettem volna a benne megjelenő írásokat. A szerzők írásait olvasva heves alkotói láz fogott el, és bátran nekiláltam az egyes irodalmi estek mottójául szolgáló rajzok elkészítéséhez.

Tanulmányaimat a könyvkiadás, grafikai tervezés és illusztrálás szakon végeztem. A tevékenységelm végzését az antológia témájához alkalmaztam, megpróbáltam megélni azokat, hogy könnyebben vegyem a munkám és a mindennapok nyújtotta kihívásokat.

Szeretek Lendván élni és ismerkedni az itt élők kultúrájával. Átadom magam a határmenti területek szellemének, ahol a személyiségemben és a munkámban egyaránt könnyedén fejlődhetek.

Lendava

Lujs

Alojz Ščap

Na bre-gu sto - jim, zrem pre-ko teh rav nin, ob - si - ja ne se zde ne-skortno,

ze - le - no mor - je. Kod se - že o - ko, vi - di plod-³ho zem - ljo, vsou - cu vse³ br -

sti tod mo - go čno, živ - lje - nje ki - pi. Pred bre gom pa - kraj, tod še go - zdi - ček lep gaj,

glej vza-vet-ju tod še ži-ve, kle-ni, dob - ro-hot - ni lju - dje. Len - da - va, - le - pa

in do - ma - ča vsa, Len - da - va, sre - ča - mo - ja vsa. Pred

njo po - to - čki, ve - se - lo žu - bo - re, nad njo šop - ki - go - ric, se le - po, u - bra - no vr -

ste. Spo - min o - bu - di mi - vse pre - sre - čne dni, ko na - šel sem jo, vsem kra - ju, lju -

be - zen vso. Le - po - tain čar dob - ro - tata bož - ji - dar, vnje - ni du - ši tu še ži

vi, kot do - ta, za bo - do - če dni. Len - da - va, kraj iz -

poln - je - nih za - lja, Len - da - va, kraj kjer sem do - ma.

Kdo sem, kako razmišljam,
kam me vodi pot?

Ki vagyok, hogyan gondolkodom,
hova vezet az utam?

1. literarni večer ∞ 1. irrodalmi est

Alojz Ščap

LENDAVA

Na bregu stojim,
zrem prek teh ravnin,
obsijane se zde neskončno zeleno morje.

Kod seže oko,
vidi plodno zemljo,
v soncu vse brsti,
tod mogočno življeneje kipi.

Pred bregom pa kraj,
tod še gozdiček, lep gaj,
glej, v zavetju tu še žive
kleni, dobrohotni ljudje.

Lendava, lepa in domača vsa,
Lendava, sreča moja vsa.
Pred njo potočki veselo žubore,
nad njo šopki goric
se lepo ubrano vrste.

Spomin obudi mi vse presrečne dni,
ko našel sem jo v tem kraju,
ljubezen vso.

Lepota in čar, dobrota, ta božji dar,
v njeni duši tu še živi kot dota
za bodoče dni.

Lendava, kraj izpolnjenih želja,
Lendava, kraj, kjer sem doma.

Olga Paušič

POD BELIM GRADOM

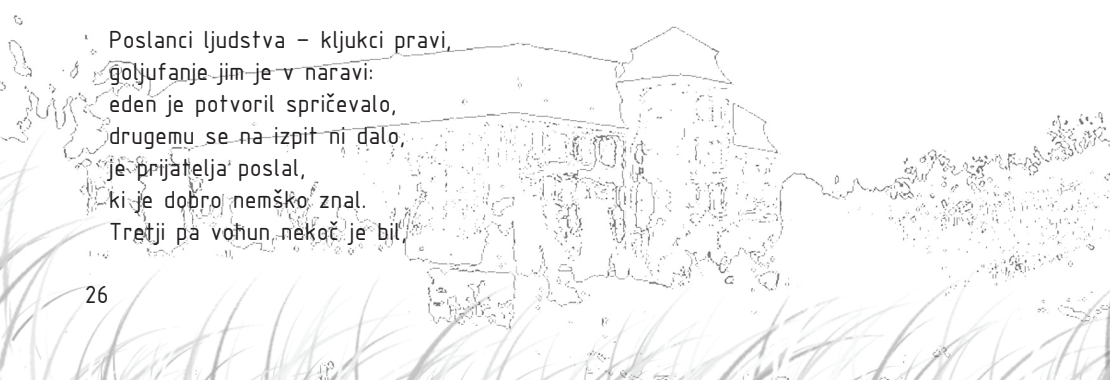
Glej ga, očaka,
budno preži,
nas opazuje,
šteje leta in dni.
Poglej ga, stražarja,
še trdno stoji,
a starost mu rahlja kosti,
da v temi slišiš, kako ječi.

Pod njim pa hišice,
hiše in bloki,
še komaj živi potoki,
ravnina s pajčevino poti,
vse hiti, drhti in drvi ...
Še spomin v tej naglici hlapi,
sivi, blede, ga skoraj več ni.
Vrvenje življenja,
mnoga hrepenenja na dlani,
od jutra, ko se zdani,
vse tja do zvezdne noči.

On pa le opazuje,
se čudi, modro molči,
a se pogosto zdi,
da nas obsoja, hkrati grozi:
če spomin okamni,
tudi mi ne bomo več mi,
le številke v evidenci.

MORALA

Postanci ljudstva – kljukci pravi,
goljufanje jim je v naravi:
eden je potvoril spričevalo,
drugemu se na izpit ni dalo,
je prijatelja postal,
ki je dobro nemško znal.
Tretji pa vohun, nekoč je bil.

znancem in uglednikom sledil,
jih zašpecal državi.
Četrtri je pa delo naročil,
zdaj ni denarja, da bi dolga se rešil.
Takah je v naši deželi preveč,
a ljudstvo jih noče trpeti več.
Kaj naj si človek misli?
Kar slišiš, bereš, te obnori,
toliko packarije drugod pač ni!
Morala?
Še kdo ve, kaj sploh to je?
Predstavniki ljudstva kaže, da ne!

PRIJATELJICI

Vsak dan v kavarni sta sedeli
upokojenki vedri, veseli,
klepetali tjavdan,
luštno je, ko nisi sam.
Prijateljici sta bili,
najboljši – mislili so vsi.

Potem pa se je zgodilo,
kar ju žal je razdvojilo:
Nada je v politiko šla,
na županovi listi kandidirala,
izvoljena bila
in imidž spremenila.
Frizura nova, rdeči lasje,
v politiki – se ve,
zunanost odločilna je!
Videz veliko pomeni:
dobra obleka, pravi stil ...
Kako je ta sistem ves gnill!

Nista več skupaj sedeli,
kajti drugi – Evi –
se ni zdelo v redu,
da prijateljica Nada
te o županu naklada,
le o njem še govori,
ga v zvezde kuje,

vneto hvali,
kot da ga ne bi predobro poznali.

Tako se zgodi,
ko splezaš po lestvici
in se ti v glavi zvrtil!

Gospa Nada je sestankovala,
se v razne »organe« imenovat' dala,
kasirala je honorarje,
kar lepe denarje.
Za upokojenko velik skok...
Ves dan je hodila okrog.

Evo pa je umetnost prevzela,
je pesmi in prozo pisati začela.
Še drame in komedije,
naj se vidi, da obvlada vse.
Seveda od tega ni bogatela,
od sedenja pri računalniku
je vse bolj bledela,
so ji pešale oči,
a umetnik pač ne popusti!

Ko sta se slučajno srečali,
kot da se ne bi poznali,
kot da so ure ob kavici
le stari, umrli spomini.
Samo pozdrav in strm pogled,
pa šli sta vsaka v svoj svet.
Evi je bilo hudo,
a še huje bi bilo,
če ponos bi požrla
in bivši prijateljici
znova vrata odprla.

Ko minil je mandat,
se Nada spet pojavi na kavi,
a jo komaj kdo pozdravi.
Ljudje podrepnike črtijo,
politikov več ne cenijo.
Minili so časi zlati.

v politiki se pač ne da obstati,
če te izločijo iz črede
in ne slišijo tvoje besede.

Z Evo je bilo drugače:
pisanje je za vse čase.
Ko politik s stola »pade«,
izgubi še up in nade.
Ljudje spomin imajo,
pozabiti mu ne dajo.
Umetniku pa dá pečat srce,
resnica, odkrite besede,
zaupanje, vera v ljudi,
ki dobro vedo,
kaj je prav in kaj ni.

Bodi sebi zvest,
potem na druge misli!
Kaj ti mar obrazi kisti,
zavist in zlobne misli,
podtikanja in trači ...
Ni prijatelj, kdor berači,
kdor dvojno igro igra
in komaj čaka, da te izda.

Avgust Ošljaj

KDO SEM JAZ?

Vprašanj neskončno v meni blodi
Odgovor vsak pa k meni vodi
Začo milijonkrat vprašam
Odkod? Zakaj? in Kam?

Prva slika mi je Mati in Ati
A kdo njihova je Pra M-Ati?
Ne vem – A vem da je Nekdo!
Odkod Mu vse kar Jaz imam?

Zakaj iz spiralnih
Galaktičnih globin

Ena sama Pot učenja
Ljubezni se skozi ♡ moje vlije?

Kam pelje Pot včasih mučna?
Cilj neznani je v Radosti iskani?
Skozi Prostor in Čas drvim
Da nekje nekoč Mu v obraz povem

Jaz sem ves Ti in Ti si ves jaz

IZVIR

Modrina Neba drhti
Veter v drevju šumi
Sonce z višine žari
Le bister Izvir žubori
V pesek nemo spolzi

VEnDar mi Izvir
Vedrost ponuja
Sočutje prebujajo
Radost podari
Zahvalo poraja
Saj z vodo čisto
Ljubezen razdaja

Bole zen

Podaj mi roko
Saj Ganeš A v oko
Ko srce ranjeno odpreš
In jokati začneš

Ljube zen

Podaj mi roko
Saj ustvariš poroko
Ko srce sklad odkrije
In se v nasprotje zlije

Ves Ti

Biti ENA Radost
Je DVEh most
Čez TRI danosti
Čute čustva do vesti

ZEN

Lidija Alt

V MRAKU

V mraku pomladni dež,
tih in droban,
igra se s soncem
že ves mili dan.

Jutru zaran
je že lica umil,
načo se je kmalu
za sončece skril.

Dan se zrcalil je
v soncu vesel,
kot da bi pesem
prešerno si pel.

Je igro prekinil
večer junak
in rekel obema:
"Večer je,
pojdita zdaj spat!"

DOBRO JUTRO, SVET MOJ MALI

Dobro jutro, svet moj mali,
ki ovit si v meglo to.
Dobro jutro, trave in cvetlice,
težko najde vas oko.

Doro jutro, sonce zlato,
daj razpri svoj žaromet
in popij zdaj vse meglice,
ki ležijo tu po tleh.

Da bo v zlatu zasijalo
morje rož tu naokrog
in v moji duši zaigralo:
"Glej, lep dan je pred teboj."

Velimir Turk

NE ČUJEM PROSTOR

ne čujem prostor
in ne vidim vrijeme
u sebi miris speći
beje pčelinje
niti sluh netopira nemam
elastitice t vlati
ne osjećam umiranje lista dok lebdi rakom
sreću mrava ne mogu da dokućim
ni eksplozijo NOVE u sebi da osjetim
a krunim se BOGOM
zaboga a što se sapličem onda
sa karcinome
i ne jedem slak ili možda zmije
i patim od krize takve naftne
i nedam ljudima da žive
i stvaraju se kriminalci i teroristi
da nije
da nije to ono što jedno davno
Rene Descartes nam jednostavno reče
"Cogito, ergo sum!"

ZIMA

s rukom hladnom odjeći od mraka
silazi pjesma odraslog mraza
kad da je opjevala slavo gornjega neba
drži u ruci žaro od vjetra

kolika je snaga njena
a kolika je nemoč njenoga plijena
vidjeh u očima klošarovog tijela
osjetih sav grijeh u obećajnama pravednika
čujem i sada vjerovanja u lomača predaka
i dolazak svijeta nečovjeka
mraz pleše sve češće i sve jače
valovi leda pokaazuju na orkanska jedra i poplavljena sela
krile se glasovi skoroga bijeloga snijega
svežnjevi banknota sviraju koncert bankrota
na strništu šuma pjevaju vihori novoga svijeta
iz svojih brlogova izlaze čudni krumpiri i debeli krastavci
roje se isti s istima kao da je istina na jednoj strani svijeta

KOBILJSKI POTOK

odakle taj glas
voda koja teče u mrak:

mrtve ribe?

da-da-da pijevo pila

na redu je oluja

srušimo drva jer ne trebam zrak
uživajmo u zovu preduđenog diva
Zemlja nam je treba
mi smo gospodari svega

Biserka Sijarič

DAN V MOLU

Danes jih ne bo
na črne podočnjake –
vseh zvestih pleskarjev
in mojstrov navlake.
Tokrat brez maske
stopam pred svet
kot bela vdova
na lastni pogreb.
Danes je tak dan,
en tak bedast dan v molu,
krhek kot človeška krila
na odtrganem pomolu.

UTRIP DEMONA

Iz bistva iztrgan,
izgnan iz pomena,
v obstoju zapisan
kot večna dilema.

Odsotna prisotnost –
skupek vseh tveganj,
kot žarek v senci –
izgubljen in zbeگان.

V sorodu z distanco,
upornik – brez dvoma,
kljubuješ pravilom
z utripom demona.

Franc Koren

TRK

In če sem norec, ke lebdi med tvojimi rokami,
kdo je on, ki te navdihuje, da me posiljuješ na obroke,
in če delam kot lopata med tvojimi sanjami,
da ne umreš v povprečju dveh milijonov cvetočih tulipanov,
ki ne bodo nikoli prodani,
daj, pridi, znorela bova tudi najine otroke.

In če delam na vri križce čez vse vragolije,
na katere se obešaš
kje boš obvisela vsa osivela od časa, ki te osrečuje
po vsem spominu.
In svinčeno kroglo, ki jo nosiš med zobmi, daj izpljuni,
ubij naslednji meter prihodnosti zaljubljenih,
lepijo se ti na nožne palce.

In kje je mati? Se je skrila med nagrobnike družine,
kje je oče, a pljuva moralo na tvoj obraz, da ti odvzame pohoto
za večer, ko mi vstane in ne ostane,
ker ljubezen je pitanje melodij, vse do črevasja
ugriznil bom, ugriznil v tvojo maternico,
znorela bova najine otroke.

LETA NA RAZPRODAJI

Kaj bi rada ti sedaj? Saj veš, nekaj se je že izgubilo, nekaj pozabilo, v nekaj več ni moč verjeti. Nekaj je še ostalo – preveč začinjeno.

Za vse dolgo je treba še več časa.

Kaj bi rada ti sedaj? Plesala! Pela uspavanke ali grilila strastne ritme tja do jutra. Bi rada bila divja kot metulj ali se kot vešča zaletavala v luč, spet tja do jutra.

Kaj bi rada? Držala v naročju ta svoj čas trajanja in po njem risala usode usojenih na tvoji poti ali odkrila še nekaj vesolja.

Nekje zmeraj ostaja nedolžnost prvih ... veš, tistih, ki jih je treba še živeti v spoznanju. Kot lastne otroke.

Kaj bi? Ker nekaj moraš. Nekaj na sebi, v sebi, navzven, navznoter, da dihaš, da si. Kaj? Bi bila rada sedaj ali jutri? Saj že dobro veš. Jutri je rezerviran zmeraj le za sanje, upanja, pričakovanja in podobne pojme. Jutri je brez telesa. Ti si pa sedaj, nikoli jutri.

In lahko si vse, če si.

Valerija Vrenko

KAJ JE ZA KOSILO?

Kaj je za kosilo?

si vprašal me na vratih.

Sem skuhalo zamero,

jo zabelila s pelinom

in ti jo servirala še vročo.

Pogrela sem

zamrznjene spomine,

vmes po štedilniku

točila grenke solze,

medtem ko sam sladko si se zabaval.

Sledili so še kisli nasmehi

in strupeni pogledi,

prijazne besede so na žalost zoglenele v pečici,

drobtinice ljubezni ravnodušno pometel si na tla.

Si vsfal od mize in odftaval spet s pogledom,
kar pustil si, stresla sem v pomije.

SANJE

Ovila sem se
v mehko odejo,
da lažje potonem
v tople meglice.

Lahkotno stopam
med sanjske podobe,
kjer usahnejo vse dnevne tegobe.

Se vprašam:
le kam odidejo misli,
ko jih preženem.

Nekatere zbežijo
kot oblaki, ki jih po nebu
suvajo vetrovi.

Druge se vračajo
kot zarja v jutro.
Kot volkulja v svoj prvi brlog.

Spokojno zleknjena
na blazinah sanj
že diham v ritmu mraka.

In potem čez dolgo časa,
ko jim odvežem krila,
se name vsuje zvončkljajoči plaz miru.

Vse mine, ostanejo nam
le sanje; vzamem jih s sabo v nov dan,
da spomin ne izgine,
da laž ne naseli se vanje.

KO PRIDEM DOMOV

Ko pridem domov,
si slečem obleko,
na to šminko, frizuro
in maskirno prevleko.

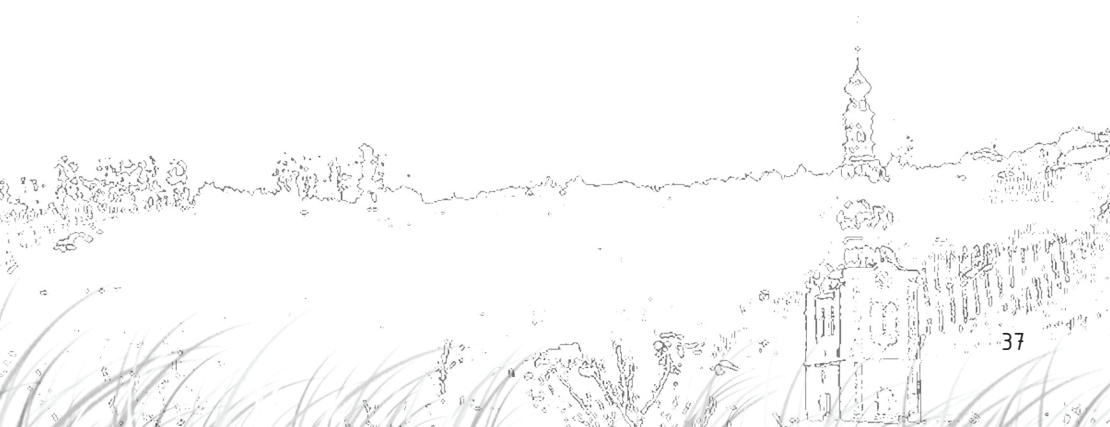
V kad natočim
si vodo dehtečo, čisto in bistro
kot jutranja rosa.

Potopim se vanjo
in še slečem spomine,
na to komplekse, navade
in grešne skomine.

Slačim otroštvo, mladost,
prijateljstva, preteklost
in sedanjost.

Z obraza si izmijem
vedre nesmehe in grenke solze,
s telesa zdrgnem vse upe in želje.

Ostanem le jaz- sama,
edina, resnična.
A ko se obrišem,
tudi mene več ni.

Bence Lajos

ANNÁNAK

(Sóhajok az Illés szekerén távozó után)

Az Úr Illésként elviszi mind,
Kiket nagyon sújt és szeret...
(Ady Endre)

Ne, ne vidd el, Uram
hisz mi is szerettük,
nekünk is kellene még... –
folytathatnánk a zsoltsárt,
miért kell neked, Uram,
a tömjénfüst, a máglyatűz,
miért szeretted, ha ég
az Oltár, hova adományainkat
raktuk eléd...

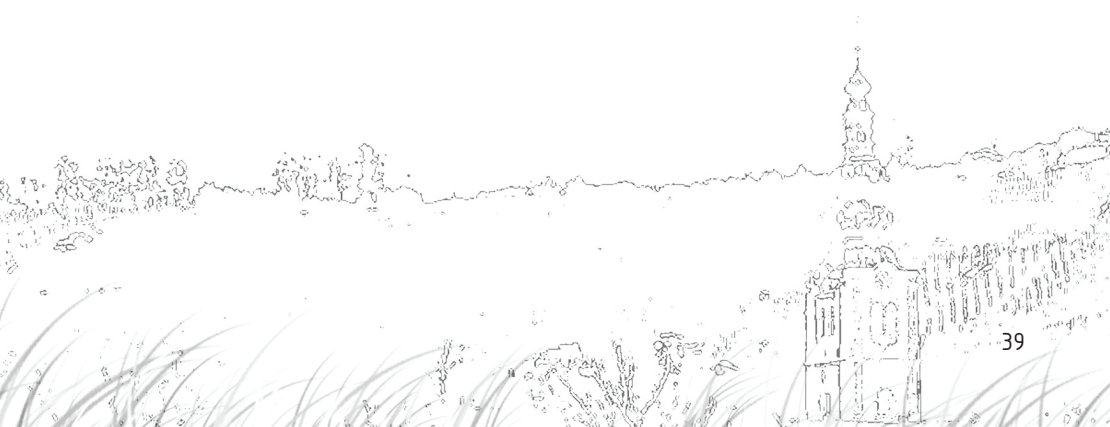
Tudjuk jól, van, amikor a szeretet
is sújtás, s miért sújt mindenki,
aki szeret, s szeretetre méltó,
miért kell újból és újra
szerepet cserélni, ha elmegy
egy, kapható csak úgy, egy más
szerep?, ki az, ki be tudja
magolni, és be tudja tartani
gyors váltásokkal tűzdelt
i n s t r u k c i ó i d a t
s mi van, ha nem áll jól
az általad megálmodott
kiosztásra váró új szerep,
Nagy mester, van-e, ki a
rendezői elveidnek
megfelel/megfelelhet?

Ki, ha gyűlölni kell, ölni,
magunk önsanyargatásával is.

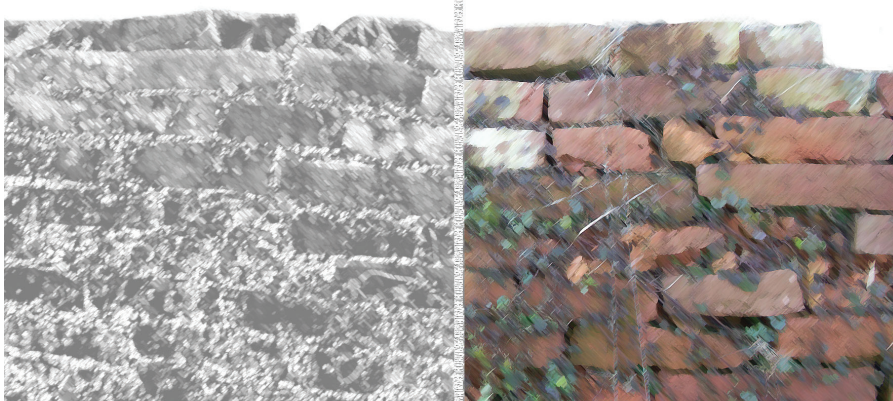
Kibékül, s a függöny
lehullásával maga is

a l á h u l l, arcán a Nap
ragyogásával, csillag- és
meteorzáporból visszaintve
is jelzi: Jöjjön, minek jönnie
kell, jöjjön az új haláltánc-
szerep, mit hitelesen eljátszani
csak egyként, s egyedül lehet.

S közhírré tétetik: régi szerep
új gazdát keres! S indul, "gonosz,
húvös szépségek felé" az új ekhós
szekér, de új szolgálói lesznek-e
a sok miért-nek, s miért most-nak?
kérdeném tőled, ki pihensz,
minden "Gondolatnak alján",
verj, Isten, hisz mást
már nem remélünk, de feledd
el néha a bosszút, mit kértünk
magunkra, "ne itt, s ne most!"
- kérve kérünk, hisz hull
már a vérünk.
Nagyúr, inkább vigasztalj, de
- ne nagyon, ne nagyon! -
csak ostorcsapásaiddal sújts,
ne tüzes villámaiddal,
mert akkor tényleg elégünk,
tényleg végünk.

KONEC

Andrea Schneider

DRUGI KAMEN V STENO!

Prazniki so sol leta!

Az ünnepek az
év sava borsá!

2. literarni večer ∞ 2. irodalmi est

RECESIJSKI BOŽIČ

Njene priprave na božič so se začele, še preden so v izložbe trgovin zbasali svetlečo kramo za okraševanje in v pisan ovojni papir zavita darilca. Njegov cinizem, ko jo je ošteval, češ da spet nori in razmetava pokojnino v veter, ji ni prišel do živega. Vznesena je izdelovala voščilnice (in ga prisilila, da ji je pomagal), sestavljala kompliciran jedilnik za božično večerjo (on pa je brskal za recepti v kuharicah, ker se ni znašel na spletu), zbirala najugodnejše ponudbe prodajaln (on pa izrezoval iz reklamnih snopičev te "najboljše ponudbe") in tako sta se (kot vsako leto) ves december prerekala zaradi praznikov.

Recesija je, ženska, ti pa brezglavo trošiš, jo je ošteval.

Božič je najlepši praznik v letu in ne bom se mu odrekla, je vztrajala. Vajena je bila njegovega godrnjanja, ki ga je prenašala že štirideset let.

December je zasijal v milijonu lučk tudi v njenem majhnem kraju. Ko sta se pod večer sprehajala po bleščavem mestnem parku in opazovala otročaje, ki so se podili med pravljničnimi hišicami, se zaletavali v Sneguljčico, Pepelko, palčke in zmaje, ji je nič kolikokrat vrgel pod nos: »Kaj je tu božičnega? Nakupovanje, darila, razmetavanje s hrano in veliko hrupa – smisel in duh praznika sta že zdavnaj odplula v višave ...« Takrat se je stisnila k njemu in veselo rekla: »Všeč mi je, kako veseli so vsi okoli naju, vsi kaj pričakujejo, uživajo v druženju ... še ti pozabi na tegobe, varčevanje in politiko.«

»To bi lahko tudi brez božiča!« je sklenil svoje jamranje.

Predpraznični stres jo je čisto spremenil. Postala je zoprno vztrajna, ko mu je obešala naloge, ki jih je sovražil in preziral bolj kot karkoli med letom. Treba je bilo temeljito zdrgniti posodo iz nerjavečega jekla, oprati vse lestence po stanovanju, zamenjati zavese na oknih, prinesiti iz gozda svežih smrekovih vejic in splesti iz njih adventne venčke – za vsak prostor enega ... A ni se preveč repenčil, ker se je zavedal, da bi ga tako ali drugače pripravila, da vse to opravi – in še pravočasno. Vsako leto je bilo tako.

Ko sta imela že skoraj vse „pod kapo“, je prišlo elektronsko sporočilo od otrok: Letos ne bomo prišli na božično večerjo. Uživajta sama ob svečah in čarobni glasbi. Darilo pošljemo po pošti. Velik poljub!

Skoraj bi jo kap!

»Nemogoče, tega mi ne morejo storiti,« je zahlipala.

»Končno, čas je bil, da prerežemo popkovino,« se je skušal pošaliti, čeprav je bil med branjem sporočila tudi sam čudno prizadet. Leta in leta so preživljali božični večer skupaj. Fanta sta živela v Murski Soboti, te dvajset minut vožnje od domačega kraja. Vsak december so praznovali skupaj kot srečna družina, kar so v resnici bili. Sinova, snahi in pet vnukov. Enajst ljubečih duš – po vsaki božični večerji pa so se razšli napol sprti bodisi zaradi nemogočega vedenja otrok (ki jih je imel za totalno

nevzgojene) ali zaradi prerekanj okrog dediščine, ki bi jo sinova najraje dobila v roke kar takoj, najbolje že včeraj. Do silvestrovega se je prepir zaradi praznične evforije običajno polegel, a grenak priokus je ostal. No, letos vse to odpade, je olajšan pomislil.

»Kaj pa vsa ta hrana v hladilniku?« je zastokala.

»Zbaši jo v zmrzovalnik in potem bova imela do prvega maja mir. Veš, koliko bova prihranila!?«

Bila je neutolažljiva. Toliko truda za nič! Pa je že vsem „kavnim“ kolegicam povedala, kaj bo na božični mizi, kakšna darila ima skrita za najdražje v Božičkovi vreči ... Nekaj dni se ji je zaradi ogorčenja in žalosti posmehoval, potem ga je pa minilo. Dva dni pred božičem je sklenil: »Lepo si bova pognila mizo s tistim rdečim, z zlatimi nitmi izvezenim prtom, spekel nama bom puranje prsi z gobovo omako, ti pa prekmursko gibanico ...«

»Ne morem speči gibanice za dve osebi!« je jezljivo godrnjala. »To se pripravlja na veliko.«

»Pa naj bo na veliko! Bova razdelila sosedom, predvsem tistim, s katerimi si sprta,« je skušal biti pomirljiv, a je le stopnjeval njeno že tako krepko navito slabo voljo.

»JAZ sem sprta? Si pozabil, da si vzrok vseh prepиров ti? Zaradi tvojih butastih pripomb so vsi jezni na naju.«

»A ja? Spet jaz? Moje pripombe so vselej umestne: odmetavajo čike na stopnicah, pustijo pasje iztrebke na zelenici, ne ločujejo odpadkov in ...«

»Vsaj za božič daj mir s tem!« ga je utišala in do večera ni spregovorila. Najbrž bi se mulila več dni, da ni naslednji dan našla v poštnem predalu pošiljke, naslovljene na oba. Rdeča pisemska ovojnica je vsebovala kičasto božično voščilnico s podpisi vseh Soboških in dve vstopnici za kinopredstavo na božični večer - v Murski Soboti seveda.

»Kaj naj bi pa to pomenilo?« se je čudil in predeval vstopnici iz roke v roko.

»To sta si izmislili najini pametni snahi, stavim glavo,« se je čudila še ona.

»Da bi šel človek na božični večer v kino? Česa takega pa še ne!«

Zaničljivo je prhnila: »Jaz že ne grem, na božični večer pa še sploh ne!«

Vstopnici je odložil na polico v dnevni sobi. Nista se pogovarjala več o tem. Spravila se je peč gibanico, on je pa ves popoldan reševal križanke. A mu ni dalo miru.

»Nič ne piše, za katero predstavo sta vstopnici?«

»Piše, da bo predstava ob 22. uri v zeleni dvorani,« ga je poučila. »Poglej na spletno stran in boš hitro ugotovil tudi naslov filma.«

Njeno pripombo bi si lahko zataknil za uho - ni imel pojma, kako bi si z računalnikom lahko pomagal. Edino, kar mu je dobro šlo, je bilo elektronsko kartanje s fiktivnim nasprotnikom.

»Boš ti? Res me zanima, kaj je takega, da so nama podarili vstopnici.«

To ji je bilo všeč. Potreboval je njeno pomoč, ker sam ni znal poiskati podatka. Sedla je k računalniku in hitro našla, kar ju je zanimalo: vstopnici sta bili za film Pisma svetemu Nikolaju.

»Slišala sem zanj, lani je bil uspešnica,« mu je povedala. »Božični film Mitje Okorna, posnet menda na Poljskem ... a najbrž pač le še en osladen božični film ...« Nič navdušenja. Črv radovednosti pa ji ni dal miru. Pobrskala je še malo tu in malo tam in se končno začela navduševati.

»Navsezadnje ... zakaj ne bi izkoristila darila?« ga je presenetila 24. decembra zjutraj. V roki je držala kot puh mehak živo rdeč pulover, ki je na kilometer dišal po novem. »Oblekla bi si ta čarobni pulover, ki sem ga kupila prav za božični večer. Kaj praviš?«

»Nov pulover za takle recesijski božični večer!« mu je ušlo, a ni skočila kot običajno. Niti malo ga ni mikalo, da bi se v ledeni noči prevažal v Mursko Soboto gledat božični film, kakršnih je videl že lepo število. A po sijaju njenih oči je sklepal, da ne bo popustila, če si je odločitev vtepla v glavo. In še nov pulover ...

»Bom premislil. Če bi vozila ti ...«

»Pa kaj še! Kako bi zgledalo, da na božični večer žena šofira moža v kino!« Njena ugotovitev je sprožila val krohot, ki ju je mimogrede združil v skupni akciji "recesijski božični večer". Res ji je pripravil odlično večerjo, iz velikega lončenega pekača sta si odrezala slastno, po domače dišečo gibanico, preostanek, ki bi nasitil še deset ljudi, pa shranila v zmrzovalnik. Nato sta se po kozarčku penine svečano oblekla in ob devetih sedla v avto.

»Zrihtana sva, kot da greva na petdeseto obletnico poroke,« se je hahljala in on z njo. Dobro razpoloženje se ju je držalo vso pot do Sobote. Cesta je bila mokra in pihalo je, naletaval je sneg, a pravega božičnega vzdušja le ni bilo. Če ni snega, pač ni pravi božič, je menila.

Razkošno ozaljšane ulice Murske Sobote so bile tihe, mirne, prazne. Božični večer pač. Ljudje sedijo ob obloženih mizah, družine skupaj v veselem pričakovanju.

Pred kinom peščica ljudi. Celó nekaj otrok! Seveda je pogodrnjal čez vzgojo in čudne navade modernih družin, v katerih ni več nobenega reda, nikakršne vzgoje ...

»Najini so!« zavpije žena in veselo ploskne z dlanmi.

»Kako – najini?«

»Najini vendar: Jan, Marko, snahi, vnuki ...«

»Ma ne, megli se ti, penina deluje,« se je ponorčeval.

Pa so bili res vsi „njuni“. Vnuki so se ju navdušeni oklenili, se ju razveselili, kot da bi se ne videli že celo večnost. In štirje odrasli, svečano oblečeni, so se nasmihali in se spogledovali, kot da bi bili presrečni, ker je načrt dobro uspel. Pa saj je res uspel.

V napol prazni dvorani sta uživala ob spremljanju zgodbe o čarobnem božiču, ki navadnim ljudem spremeni življenje za zmeraj. Prevzela ju je lepa in žalostna zgodba, ki še enkrat znova poudari spoznanje, da pred prazniki in ljubeznijo ni mogoče pobegniti.

PRESENEČENJE

31. december – silvestrovo – v Luksorju.

Zgarani od dolge poti koooončno parkiramo pred ogromnim, lepo osvetljenim hotelom ob Nilu, v centru slavnega mesta. Hud dan je za nami: v zgodnjih jutranjih urah smo se odpeljali iz Asuana, se v vročini poglabljali v zgodbo o bogovih Horu in Hator, poslušali dlakocepsko razpravljanje lokalnega vodiča Osame o tem, kako težko je Hor ubil Seta, morilca svojega očeta Ozirisa, analizo reliefnih podob na ogromnih stenah templja v Edfuju, nato še bolj podrobno spoznavali veliki tempelj v Karnaku, se potili, nekje v kotičku možganov pa vneto tuhtali, kako neki bomo silvestrovali. Vodička Nina je predlagala, da bi imeli v luksorskem hotelu skupno silvestrsko večerjo, ki bi nas stala 75 evrov na osebo. Odločno smo zavrnilo ponudbo, saj se nam je zdelo preveč. Sami si bomo organizirali silvestrovanje, smo rekli, vsak, kakor se mu zdi najbolje. Prosili smo jo le, naj nas popelje do kakšne prodajalne alkoholnih pijač, da se 'oborožimo' s potrebnim. V Egiptu namreč ne moreš kupiti alkohola kar za vsakim vogalom!

Ustregla nam je, toda s pripombo: »Po večerji na ulici, preden se razkropimo po sobah, vas vabim na sladko srečanje v hotelski jedilnici. Zmenimo se za 19. uro, prav? Vsaj voščila bi vam rada.« Tako skrivnostno se je nasmihala, da je bilo precej jasno, da nas želi presenetiti s slaščicami. Seveda ne iz svojega žepa, agencija ima navsezadnje dovolj sredstev za takšna in drugačna presenečenja.

Pa sem rekla ženskam, s katerimi sem se na dolgi poti spoprijateljila: »Tudi mi bi ji lahko voščili novo leto s kakšnim skupnim darilcem, kaj pravite?«

»A s čim? Treba bi bilo stakniti glave in potuhtati kaj posrečenega,« je razmišljala Mirjana.

»Nimamo veliko časa. Preveč nas je, da bi lahko hitro kaj organizirali. Bi zbrali za Nino denarne prispevke?« je vprašala Verena.

»Eh, saj ni socialno ogrožena,« sem se uprla. »Kaj bolj izvirnega ...«

Mojca je menila, da se bomo v tako kratkem času res težko dogovorili. 21 ljudi, 21 predlogov, če se usedemo skupaj. Po njenem se lahko morda do konca potovanja izoblikuje kakšen dober predlog, tako na brzino pa verjetno ne bo šlo. Potem je pristopil še mlad parček, Mojca in Jani. Mojca je predlagala: »Večerjat gremo na tržnico. Lahko bi tam poiskali kaj. Recimo nekaj iz srebra ...«

Mirjana jo je zavrnila: »Nina pravi, da ne mara nakita. Neprestano potuje, samo v napoto bi ji bil.«

Pomolčali smo in tuhtali.

Moj mož Joži, ki nas je poslušal, ne da bi komentiral, je zdaj dejal: »Imam predlog: daj ji svojo popotniško knjigo, vsi se podpišemo vanjo in amen.«

Mirjana me vprašujoče pogleda: »Kakšno popotniško knjigo?«

Joži ji in kratko pojasni, da rada pišem, pravzaprav veliko pišem, da sem objavila že 11 knjig, in med njimi je knjiga o vseh mojih popotovanjih. S sabo sem jo vzela le zato, ker pripravljam ponatis in bi bilo treba vnesti v besedila nujne popravke. Doma

sem verjela, da se bo našel čas za delo 'na knjigi', a smo tako drveli iz kraja v kraj, da je niti še odprla nisem.

Pobrskam po nahrbtniku in potegnem knjigo iz njega. Radovedne glave se nagnejo nad njo. Rada imam to knjigo. Naslovila sem jo Z nahrbtnikom, s kamero in peresom po svetu. Večkrat polistam po njej, da se spomnim zanimivih trenutkov s popotovanj, podoživim lepote sveta, osvežim podatke, ki jih je res ogromno. Ženske so presenečene.

»Se da knjiga kje kupiti?« je navdušen tudi Jani. Njegova punca si ogleduje barvne fotografije na koncu knjige in komentira: »Joj, v Peruju si bila! V Butanu? Neverjetno – v Butanu ...«

»Pusti zdaj to,« jo prekine Mirjana in ji vzame knjigo iz rok. »Trebja je vprašati še druge, če se strinjajo. Pa zakaj se ne bi? A vseeno bom šla okoli in jo vsem pokazala. Prav?«

Medtem ko je Nina urejala zadeve pri recepciji, smo se hitro organizirali, zbrali podpise vseh in opremili knjigo še s posvetilom. Tako je bilo presenečenje zelo hitro pripravljeno. Knjigo sem vrnila v zaščitno vrečko in v nahrbtnik.

»Gremo na večerjo,« nas je poklicala Nina in še svetovala, naj bomo pri izbiri lokalov na bazarju pozorni na higieno, da se ne bi česa nalezli. Priporočila je, naj izberemo kušari ali ocvrtega piščanca, falafle ali goste enolončnice, morda pečene ribe iz Nila, se odrečemo že pripravljenim solatam in seveda slaščicam – ob teh bomo uživali kasneje.

Kako romantičen je Luksor ponoči! Pa še na silvestrovo. Na Nilu orjaške turistične križarke, vse v lučeh, pred hoteli svetleče novoletne jelke, veseli ljudje, topel zrak, živahen hrup na dolgi ulici, ki je en sam bazar. Od petih do sedmih smo si vzeli čas za večerjo, nakup spominkov, sprehod ob Nilu, potem smo se pa zbrali v hotelski jedilnici. Nestrpni kot otroci, čakajoči dedka Mraza.

Natakarja sta na okrašenem vozičku za strežbo pripeljala tri velike torte in Nina je svečano povedala: »Trije med nami praznujejo te dni rojstni dan. Ste vedeli?«

Spogledujemo se, iščemo »žrtve«. Zase vem, kdo sta pa še dva?

»Ne piše jim na čelu,« se smeje Nina, »torej bom kar izdala trojico – brez omenjanja številke seveda. Ni pomembno, koliko si star, šteje le, koliko starega se počutiš, kajne?«

V roki ima tri zvitke papirusa. Takšne, kot smo jih pred dnevi tudi mi kupili v izdelovalnici papirusa v Kairu. Najprej vošči Tini, nato Aleksandru, nazadnje se ustavi pri meni.

»Tina in Aleks praznujeta danes, Olga jutri, 1. januarja,« pove. Pošteno sem presenečena, Tina in Aleksandre prav tako. Pa ravno zaradi okroglega rojstnega dne sem si tako želela oditi od doma, proč iz Lendave, da ne bi bilo penine, voščil, gomile hrane ... Z Nino se toplo objameva. Kar spoprijateljili sva se v teh dneh potepanja po Egiptu. Zelo prijetna, zgovorna in razgledana oseba je.

Potem se mastimo s tortami, zraven pa nam postrežejo odlično močno kavo s kardamomom. Nihče se je ne brani, saj bo noč še dolga. Klepetamo, Mirjana, Verena, Mojca

in druge sopotnice pa mi nestrpno namigujejo, češ da naj že kaj storim.

»Trenutek tišine prosim,« povem, ko opazim, da bi nekateri že radi šli po svoje. Vsi se zastrmijo vame, tudi Nina. Njen pogled je najbolj preiskujoč, radoveden. »Najprej bi se rada zahvalila naši Nini za sladko presenečenje, rojstnodnevna darila in voščila. Res prijazna gesta, ki je nobeden od nas treh ni pričakoval. No, zdaj bi pa mi radi presenetili tebe, Nina. V imenu vse skupine popotnikov ti s to knjigo potopisov in popotniških doživetij voščim srečno, zdravo, potovanje polno prihajajoče leto 2013 in seveda tudi to, da se ti uresničijo skrite želje in sanje.«

Izročim ji knjigo, ki jo previdno, kot bi bila iz porcelana, vzame v roke, potem poišče posvetilo in se zapiči v številne podpise pod njim. Vsi podpisi so tu, tako da je res skupno darilo.

»Joj, saj ne vem, kaj naj rečem. Res ljubim knjige, nekatere pač moram prebrati po službeni dolžnosti, večino pa preberem iz veselja, za dušo. In napisala si jo ti? ... Kaj takega se mi še nikoli ni zgodilo. Res ste me vrgli iz ravnotežja. Da mi sama avtorica izroči svoj izdelek ... neverjetno!«

Kot da se ji zdi res neresnično, na glas prebere moje ime in potem še dokaj dolg naslov knjige. Obrača knjigo, jo predeva iz roke v roko, nas prešteva s pogledom in tisti njen HVALA pride tako tiho, kot bi ga morala na silo stisniti mimo glasilk.

Kako malo je treba, da osrečiš bližnjega – kajne?

Lidija Alt

ŽELJA

Ob novem letu se usuje veliko želja,
te želje so
kakor dobre misli srca,
ki sejejo veselje in srečo med ljudi,
da vedro bi zrl v nove dni.

Dobre misli srca,
prižgite luč prijateljstva,
odženite temne, zle duhove
in povrnite mir med vse narode,
da bodo ljudje – črni, beli,
svojim otrokom srečne pesmi peli.

DECEMBER

Čaroben si, mesec december,
biser nešteti si lučk,
zbujaš nam smisel življenja,
daješ duhovno nam moč.

V tvojih dneh žari na tisoče oči
in domišljija odpira sanjske poti,
saj ti si mesec srca,
ki krila majhnim in velikim da.

Biserka Sijarič

STVARNOST ILUZIJE

V nič prestavim čas-
naj trenutek čuti večnost,
le en iz množice obraz
razbije vso povprečnost.

Z upanjem na straži,
legam v ta pogled,
z ranljivostjo me draži-
potegne v svoj svet.

V nihanju prestopam
stvarnost iluzije,
premikam svoje meje,
da vsa razsodnost mine.

SESUTO V RAVNOVESJU

Kako je, če podpisan
pod večplastno razodetje,
vrineš svoje sanje
zgolj za lastno doživetje?

Kako je, ko tako mimogrede
hrepenenje zapolni srce?
Kot bela vrana
med črnimi ne znašdes se ...

Hudo je, ko sanjam
prerežeš popkovino,
sesuto v ravnovesju,
vse izgublja čar, milino ...

NOV DAN

Občutena težnost
zapadlega dne
odmeva v spominih,
ki tiho ihte ...

Naj gre le v slast
izživete domišljije,
v ravnovesju spleten dan-
začetek harmonije.

Valerija Vrenko

FRANC IN ANA

V mrzli božični noči
z luno obsijana
sta veselo po cesti se peljala
– oba pijana –
Franc in Ana.

Hitro, le hitro,
da ne zamudiva,
saj oba sva mlada
in vsa živa!

Cesta prehitro pod kolesi je bežala
in kaj kmalu v občestnem jarku
sta ležala, vsa krvava,
nekoč živa in vsa mlada, Franc in Ana.

Le zakaj je bila hitrost
tako vabljiva,
in tista "fešta" tako mamljiva ?
Mogoče pa res nista bila sama kriva,
le Mladost je bila preveč igriva !

"Last Christmas" je počasi zamiral iz
zveržene pločevine,

bele snežinke pa so vedro
zaplesale na zadnje
takte melodije ...

BOŽIČ

Človeški pohlep
svetle, prepolne trgovine
spet prazni.

Prijatelji stari ponovno
so tukaj,
vsi glasni, prijazni.

Kamorkoli pogledaš,
povsod široki nasmehi,
poljubi in topli objemi.

Žal, mnogi nasmehi
grenki so, lažni...

Kako biti srečen
za božič, sprašuješ?

Zazri kdaj v oči se otroške,
ki se zaupno iskrijo,
poglej kdaj v brezmejno nebo
ponoči, ko se zvezde bleščijo.

Nikar se ne prepusti obupu,
zapri raje vrata zunanjemu hrupu.

CIGANKA

Božič znova potrkal je
na okrašena vrata
in z njim spet črnotlasi ciganka
z ognjenim pogledom.

Dva drobna otroka sta se tokrat
stiskala k njenemu krilu,
nam pa se je že mudilo k prazničnemu kosilu.

"Gospa, usmili se me, da mi nekaj
za v lonec, pa kakšne stare čevlje,
pa lepo prosim, za deco kakšne evre!"

Šele tedaj sem opazila,
kako je mlada, pa njene modrice,
raztrgane čevlje in premražen drget
od vročine bolanih otrok.

Še dolgo v noč sem otrožno sedela
v mraku tople sobe in skozi okno
opazovala bahavo sijoče lučke
ter zasanjan ples ledenih snežink.
Hladno kosilo je samevalo
na kuhinjski mizi ...

VILA

Na vzhodu je nebo zakrvavelo,
iz globin gozda bežijo še poslednje nočne sence,
v tišini se sliši spokojno dihanje zemlje.

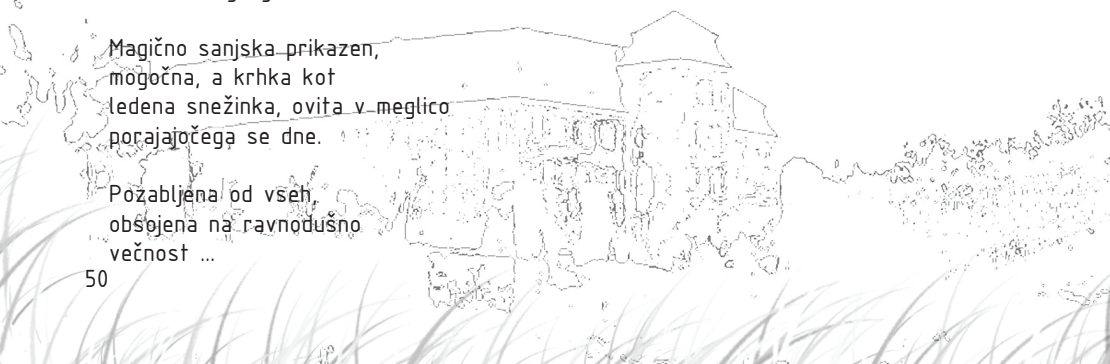
Z drevesnih vej se neslišno
usipljejo snežni kristali,
glasovi prebujajočega se dne naraščajo,
dokler ne preglasijo krikov ptic.

A glej, v trenutku tišina ...
Okopana v sončni svetlobi
stopa Ona, z bosimi nogami,
nežno, kot bi božala metuljeva krila.

Njeni zamoklo zlati lasje gorijo
v ognju deviške čistosti,
prepleteni z mavričnimi žarki sonca.
Njene oči so brezdanje zelenilo
pozabljenega studenca,
tako lesketajoče in pričakujoče.
Njene ustnice, ki zakrivajo
skrivnosti njenega bistva,
odsevajo mogočen lesk
starodavnega gozda.

Magično sanjska prikazen,
mogočna, a krhka kot
ledena snežinka, ovita v meglico
porajajočega se dne.

Pozabljena od vseh,
obsojena na ravnodušno
večnost ...

VALAMI KARÁCSONY

Még az időjárás nem is fordult félre, amikor egy üzletben arra lettem figyelmes, hogy karácsonyi kínálattal próbálnak a kedves vevőknek kedveskedni. Még csak október 29-e volt! Hirtelen nem is tudtam, mit gondoljak, úgy éreztem magam, mint Csipkerózsika, aki akkor ébred többéves álmából. Végigaludtam volna a novembert? Az emberek most készülődnek az amerikaiaknak behódolva a „boszorkánypartira”, még nem is emlékeztünk meg halott szeretteinkről, és máris a karácsonyi vásárlásokra invitálnak bennünket. Hirtelen számolgatni kezdtem a napokat, heteket, kerestem a miértekre a válaszokat, de földadtam. Aztán csak megoldottam a rejtvényt! A mai kor kereskedői jól tudják, hogy az embereknek kevesebb pénze jut az idej karácsonyi ajándékokra. Tehát valamit tenni kell! Időben be kell lopózni a köztudatba, a négy hét, az négy hét. Ha több idő áll rendelkezésünkre, akkor lelkiismeret-furdalás nélkül vásárolunk TÖBBSZÖR kevesebbet. Mert a sok kicsi, sokra megy. Ugye, ezt már régóta tudjuk. Így a pénztárcánkából többször veszünk ki keveset, ami a végén lehet, sőt biztos, hogy több lesz. Már régen anyagiak függvénye a karácsony, a húsvét, a születésnap... Sajnos! Ami még inkább sajnálatra méltó, hogy bedőltem a kereskedőknek, vettem két csokit, mert biztos az ilyen karácsonyra már elfogy felkiáltással, sőt még aranyozott csillagokat is beszereztem. A szürkülletben autózva döbbsentem le, hogy mennyire befolyásolható vagyok, hogy mennyire jól beleillem a fogyasztói társadalomba. Rendesen el is szégyelltem magam. És visszagondoltam a régi karácsonyokra...

A mélyen vallásos és a hitét a hétköznapokban is gyakorló nagymamámtól tudom, hogy november 30-án, András napjával kezdődik az új egyházi év. Mivel sosem vontam kérdőre az ő szavát, kislánykoromban az említett napon mindig korán bújtam ágyba, hátha megálmodom a jövőndőbelim nevét. Felőtt fejjel már nem emlékszem, hogy mit álmodtam, de hogy nem kékszemű férfi volt az ideálom, az biztos. Sajnos másnap reggel nem várt az adventi naptár sem. Viszont a december telis tele volt szebbnél szebb, kellemesebbnél kellemesebb élménnyel, emlékekkel. Főleg a mézeskalács és a szárított gyümölcs illatára emlékszem legintenzívebben. Számomra valahol mélyen a szeretet illatát ötvözi a fahéj és a narancs illata is, ami már inkább új keletűnek számít. De férjünk csak vissza a varázslatos karácsony havára!

Mivel szeretett nagyanyám varrónő volt, december 4-én, vagyis Borbála napján soha nem fogott a kezébe tűt, mert még bevarrta volna a tyúkok fenekét, s nem tojtak volna rendesen. Így még több ideje jutott az unokákra, akik már nagyon várták a Mikulás-nap előestéjét. Emlékszem, hogy ezen a napon sötétedés után sohasem mertem elhagyni a házat, mert bármikor találkozhattam volna a falut járó krampuszokkal! Hiába volt ott a Mikulás és az angyalok, a láncot zörgető-csörgető ördögökkel kapcsolatosan sokkal több élményem van. Követelésükre úgy mondtuk az imát, mint a vízfolyás! S az ölembé hullott a várva várt csomag is! Aprócska

csozik, némi cukorka, itt-ott narancs, talán egy meleg zokni. Mindegyikben ott volt a várakozás, az öröm és a szeretet.

Az advent egyik legérdekesebb napja, a Luca-nap már nem sokat váratott magára. December 13-án elkezdjük figyelni az időjárást, amiből megjósolhattuk, milyen idő várható a következő év hónapjaiban. Ezt karácsonyig pontosan, szépen lejegyeztük. Ezen a napon újra elkezdődött a „párkeresés”, karácsonyig minden nap egy cetlit dobtam ki a szemetesbe (régen a tűzbe dobták), majd az utolsót megnéztem, azon állítólag a jövődóbelim nevének kellett volna lennie. Hogy Tibi volt-e írva a cetlire, már nem emlékszem, de nem is ez volt a lényeg, hanem az izgalom és a várakozás, ahogyan felkészültem erre a kis játéokra. Nagyanyám még a Luca-napi kotyolásra, köszöntésre is emlékszik. Én már csak a versike első két sorára emlékszem: „Luca, Luca, kitty-kotty, ha nem adnak...”

Innentől kezdve karácsonyig nem sok történt, ha csak nem mondom el azt, hogy volt közben disznóvágás, nagytakarítás, karácsonyfadísz-készítés és sütés.

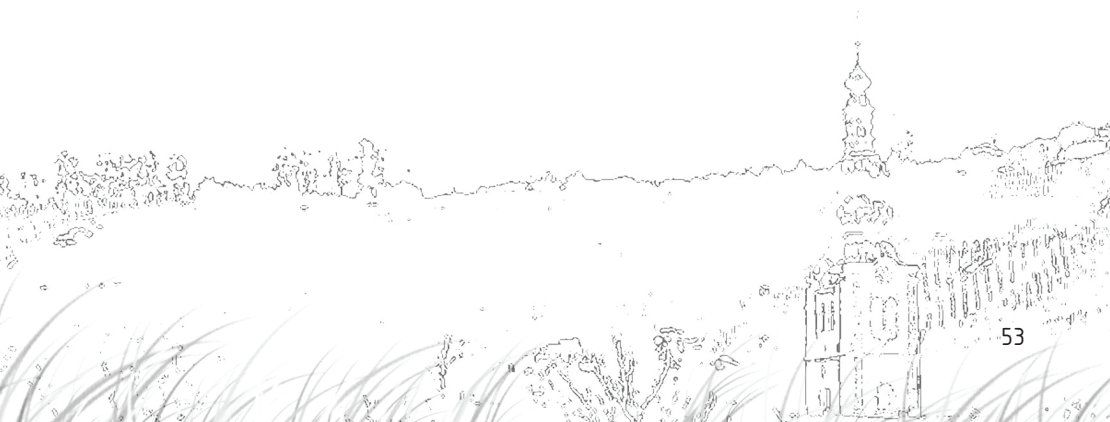
Maga a varázslat december 24-én este teljesült be. Édesapám nagy előkészület közepette a fenyőfát a talpba állította. A friss gyanta illatáról tudtuk, hogy be is hozta. Előkerültek a szekrény mélyére elrejtett díszek, a szaloncukor (jó kemény volt!), valamint az otthon készített mézeskalács sütemények, ha volt szerencsénk, még égők is kerültek rá. Milyen kellemes illatfelhőben úszott a nagyszoba! Éjszaka a friss hóban taposva családostól indultunk az éjféli szentmisére. A csillámló hó, a füstölő kémények, a szobaablakban kivilágított karácsonyfák (én buzgón számoltam, hány háznál is járt már a Jézuska) elfeledtették a didergő hideget, a fagyos lábakat, kezeket. A templomban átszellemülve énekeltük a Csendes éjt és a kedvencemet, a Mennyből az angyalt. Mire hazaértem, a karácsonyfa alatt mindig ott várt az ajándék. Legtöbbször iskolaszerek, vagy új ruha némi édességgel megspékelve. Hogy milyen volt a menü szenteste vagy karácsonykor, nem tudom, az akkor nem volt fontos. Sokkal jobban érdekelt az, hogy ilyenkor ellátogattunk az unokatestvéremhez, akivel egész délután feledhetetlenül játszadoztunk, figyelmesen végigpásztáztuk az összes karácsonyfadíszet, lopva megkóstoltunk egy-egy szaloncukrot. S szép ruhába öltöztünk. Az ünnephez tartozott az is, hogy kívül-belül ünnepeltünk.

S milyenre sikeredik felnőttkorom karácsony hava? Nagyon távol áll a gyermekkorom készülődésétől, valahogy az öröm és a varázslat is elmúlt belőle. Rohanó világunkban egyre kevésbé fontos a készülődés, a várakozás, sajnos lassan elmarad a szeretet is. Viszont annál inkább hangsúlyt fektetünk a külsőségekre, a műmosolyra, a nagy csomagokra. Mintha örültek házává változna a bevásárlóközpont. Lábon járó-kelő ajándékcsomagokat látok és teli bevásárlókocsikat! Vedd meg, nehogy neked ne jusson belőle! Ez a mondat élte bennünket karácsony havában. Az érzelmekről, a melegségről már szó sincs. Már azzal is megelégszünk, ha karácsonyi díszbe öltözik a város.

Hogyan lehet úgy felkészülni az ünnepre, hogy legalább valamicskét visszavarázsoljunk a múltból? Az idén az adventi naptár csupa pozitív érzelmeket kifejező szavakból fog állni. Csak megtanulunk néhányat belőle, ha majdnem 24 napig látjuk!

Már időben karácsonyi díszbe öltöztetem a lakást, ügyelve arra is, hogy a jól megszokott illatok a hozzánk betévedt vándornak is arról árulkodjanak, hogy itt valami készül, hogy itt várják a Mindenható érkezését. Jobban odafigyelünk egymásra, eszténként újra olvasok a Bibliából, és várom a csodát. Azt a csodát, amit csak mi, emberek adhatunk egymásnak. Szeretetet, megértést, ölelést, tiszteletet. Tudom, hogy a karácsonyi meglepetés-ajándék sem fog hiányozni a karácsonyfa alól, ezt együtt díszítjük fel karácsonyi énekeket hallgatva. És az idén a karácsonyi üdvözlőlaponkról sem feledkezem meg, sőt a barátnőmmel és a lányommal egy egész délután újra aprósüteményeket fogunk sütni. Mert érzem, hogy a készülődés, a ráhangolódás a fontos, nem csak az ajándék. Éppúgy, mint az utazásban is maga az utazás a legszebb, nem a megérkezés.

A varázslat bennünk van, merjük kitérni szívünket, és őszintén örülni egymásnak, annak, hogy holnap is lesz kit megölelni, megszeretni.

Franc Koren

SREČO VIDIM ZA ZAPRTIMI OČMI

Srečo vidim za zaprtimi očmi
Zdresirani norci so še zaprti v šibični škatlici
Šele, ko bodo dovolj podivjali
In boste slišali srečo, videli
Jih bom spustil, da vas zavedejo
V igro željenih podob
In vsakega zdresiranega norca boste spoznali:
Miklavž vas bo nadišavil in zavedel
Božiček slekel in nategnil
Dedek mraz ugriznil v dušo
In jesus ali Valentin razčtetveri ...
Da ne govorim o ostalih,
Ki vas bodo obrali do kosti
Res srečo vidim za zaprtimi očmi
Ne bojte se
Podganja dirka poteka na kredo po spirali
In čeprav sem čistokrvni kapitalist
Niso vsak dan prazniki
In norci, zdresirani in vsako leto bolj podivjani
Rabijo nov make-up
Na vrsti so še ostali
Kitajci! Muslimani? ...
Niste več edini v vesolju nerojenih

Srečo vidim za zaprtimi očmi
Podajte mi roko, da vas razdedinim in povedem k nji!

Rozika Gojič

BLODNJA

Ne sodite mu vi,
ki duše njega ne poznate,
ko na razpotju obstoji
vedoč ne kōd ne kam –
izgubljen v obupu, šam
in ničevost njegove duše
ga sili in trpljenje, strah

obup, da se močno boji,
ker sluti, da je brez moči –
le sence gledajo mu iz oči.
Prefeklost ga neutrudno maje,
življenjskosti mu več ne daje –
ničesar, kar je bil, zdaj ni.

Da strah njegov je nad strahovi –
ozira se, nemirno tava –
besed ne sliši za glasovi –
kačera pot je tista prava.

Ko vse globlje premišljuje,
misli lastne zaničuje,
vidi sonca ne, luči –
nekje v prazno le strmi.
Za vedno se je že izgubil
in kaj v zameno je dobil?
Ničesar, ker globoka je praznina
v vrtincu praznega spomina.

Gorje krhkosti duše izgubljene,
življenjske sile pogubljene.
Zakaj ustavi se korak nekje?
Tega nihče ne ve, nihče ne ve ...

UPANJE

V naročju prvič zazibála
njegovo drobno si telo,
občutku nežnemu si se predala,
upirajoč pogled v nebo.

Kot da iskala bi nekoga,
ki v srcu tvojem še živi –
a veš, da več ne bo ga
in solza ti oko rosi.

Iskreno si nekoč ljubila
in ljubiš zdaj še te oči,
usoda roke je sklenila –
srce še vedno hrepeni ...

Življenju tvojemu prevara
začrtala je del poti
in upanje je le utvara,
ki bolno trga sled vezi.

Že veter pesem nežno veje –
v krošnjah listje zašumi
in sonce zlate žarke seje
v srci dve pozabljeni ...

Slavica Zver

DIVJI POTOK

Praviš, da sem divja kakor potok,
ki rani skale in ljudi,
ki preko tvojega srca hromi
in tu, tu si ti brez moči.

Pa vendar si pretrgal moj jez,
ko si me vedno znova ranil.
Ne skušaj več me zajeziti,
ker zdaj sem reka, divji potok,
ki rani skale in ljudi,
ki preko tvojega srca hromi
in tu, tu si ti brez moči.

NIKOLI VEČ

Nikoli več ne bova plesala.
Nikoli več se ljubila.
Nikoli več gradila dom za najino družino.
Ti si odšel za vedno.
Na božični večer sem ostala sama.

Andrea Schneider

*Naj bo slika, pesem, gib, beseda,
vsaka umetnost ima svojo vrednost,
a prava kultura je ta,
ki privre prav iz srca.*

(Lidija Alt, Kultura)

*Legyen kép, vers, mozdulat, szó,
mindegyik művészetnek megvan az értéke,
de az igazi érték az,
amely szívből fakad.*

(Lidija Alt, Kultura)

PESEM ZA MONIKO

Bila je težak primer. Neukrotljiva, vihrava, vse, kar smo počeli, je bilo zanjo kar takoj brez zveze. Nepremišljena. Ko se ji je zdelo, da narava preveč vabi, si je preprosto oprtala nahrbtnik in izhlapela. Veliko sem tekala za njo, ji prigovarjala, jo tudi prosila – pa ni kaj dosti zaleglo.

»Ne pridem ji do živega,« je potarnala dekličina mama na pogovorni uri. »Takšna je kot potepuški pes. Cele popoldneve se potika naokoli ... nimam pojma, kje.«

»Pogovarjajte se z njo. Bistra je, hitro dojema in mislim, da bi bila sposobna končati srednjo šolo,« sem ji večkrat položila na srce. A besede niso padle na plodna tla. Očeta nisem uspela spoznati. Bajje je bil samo občasno doma, delal je kot prevoznik pri nekem privatniku. Mama je pa bila očitno premehkega srca, da bi bila Moniki kos. »Poslušaj, dekle,« sem se v začetku marca razhudila na Moniko, »dolguješ mi poročilo o domačem branju. Kdaj ga boš prinesla?«

Zdolgočaseno je zavila oči v strop, in ko je dosegla, da se je vsa skupina zabuljila vanjo, je zagodrnjala: »Ne vem, kaj naj berem. Vse knjige z vašega seznama so tako staromodne.«

»Ne reci! Kako veš, ko letos še nobene nisi vzela v roke?«

»Saj hodim v šolsko knjižnico. Prelistam eno in drugo ... sam dolgčas.«

Skupina se hihita. Monika pa seže v goščavo svojih dolgih, vranje črnih las, strese s kodri, da devetošolcem zastane dih, našobi polne ustnice in uživa v trenutkih slave. Lepotica, a ker je Romka, jo samo gledajo, ji v odmorih nagajajo, česar se ne brani, da bi jo pa kdo imel za prijateljico ali celo za punco, se ne zgodi. Občudujejo jo od daleč.

»Poskusi s to,« predlagam. Iz omare, kjer imam veliko mladinske literature z domačih knjižnih polic, vzamem Princesko z napako. »Preberi prvih petdeset strani, potem mi boš pa povedala, kakšna se ti zdi. Vsaj poskusi.«

»Ste hecni, tega ne preberem v sto letih!« se zvonko nasmeje. Beli zobje se izzivalno bleščijo in na lica se ji prikradeta ljubki jamici. Kljub pripombi vzame knjigo in jo nemarno potisne v svoj popisan nahrbtnik. Čudne besede ima nakracane na platno torbe, v romščini seveda, zato ne vem, kaj pomenijo. Enkrat sem ji omenila, da bi na razredniški uri lahko predstavila svoj materni jezik, kulturo romske skupnosti, običaje in še kaj, a je le prhnila, češ da to pač nikogar ne bi zanimalo. Ostalo je pri tem.

Čakala sem teden dni in jo potem opozorila na »dolg«.

»Bereš knjigo – ali si jo kam založila?« sem vprašala tako mimogrede.

»Jezus, čisto sem pozabila na knjigo!« je vzkliknila narejeno presenečeno nad svojo pozabljivostjo. Igralka in pol. Nisem se hotela pripraviti, zato sem opustila prizadevanja.

Učitelji so tarnali, da nabira enice na vsej fronti. Morala sem poklicati mamo.

Ko je preletela Monikino stran v redovalnici 9. e, so se ji zasolzile oči.

»Kaj bo z mojo deklico? Ima sploh smisel, da se vpiše v srednjo šolo?«

»S temi ocenami res le v kakšen skrajšani program, žal.«

Obrisala si je oči, potem pa me svetlo pogledala, rekoč: »Veste, kaj počne te dni? Bere – neprestano bere. Nisem verjela, da vidim prav, ko sem jo našla s knjigo v roki.«

Srce mi je poskočilo: »Princesko z napako?«

»To, da. Ko gre spat, jo pa berem jaz. Prevzela me je ... spodbuja me k razmišljanju.« No končno, sem pomislila. Nekaj sem pa le premaknila! Kot da bi se začela valiti mogočna skala. A Monika ni zinila besede. Še cel teden ne. Potem me je pa nekega jutra čakala pred učilnico in rekla: »Lahko danes pri uri poročam o prebrani knjigi?« »Govorni nastop želiš imeti? Tudi prav.«

Sicer smo bili na tesnem s časom, ure so šle v nič zaradi dnevov dejavnosti, tekmovanj, prireditev in podobnih nujnih programskih vložkov. A če jo zdaj zavrnem, je ne bom več pridobila za nobeno stvar, sem premlevala.

Vse bi šlo lepo gladko, če ne bi stala tam pred skupino v tako kratki majici, da so vse fantovske oči visele na njenih vitkih bokih, lepo ploskem trebuhu, dekleta so se pa posmehovala njeni izzivalni goloti, ki je kradla vroče poglede njihovih sošolcev, ki bi jih bile prav rade deležne same. V bistvu sem jo pozorno poslušala le jaz. Njen površni govor, ki bi ga komajda lahko označila za pogovornega, je bil prepoln jezikovnih spodrseljavev, a pripovedovala je s takim navdušenjem, da sem prav čutila, kako jo je Fatimina usoda prevzela.

»Veste, zakaj mi je knjiga tako všeč? Ker sem na smrt takšna kot Fatima. Se vam ne zdi, da res?« je ugotovila, se izprsil, da naj jo le pogledam in primerjam s književno junakinjo Janje Vidmar. Morala sem jo natančno pogledati. Pa res. Vitka, lepe postave, črnotlasi, črnooka, ljubkega obraza, dolgolasi ... v filmu bi bila gotovo odlična Fatima!

»Veste, tudi to, kar stori Fatimina družina, ko se izve, da je Fatima noseča, Adam ji pa obrne hrbet ... tako pravilo velja tudi med Romi. Treba se je maščevati, oprati čast. To mi je blizu.«

»Ampak po mojem zdaj to ne velja več ...« sem skušala preusmeriti tok njene pripovedi. Kar presekal mi je misel: »O ja, nimate pojma! Prejšnji teden so se v naselju stekli samo zato, ker je sosed pljunil prek ograje na naše dvorišče. Oče je potegnil nož.« Hihitanje. Torej so ji le prisluhnil.

»Sosedu so morali zašiti rano na roki.«

»Zaradi žensk se vaši tudi še koljejo?« je med hihitanjem zinil Branko. Privoščljivo in izzivalno. A Monike ni spravil v zadrego. Zabrutila mu je: »Tudi med belimi se koljete zaradi žensk, ne?« Da ne bi prevladal kaos, sem jo še spodbudila k vrnitvi k Princesi: »Katera misel iz knjige ti je ostala v spominu?«

»Najboljša je tista, da ljudi motijo zobotrebcu med risalnimi žeblički.«

Presneto, res je temeljito prebrala knjigo!

»Jaz sem zobotrobec,« je zamišljeno povzela. »Zato me ne marajo preveč.«

»Meni se pa vendar zdi, da ti je večina sošolcev naklonjena,« sem rekla. »Če bi ne bila tako vihrava in nezanesljiva ... če ne bi dajala šole tako v nič, bi lahko ...«

»Seveda, resno premišljuje o tem, da bi se spremenila,« je dahnila in me pogledala tako pričakujoče, kot da imam jaz moč, da jo preobrazim. Čutila sem, da mi zaupa. Da pričakuje spodbudo. Četudi me je črvičilo v želodcu. Večina romskih deklet se je sicer vpisala v srednje šole, a so kmalu vrgle puško v koruzo, se poročile in vneto rojevale. Kot da bi bil to zakon skupnosti. Bo z Moniko morda drugače?

»To me pa res veseli, Monika,« sem se ji nasmehnila. »Poskusi. Kjer je volja, je gotovo tudi prava pot. Trdno se moraš odločiti, potem bo šlo.«

Nekje zadnje dni v marcu je prišla do mene strokovna sodelavka, ki skrbi za dopolnilno delo z romskimi otroki.

»Treba se bo lotiti priprave kulturnega programa ob svetovnem dnevu Romov. Lahko pomagаш? Bi vključili Moniko? Pravijo, da je članica romske plesne skupine, tako da bo itak nastopala. Kakšno pesem ji daj, da jo odrecitira.«

»Moniki ... pesem? Hm, dvomim, da bo hotela recitirati.«

»Poskusi. Zadnje čase se mi zdi, da se je malo unesla.«

Moniki ... pesem? Razmišljala sem, brskala po literaturi, iskala kaj takega, kar bi se podalo njeni nemirni duši, temperamentu, načinu razmišljanja. Če ji pesem ne bo všeč, mi bo gladko obrnila hrbet. Bila je najbolj odkritosrčno bitje daleč okoli.

Ker ničesar nisem našla, sem sedla in ji pesem napisala, upajoč, da njen komentar ne bo spet: »To je tako dolgočasno, brez zveze«.

Po uri sem jo zadržala v učilnici: »Monika, nastopila boš na svečanosti ob dnevu romov.«

»Vem, plesala bom, skoraj vsak večer vadimo ...«

»Recitirala boš.«

Spet tisti njen pogled s sporočilom: kajmežespetgnjavite ...

»Vem, da zmoreš. Tukaj je pesem. Doma jo preberi, premisli, jutri se pa zmeniva, kako in kaj.« Nisem čakala, da me zavrne, potisnila sem ji list z besedilom v roko in jo poslala k pouku. Nekaj je hotela reči, a si je potem premislila.

Naslednje jutro je sedela na klopci pred matično učilnico. Očitno me je čakala. Očitno je prišla bolj zgodaj, da ne bi bilo nobenih prič najinega pogovora.

»Dobro jutro,« sem rekla, »čakaš mene?«

»Ja, vas, da se zmeniva ... saj ste rekli, ne?«

»Rekla že, a ne bi ti bilo treba priti sredi noči!« Šlo mi je na smeh. Bilo je nekaj minut pred sedmo, skoraj debela ura pred začetkom pouka. Kot da sem čutila, da je pesem sprejela za svojo. Sploh ji ni bilo treba povedati tega.

»Povejte mi, kako naj jo preberem,« je rekla.

Stopili sva v učilnico. Ni sedla. Pobrskala je po nahrbtniku in poiskala list s pesmijo.

»Doma si pesem brata, kajne? Preberi tako, kot si vadila.«

Brala je ... rahlo obojavljivo, rahlo pretiho, a z občutkom. Presenetila me je. Očitno je pesem večkrat prebrala, ker se ji ni nič zadrževalo. Všeč mi je bilo, kako se je vživela v besedilo.

»Kár dobro, Monika. Nekaj besednih naglasov ti označim, da ne pozabiš ...«

»Naučila se bom na pamet,« je sklenila in dodala: »Če že nastopam, naj bo tako, kot

mora biti. Da se mi ne bodo več norčevali!»

Osupnila sem. Doslej se ni kaj dosti menila za to, kaj drugi mislijo in povedo. Kot da se res nekaj v njej preobraža, rase, širi ...

Nekajkrat je še prišla na vajo in ugotovili sva, da bo v redu. Pesem je usvojila, bila je njena, doslej še nihče ni slišal zanjo. Seveda tega ni vedela.

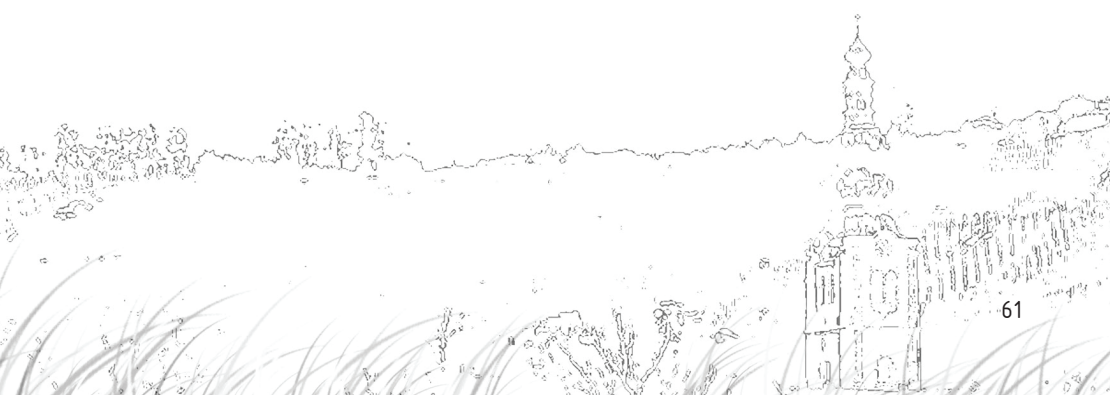
Na prireditvi je blestela. Plesala je kot lepa vila, da so vrstniki zijali, sošolke pa zavistno strmele v gibko telo, ki se je, odeto v dolgo rdeče krilo in kratek životec z bleščicami, urno, zelo spretno in vznemirljivo zvijalo ob zvokih živahne romske glasbe. Šest deklet je poželo odobravoč aplavz prisotnih. Proti koncu kulturnega programa je bila na vrsti Monikina pesem. V želodcu se mi je nabrala kepa! Ji bo šlo?

Nekoč bom metulj
na mavričnih krilih sanj,
poletela bom,
zažarela bom,
odplesala bom kot meglica,
ki jo razprši sapica vetra
neznano kam ...
In ko bom metulj ...

Besede so legale na srca poslušalcev in spremenile pesem, ki sicer ni bila nič posebnega, v majhno dramo. Povedala jo je z vsem telesom, s poudarki na pravih mestih in z žarom v glasu. Bila sem tako ponosna nanjo, da bi jo najraje objela in dolgo zibala ob sebi.

Pri naslednji uri sem jo javno pohvalila. Ni bilo mrmrajočih pripomb kot običajno. A tudi pridružil se mi ni nihče iz oddelka. Monika je bila zanje še vedno le romsko dekle, ki je tu med nami, ker nekje pač mora biti. A da bi jo pohvalili? To pa ne.

Na srečo ni imela popravnega izpita, čeprav je do zadnjega bingljala pri matematiki na tanki niti. Vpisala se je v triletni program za gostinske delavce. Ko jo srečujem na ulici, se vsakokrat za trenutek ustaviva in si kaj poveva. Prizna, da se ji ni uspelo kaj dosti spremeniti, da še vedno rada pobegne od pouka, ko jo zamika ... da ima težave pri zgodovini in matematiki, da še pleše v romski skupini ... in da je še vedno zobotrebec med risalnimi žeblički. A trdno verjame, da bo nekoč pisan metulj na zlatih krilih.

Lidija Alt

KULTURA

Kultura?

Kaj neki to je?

Sem pač premajhen,
da bi vedel vse.

Ata in mama
me ves čas učita:

”Bodi prijazen, pozdravljal ljudi,
saj vendar na tem se kultura gradi.”

Rasem jaz,
z menoj raste kultura ,
čez leta spoznam,
da le-ta širok pomen ima.

Naj bo slika, pesem, gib, beseda,
vsaka umetnost ima svojo vrednost,
a prava kultura je ta,
ki privre prav iz srca.

KAJ JE KULTURA

Kultura je
kot igra duhá,
ki rada nas
v svoj svet popeljá.

V njej so svetovi
kot sanjski vrtovi,
ki rastejo v nas
kakor skriti zaklad.

Kultura je
kot dan, s soncem obsijan,
če kulture ne-bi biló,
bi svet bil ovit v temó.

ZAKAJ JE KULTURA

Kultura je zato,
da umetnost ne zamre,
da se ustvarjanje lahko
zmeraj na novo začne.

Kultura je zato,
da se širi obzorje duhá
in zmeraj znova zaigra
skrivnostna struna srcá.

Franc Koren

KDAJ ČLOVEK MINE?

Že leta zbiram poglede
In vse te oči obračam okrog prstov
Kot da so japonske kroglice za samozadovoljevanje
In te odgledam kot čipko pajčevinastih podob
Čeprav sem že skoraj brez las
me posrkaš, kot da imam prešernovo grivo
In veš, moj herpes traja že 33 let
In kar nebogljen sem se počutil
Ko si mi s stisnjenimi ustnicami šepetala
Da se moj kurac topi v tebi kot lučka Ljubljanskih mlekarn
Ti, spogledljivka,
Ki bi rada iz teh starih zverženih trt iztisnila še zadnje kapljice
Da me opiješ z žlahtnobo, ki jo prinašajo leta
A je to ta intergalaktični orgazem?
A je to vnebovzetje bibličnih pričakovanj?
A je to cima, ki nas bo shranila v spomin?
A je to?
A je to še zmeraj poimenovano ljubezen!?

Rozika Gojič

ZA DOMOVINO

Tam nekje vihar razsaja,
tam nekje miru več ni –
bes močan ljudi napaja,
jim spokoj srca mori.

Kdo ustavil bo to vpitje
in zaježil val skrbi?
Kdo vzpostavil bo sožitje,
nas ubranil pred pastmi?

Narod en – nič drugega!
Zemlje svoje smo kali.
Vse zdrvi naj v pogubo,
kar ne čuti teh vezi!

Naša to je domovina,
zibelka pradavnih dni –
kot je mati za hčer, sina –
druge je na svetu ni.

Naš ponos je slava naša,
temelji preteklih dni,
kar težave vse prekaša
in enotnost v nas krepi.

Duh slovenski nas prežema,
pot bodočnosti čvrsti –
narodnost vso zajema,
ki na zemlji tej živi.

Vsak naj vsakogar spoštuje,
delu v čast oblast deli –
za razvitost se bojuje
in začrtane poti.

Slišati ne bo več vpitja,
razdiralnih besedi –
srečna zopet bomo bitja
v ljubi nam Sloveniji!

POPOTNICA

Učitelj stari nas uči,
da življenje lahko ni –
a ljubezen, mir, zvestoba
lajšajo nam pot do groba.

SODNIŠKA

Resnica se preverja z vago,
ki meri moč, določa zmago;
včasih točna, kdaj za gram
se tudi zmoti tu in tam.

Kornelija Baša

BILA SEM KATALIN ESZTERHÁZY

Poleti sta me hčeri seznanili (tudi to otroci še počnejo!), da bosta sodelovali v novi gledališki predstavi, ki jo pripravlja lendavska skupina »Egy és Más Vándorszínház«. Bila sem zelo vesela, saj sem vedela, da bo veliko manj posedanja pred računalnikom, televizorjem, manj bo dolgočasenja, manj priložnosti za prepir in slabo voljo. Počeli bosta nekaj, kar ju veseli, v družbi ljubiteljev gledališča bosta, nekaj se bosta naučili... ja, res bo manj pomoči pri hišnih opravilih, ampak ... naj le uživata v življenju. No, kanček ljubosumja se je tudi pojavil, saj sem si že od nekdaj domišljala, da imam tudi jaz neka igralskega daru, vsaj za statistko bi bila dobra, namesto kakšne omare na odru – na primer.

Vloge so bile podeljene, začele so se bralne vaje, vsak dan sem poslušala o pripravah, kdo, kako, kje, zakaj, čemu ... bo poletel iz kukavičjega gnezda. Pripravljali so namreč dramo Let nad kukavičjim gnezdom.

V tem »teatralnem« vzdušju, ki me je spremljalo meseca avgusta, sem prejela klic: »Živijo, Helena pri telefonu. Ponujam ti priložnost, da prekosiš lastni hčeri.« Ej, ta pa ve, kako je treba pristopiti, da že naprej dobi potrditev na še ne postavljeno vprašanje! sem pomislila.

Sedela sem, na srečo, sicer bi omedlela! Ja kdo pa ne bi rad prekosil svojih otrok, jim pokazal, kdo je »glavni« v družini?

Zelo me je zanimalo nadaljevanje.

»Ponujamo ti vlogo v filmu, ki ga snemamo o Lendavi, v počastitev 820-letnice prve omembe mesta. Ti bi bila grofica Katalin Eszterházy.«

»Res sem počaščena, hvala lepa za ponudbo, ki jo z veseljem sprejem« sem zelo hitro odgovorila. Morda prehitro!

Joj, ni bilo neskromno, preveč prevzetno, da sem takoj pristala? sem kasneje

premišljevala. Pred seboj sem imela le besede direktorice RTV programov, Helene Zver, ki so odzvanjale v moji glavi, ušesih: »Nastopala boš v filmu, prekosila lastna otroka ...«

Čez nekaj dni sem s sodelavkami obiskala razstavo Zsolnay na lendavskem gradu. Na hodniku srečamo go. Mario Bihar Kepe, ki me pozdravi z »dober dan, Katalin Eszterházy.«

Presenečena se ustavim in vprašam: »Od kod pa veste, da ...«

»Jaz sem vas predlagala za to vlogo. Imate tako baročni obraz,« me prekine smeje. »Katalin Eszterházy je živel v dobi baroka in takoj, ko sem vas videla, sem vedela, da je to vloga za vas.«

Sodelavke so se zgrnile okrog mene in radovedno spraševale, kaj sva se pogovarjali. Vsa zmedena sem s težavo odgovorila le: »Rekla mi je, da imam baročni obraz.«

Razlegel se je vesel smeh, ki je poteptal moj ego, ki je že pred nekaj trenutki pogrnil na kamnita grajska tla.

Domišljala sem si, da sem mladostnega videza, za svoja leta graciozna. Ej, da imam 300 oz. 400 let star obraz, no, tega si pa nisem mislila!

Najbolj me je dotokla pripomba ene od sodelavk: »Ja, ja, gubice, gubice, ne samo barok ... spominjaš na rokoko.«

Hudobnica, ti bom že vrnila ...

Komaj sem čakala na priložnost, da poiščem malo tolažbe z gugljanjem: kakšne so pravzaprav značilnosti baroka?

Berem na eni od spletnih strani:

Značilnosti baročnega sloga so prekomerno upodabljanje čustev, blišč ter čisti, lahko interpretirani detajli. Baročni slog je zelo dobro izražal načela absolutizma (moč,obilje,okrasje,sijaj).

Ja, saj to je OK, lepo! Takšne so značilnosti baroka? V svoji nevednosti sem izpadla prav butasto. Mislim, da mi je želela ga. Kepe-Bihar izreči kompliment zaradi moje rahločutnosti.

Sedaj pa je bila razvneta moja radovednost glede »odkrivanja«Katalin Eszterházy. Žal so informacije, objavljene na spletu, zelo skope, zato sem dobila nekaj podatkov od Marije: bila je zelo plemenita gospa, kot večina Eszterházyjev je bila zelo omikana, v Cerkvi svete Katarine je naročila izdelavo enega od oltarjev, ki ga je kot goreča kristjanka tudi bogato poplačala.

Tako, čez nekaj tednov se bom morala »spraviti« v te pretesne čevlje, za nekaj trenutkov postati milostljiva gospa/felséges asszony. Mi bo uspelo?

Kmalu so me povabili k jemanju mere (tiste, ki jih opravi krojaški mojster in ne kakšen jezen sorodnik). Že sem se videla v prečudoviti baročni obleki. O, kakšno veselje!

Po septembrskih počitnicah sem prejela ponoven klic. Sedaj pa gre zares: »Dober dan, Melita pri telefonu. 23. septembra ob 9.30 ste naročeni na pričesko, scenarij smo poslali po elektronski pošti. Snemanje se začne ob 10. uri. Našvidenje.« Nekako tako je bilo, zapomnila sem si samo dejstva, izrečena na hitro, po pozdravu in dobrih željah. Veselje in razburjenje v meni je rasto, skrivnosti novega, pričakovanega doživetja sem

skrbno skrivala pred domačimi.

Končno je prišel snemalni dan: baročna pričeska mi je bila vseč (no, vsaj kot so jo prikazali na fotografiji, kakšna bi naj bila). Res se ni skladala z mojo še ne baročno opravo (majica, kavbojke). Na sedežu regionalnega RTV centra v Lendavi smo vse »igralke« utrinka iz zgodovine Lendave v obdobju baroka dobile svoje končne podobe: prekrasne obleke, nakit in dodatke.

Počutila sem se veličastno. Da bo le tako tudi na snemanju, sem večkrat pomislila. Svoja dva kratka stavka iz scenarija sem zavzeto ponavljala v mislih, da ju le ne bi pozabila. Napetost je rasla, zato smo se peš odpravile proti Cerkvi sv. Katarine. Bile smo deležne radovednih pogledov, vendar nas nihče ni ustavil in vprašal, kaj počnemo sredi poletja v čudnih, nenavadnih, a prelepih oblekah. O, kako smo bile ponosne: Katalin, spletične in spremljevalke. V cerkvi so nas že čakali moški člani igralske ekipe in seveda kamere, osvetlitev, mikrofoni ...

Kako razburljivo!

Vsak je dobil napotke, ga. Marija, avtorica scenarija, nas je popeljala v takratno obdobje, da bi se lažje vživeli v svoje vloge. Ob predstavitvi Katalin Eszterházy sem se počutila tako majhno, z veliko odgovornostjo in bremenom na plečih, kajti predstaviti bom morala njeno plemenitost, bogaboječnost.

Začelo se je snemanje: prvič.

Ponavljamo: slikar ni bil v kadru, obrnite se bolj desno. Z roko pokažite na mojstrovino.

Drugič: Veličastni, vas se premalo sliši, vitez, vi ste preglasni. Osvetlitev pri vhodu je premočna.

Tretjič: vse znova, v kadru je bila muha (o, ti presneta ...). Ponavljamo.

Četrtrič: OK.

In si oddahnemo.

Vsa ekipa je bila prekrasna. Uživala sem v delu, sodelovanju z vsakim posebej in z vsemi skupaj.

»Tako, zaključili smo približno 4-urno delo, pridelali smo 1 minutko utrinkov zgodovine Lendave. Hvala vam!« je snemanje zaključila ga. Helena Zver.

Kaj? Ena minutka? Koliko časa pa potrebujejo za celovečerni film? Sedaj razumem, ko imam izkušnjo.

Snemanje filma je zame nepozabno doživetje.

Hvala vsem, ki so mi to omogočili. Tudi staršem, ki so me ustvarili z baročnim obrazom, ge. Mariji, ki ga je opazila ... in vsem soigralcem, s katerimi sem preživela prekrasen dan.

Z veseljem sem bila Katalin Eszterházy, uživala sem v vlogi. Bilo je izjemno doživetje.

Ali sem prekosila hčeri? Ne ocenjujem, zame sta preveč izjemni in dragoceni.

Tudi vi nikar ne ocenjujte. Oglejte si film zato, da ujamete prekrasne trenutke iz zgodovine Lendave.

RAZMIŠLJANJA IN SPOMINI UPOKOJENCA ...

Ko te pošljejo med upokojence, je treba nekaj početi. Lepo je uživati v naravi na svežem zraku med divjadjo, pticami, košatimi drevesi ... Tudi z vrtilčkarstvom se je prijetno zamotiti ... Možgane pa je treba – kot pravimo – negovati z miselnimi dejavnostmi ... Lepo je, če je tvoj vsakdanjik izpolnjen z druženjem s prijatelji ... Lepo je kaj nakracati, naslikati in tako zapustiti zanamcem nekaj drobtinic iz svojega, našega življenja ...

Sraka ceni srebro, zlato ...

Srakoper ptičje meso ...

Vrana poje kra kra kra ...

Kukavica pa kuku ...

Detel ritem jim da.

Tokrat so mi dale navdih ptice, s katerimi se rad družim, pogovarjam.

Obelodanil bom nekaj drobtinic iz minulega stoletja ... Naj se film začne vrteti.

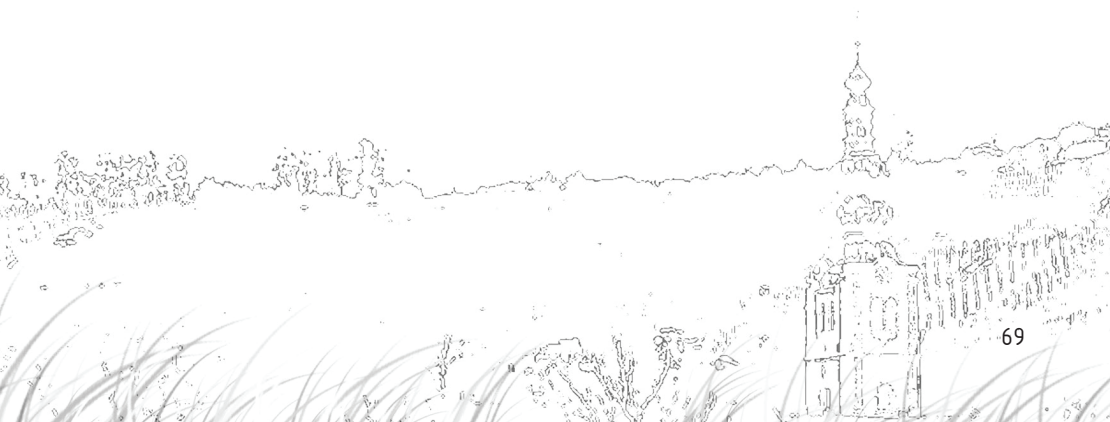
Lendavčani in okoličani imajo zelo radi nogomet, a tudi igranje šaha v naši sredi visoko kotira. Vsakokrat, ko so prihajale nogometne ekipe na našo zelenico, je bil to velik dogodek, pravi praznik. Ljubitelji nogometa so v velikem številu stoje ali sede tik ob igrišču navijali in z velikim navdušenjem spremljali nogometni čar. Suki, Rab, Tubi, Geza, Pišta ... so nam nešteto krat polepšali nedelje, ki so ostale v nepozabnem spominu. V šestdesetih letih prejšnjega stoletja so nogometaši in njihovi privrženci zgradili simpatične železobetonske tribune za navijače. Z novega ambienta so navijači »plavih« pozdravljali navijače gostujočih skupin z gromkim skandiranjem: Slovenski nogomet je v Lendavi doma! Še glasnejši so bili, ko je gostovala v Lendavi Mura. Včasih so zapele tudi pesti, sodnikom so se tresle hlače, vse mogoče je letelo po zraku ... Pomembno je bilo zmagati in zmago zaliti z dobro lendavsko kapljico. Takrat se je igral žogobrc še iz srca, za navijače, za Lendavčane!

Zelo emotivno in domoljubno pa je bilo, ko sta igrali nogometni reprezentanci Jugoslavije in Madžarske. Preko zvočnikov smo lahko spremljali tudi nogometne dogodke iz Londona, Moskve, Pariza, z Dunaja in Rima ... Športno-nogometni reporterji so z velikim elanom in z močno teatralnim glasom pričarali poslušalcem nogometne brave Grošiča, Tihija, Puškaša, Beare, Mitiča, Vukasa ... Madžari in Slovenci iz naše srede smo navijali tako za ene kot za druge ... Multikulturalnost nas je združevala in na to smo lahko ponosni. Ob neki priložnosti sem znanemu lendavskemu pesniku povedal: »Trkanje na prsi, ki je prepleteno s politiko, nas razdvaja. Multikulturalnost, človečnost nas združujeta. In ohranjata.«

Na začetku druženja na liferarnih večerih na Dvojkji sem omenil tudi šahiranje, ki je v našem mestu zelo priljubljeno in popularno. Ta »vesoljna« igra je nekaj posebnega za nas in vključuje tudi veliko teatralnosti. Prepletena je z burlesko, smehom, ironijo ... Iz navedenega je razumeti, da jo igramo v gostinskih lokalih, v družabnih prostorih,

v mestni knjižnici in še marsikje. Akterji v tej zgodbi so ljubitelji šaha. Po pet in še kaj več ur lahko trajajo spopadi belih in črnih figur. Že sama pantomima rok in prstov igralcev ti razvedri duha ... drhteči prsti, veliki in majhni, tudi takšni okosteneli, premikajo kmeta, damo, lovca in ostalo šahovsko vojsko do zmage ali poraza. Enkratno! Posebno zanimivo je, če so med igro prisotni spontani brezvezni monologi, ki te spravijo v praznično razpoloženje. Mojster takih monologov, če ne že celo velemojster, je Ityuka, Pityuka, Ripityuka. Nedolgo tega smo ga počastili in ga povišali v viteza lendavskega šaha. On ve vse o šahu! Dobro pozna »španjolko« in »francosko obrambo«. Gambita se redko kdaj loti. Njemu najljubša šahovska otvoritev pa je tista, ki se začne s humorjem ali kakšno veselo zbadljivko. To je njegova psihološka šahovska taktika. Če nasedeš na to njegovo finto, te povozi v nekaj minutah, lahko celo v nekaj sekundah. A ko je našemu Velemojstru nasprotnik Doktor, nastane kaj kmalu pravi šahovski direndaj. Poniževalnih, podcenjevalnih besed kar noče zmanjkati ... kri zavre po žilah ... na plan prihajajo kletvice. Kljub nesmiselnemu početju se stanje počasi umiri, pride celo do stiska rok. Tudi jaz sem večkrat udeležen v tej šahovski cirkuški areni. V šahovskem svetu igre, ki jo sam rad igram, ne poznajo. To mojo unikatno igro sem poimenoval »stalingrajska«. Če se obranim v igri s črnimi figurami, slavim in se veselim zmage. V zaneseni igri tudi jaz večkrat izgubim razsodnost. To je pač tako in ne moreš si pomagati. V ta naš šah se rad vključita Bato iz Beograda in Todorovič iz Šumadije, ko obiščeta sorodnike v našem kraju. Franjo, šahovski vseved, nerad upošteva »pesto šeh« ... Beleku popustijo živci, ko igra z našim Velemojstrom, Tomi, ki ga med igro zmoti telefonski klic, nas z najrazličnejšimi opravičili zapušča. Jerebic se zadovolji z le eno partijo. Gaber, že nekaj let najboljši šahist Lendave, nas samo veselo opazuje. Ne vključuje se v našo igro. V našo sredo spada tudi Buni. Največkrat se pod njegovo dirigentsko palico prične že daleč naokrog znan lendavski šahovski musical ...

Pogosto se šahisti pogovarjamo in ugotavljamo, da je šah, ki ga igramo za zabavo, na periferiji zamrl. Predlagam gostincem, da ponudijo domačinom in turistom veselje ter zabavo ob črno-belih figurah. Zato pozivam: »Organizirajte šahovska srečanja, turnirje ... in posel vam bo še bolj cvetel!«

Andrea Schneider

*Nemi so še trubadurji
...Ne verjamejo,
da taško ljubimca sva midva -
danes ti, jutri jaz,
zasanjana!*

(Franc Koren, Ljubimca)

*Némák még a trubadúrok...
Nem hiszem,
hogy lehetnénk szeretők -
ma te, holnap én,
álmodozók!*

(Franc Koren, Ljubimca)

4. literarni večer ∞ 4. irodalmi est

Valerija Vrenko

TEBI

Tebi, ki sem iztrgala
ti srce trpeče,
tebi, ki te nerazumno
potrebujem,
ker si me oslepil s
svojim bleskom, se me
dotaknil z bolečino, me
omamil z otožnostjo in
obsodil z besedami ...

Tebi, ki te nisem
izgubila,
ker te nikoli nisem
imela...

Le tebi lahko priznam,
da ne vidim več
Svetlobe...

LEPOTA

Povem ti, da nisem močna,
a v tem je moja moč.
Da sem kot pero lahka ...

Postani tudi ti metulj,
začuti naravo.

V njej sem se izgubila
in se v njej ponovno našla.

Saj veš, da sem spet pogumna,
ker sem si dovolila biti plašna!

Nekoč davno sem umrla,
za to da sem se lahko ponovno rodila.

Vse, kar nisem bila jaz,
je kot jesensko listje odpadlo.

V odsevu ogledala me ne išči,
ni me, to moja je oblika!

Biserka Sijarič

PREPOZNAM TE

Prepoznam te
v vseh odmaknjenih trenutkih,
ko zreš v svoj odsev
in hrepeniš po izgubljenih občutkih.

Prepoznam te
v tišini, ki na glas odmeva,
kot najlepšo misel
tega povprečnega dneva.

LEPOTA DOŽIVETEGA

Naj izpraskam
iz starih spominov
lepoto doživetega
in jo uokvirim
kot svoje najdražje
na sredi srca.
In vse grenko
naj oplaknem
v večno pozabo,
zavržem nekje
na pol poti
kot odvečno prtljago.

Sedaj lahko
položim v zibelko
samo tisto,
kar je treba negovati,
tisto, kar živi,
kar mora rasti ...

Verona Auguštin

LJUBEZEN

Prebujajoče misli počasi prehajajo v spomine,
ki zbledijo v medlo sliko,
se spremenijo in spet oživijo.
O ljubezni pišejo romani,
opevana ljubezen nikoli ne umre.

Po mnogih letih
nejasen spomin se vrne,
a jasne slike ni.
Če ljubezen tiha, mirna je,
nikoli izgubljena ni.

Vse se spremeni,
le ljubezen ostane mi.
V srcu nosim jo,
a zgodi se lahko,
da srce se ohladi.
Ostane le boleč spomin.

NEUSLIŠANA LJUBEZEN

Zrem v nebo,
temačno je,
nevihta se prebuja,
a jaz nesrečna, sama.
V srcu mojem je nemir, bolečina.
Po licu solze mi drsijo.

Vem, da ljubezen prava ni bila,
komaj zdaj vem, da ljubila sem le jaz.
Vse svoje sanje sem ti dala,
vsak trenutek sreče poklonila.
Le tebe sem želela,
a tebe ni.

Odšel si daleč proč.
Mogoče našel srečo si,
a mene pustil si.

Sama sem ostala s svojimi spomini.
Bolečina ne bo minila,
a čakala bom na svetle sončne dni.

VRTNICE

So kraljice vseh cvetlic.
Gredice posajene z njimi,
bohotijo se vseh oblik in barv.
Dišeča njih lepota te prevzame.
Ko opazuješ jih, se sprašuješ,
kaj na svetu tem
je lepše kakor rože?

Dekle mlado, mater,
ženo v zrelih letih,
zamenjati ne more noben cvet.
Ženska prehitro oveni.
Kot cvetlica, ki vzcveti,
je lepa kakor sen.
Za to ljubiti jo je treba, ko cveti.
Za njo ostane le popek s semenom,
a vendar vemo, da bila je krasen cvet.

Göncz Norbert

AZ ÜRES PAPÍRLAP

Tél volt. Az utcákon megállt az állandó nyüzsgés, tolongás, és csend lett. Ilyenkor mindig valamilyen hihetetlen harmóniát éreztem magam körül. A hó, a kémények füstje, a dohos levegő olyan egyszerűnek, de mégis csodálatosnak tűnt.

Szerettem az ilyen napokat. Ilyenkor az ember magába merülhet, elgondolkozhat saját tettein és hibáin. Az ilyen téli délutánokon órákon keresztül a távolba szoktam meredni karosszékemben ülve egy csésze kávéval, de ez a nap más volt. Éreztem, hogy karosszékem egyre szűkül, és a jól fűtött otthonomban rázott a hideg. Valamilyen természetfeletti erő rábírt arra, hogy elhagyjam otthonom, és elinduljak a hóval borított utcákon.

Órákig kószáltam a fagyban. A hó recsegett a talpam alatt. Befordultam egy sötét utcába, de néhány perc után egy vén aggastyán megragadta a kezem, és bevezetett a konyhájába. Bent dohos volt a levegő. A cigarettafüst elárasztotta a tudómet hosszas köhögést idézve elő. Az ismeretlen öregember hosszú hófehér haját és

szakállát a gyertya fénye vérvörösre festette.

Leültetett egy székre, és kávéval kínált, amit szívesen elfogadtam. Közben az öreg arról faggatott, hogy mi ütött belém, hogy ilyen hidegben – amikor már alig jár elő lélek az utcán – elindultam sétálni, felfigyeltem az íróasztalán fekvő papírcsomóra. Láttam, hogy engem nem érdekel különösebben a téma, ezért inkább felállt az asztaltól, és a papírcsomót az asztalra tette. Elmondta, hogy író, majd felolvasta önéletrajzát. Szomorú élete volt. Anyja korán meghalt, apja pedig a háborúban esett el. Nagyanyja nevelte. Egyetemre iratkozott, de mivel elfogyott a pénze, meg kellett szakítania a tanulmányait. Írásból élt, majd később elhatározta, hogy otthagyja az egyetemet, és folytatja írói pályáját. Megnősült, felesége 3 gyermeket szült, de a háború őket is elszakította tőle. Már csak azért írt, hogy megkeresse a napi betevőre valót. Így teltek mindennapjai. Önéletrajzát azért írta meg, hogy megmutassa a világnak, milyen körülmények között élnek a szegények, és hogy azok, akik azt hiszik, mostohán bánik velük a sors, beláthassák, hogy vannak emberek, akik sokkal rosszabb körülmények között élnek.

Amikor elolvasta az utolsó oldalt is, észrevettem, hogy maradt még egy fehér lap a kezében. Megkérdeztem tőle, miért tartogatja azt a lapot. Erre ő rám meredt, és egy pillanatra láttam szemeiben azt a pokoli lángot, amely Néró szemében is égett, amikor Rómát látta égni. Az öreg azt mondta, hogy az utolsó papírlapot én fogom betölteni, miután ő meghal. Ránéztem az órára, megköszöntem a kávéért, és elindultam hazafelé.

Otthon azon gondolkodtam, vajon mit akart ezzel mondani az öreg, aztán elnyomott az álom. Másnap már hajnalban elindultam az író kunyhója felé. Kopogásomra nem érkezett válasz, és amikor benyitottam, író barátomat holtan láttam feküdni a hideg kőpadlón. Szemei nyitva voltak, és úgy meredtek belém, mint azon az éjjelen, amikor először találkoztunk.

Tetemét elástam a kertjében. Ez volt az utolsó kérése, mielőtt elmentem volna. Iratait hazahoztam, íróasztalomra tettem őket, és most az üres papírlap helyett egy teleírt lap mered rám...

ÉN MEG Ő

Csókkoltatom a kedves közönséget!

Előre is bocsánatot kérek, Önöktől, hiszen Önök lesznek azon delikvenszek, akiket ma este a szerelmi ügyeimmel fogok fásasztani.

Hogy miért? Mert annyira szeretem!

Hogy kit? Hát a nagy Ő-t! Az egyetlen! Azt a személyt, akihez vakon, némán is eltalálnék! Hát értik már? Jól van na, hadd meséljem el!

Tavaszi volt, és megkezdődött az állandó madárcsiripelés, amelyet úgy utálok. Meg a fák is kirügyeztek. A baj csak az, hogy én a fákat ki nem állhatom! A munkában meg a főnök várt tőlem jobbnál jobb teljesítményeket. Hát így ment ez az én életemben, amíg az egyik utcán sétálva meg nem láttam őt! Abban a pillanatban, amikor

találkoztam a tekintetünk, a madarak olyan szépen énekeltek, mint még soha, a fák csodálatosak voltak és én..., én elvesztem tengersizn szemeiben.

Szó szerint majdnem megfulladtam, hiszen elfelejtettem nyelni, és hirtelen levegőért kapkodtam, ugyanis a légcsővem megtelt nyállal, én pedig csúnya köhögésbe kezdtem. Odajött hozzám. Vörös szoknyája szinte táncolt a szélben. Odajött, és megkérdezte tőlem, hogy jól vagyok-e. Én a nagy izgalomtól csak bólogatni voltam képes, hiszen még mindig köhögtem. Viszont most már kényszerből, mert nem akartam, hogy ez a csodálatos nő elhagyjon. Isten tudja, meddig köhögtem, de hirtelen arra lettem figyelmes, hogy ez a csodálatos lény megcsókolt. Néhány pillanat után rájöttem, hogy nem csók volt az, hanem szájból-szájba lélegeztetés. Egy kicsit elkeseredtem, de örültem, hogy már ennyire közel kerültünk egymáshoz. Felálltam, és megköszöntem a segítségét. Ő azt mondta, hogy semmiség volt az egész, én pedig minden áron meg szerettem volna hívni egy kávéra.

Addig kérleltem, míg végül igent mondott. Leültünk egy kávézóban, és elkezdtünk beszélgetni. Hogy miről beszélgettünk, azt már nem tudom, de arra emlékszem, hogy megkértem arra, adja meg nekem a telefonszámát. Nagy meglepetésemre a papíron nemcsak egy telefonszám volt, hanem a jobb sarokban ott díszelgett egy csók lenyomata is. Hát el tudják képzelni? Majdnem elájultam, de végül összeszedtem magam, és gyengéden megfogtam mindkét kezét. Még egyszer megköszöntem neki a segítségét, majd megöleltük egymást, és elindultunk. Ő jobbra én pedig balra. A gond csak az volt, hogy én is a jobb oldalon laktam. Néhány nap múlva elhatároztam, hogy felhívom, de nem vette fel. Két nap elteltével ismét próbálkoztam, de akkor sem jelentkezett.

Nagy bánatomban inni kezdtem. Nem gondoltam másra, csak rá! A munkában a főnök idegesítőbbé vált, mint valaha, a madarakat mérgemben ki akartam irtani, az összes fát ki akartam vágni, majd felgyújtani egy hatalmas, nagy máglyán. Nap mint nap sétáltam azon az utcán, ahol először találkoztunk. Volt úgy, hogy naponta többször is. Egyszer láttam is egy hozzá hasonló hölgyet, majd végül észrevettem, hogy nem ő az. Hiába fojtottam bánatomat alkoholba, hiába akartam agyonlőni a főnökömet, meg az összes énekes madarat, hiába akartam kivágni és felgyújtani az összes fát, többé nem találkoztunk. Életem nagy szerelme eltűnt. Elhamvadt, mint a főnixmadár, a baj csak az volt, hogy hamvaiból nem támadt fel.

Soha. Én még mindig szeretem, még mindig várok rá! Elfeledni nem tudom! Még reménykedek abban, hogy találkozunk, hiszen a remény hal meg utoljára. Egyszer megfordult a fejemben, hogy életem nagy Ő-je pont az őrangyalom volt? Nem tudom. Meg tudná nekem valaki mondani, hogy hova a fenébe tettem azt a telefonszámot?

Lidija Alt

GLOBOKO V NAS

Globoko v nas je duša,
še nihče je videl ni,
čuti vse,
kar čutimo mi.

Globoko v nas je duša,
kot ptica mirno spi,
le sorodna duša
jo zlahka prebudi.

Globoko v nas je duša,
v njej ljubezen se rodi,
in kot svetla misel
v višave poleti.

LJUBEZEN

Ljubezen
je skriti dar srca,
ki besede nežnosti
rado šepeta.

Ljubezen
naredi svet drugačen,
smehljaš se kar tako,
čeprav je dan temačen.

Ljubezen
si rada poljube izmenjuje:
nežne, tople, koprneče
v znak radosti in velike sreče.

Ljubezen
nas kot sonce greje -
iz dneva v dan
topleje in mileje.

Ljubezen
rodi novo ljubezen,
ki v zibki kraljuje,
srce jo noč in dan nežno pestuje.

ČARODEJ SRCA

Ljubezen je
kot čarodej srca,
čara, kot le tá
umetnik zná:
zamegli nam razum,
nam daje pogum,
dela norósti,
jih spreminja v radósti,
nam pripne perutnice
in dvigne med ptice.
Vse to počne čarodej srca,
ki raj na zemlji
pričarati zna.

Franc Koren

LJUBIMCA

To pomlad te bom pofukal z verzi
Leto je naokrog in malce si predaleč,
da bi te oblučal s semeni
v to zdrizasto likvidno DNK.
Pa začniva punči, da začutiš,
kako si lahko eno – torej moja vsa.

Osvajam te z dotikom let vse tja do sivo-belih las
Pred mojim pragom zdaj molčijo zgodbe najinih sledi
In ker vem, da še verjameš trubadurjem, boš zlagana še verjela,
kako ljubimca – sva midva, danes ti, jutri jaz, zasanjana.

Ne vem, zakaj milijon sveč sem prižgal za pesem najino
Ti pa, kot da bi s Kajnom bila v sorodu, tu in tam ubijaš najino pravljico.
In pazim, da ne pripremem besede, ljubke, odišavljene,
da lahko ljubimca bova to pomlad, zasanjana.

Tako daleč v meni se dotikaš neba,
da vlažne kapljice spomina so lahko najin brodolom,
prepletene usode na platnu pijanega umetnika.

Tako majhna si, v čas prepletена, s trnjem samorastlih,
z bičem obteženih udarcev, na brazdah kože uganka.
Tako daleč v mučeniških verzih te pomladi,
shiranih, postnih mrazov, tolažiš svoj nemir,
da moram nehat', zima je še, razklane so poti, potopljene v ocean.

Nemi so še trubadurji
Ne verjamejo,
da lahko ljubimca sva midva -
danes ti,
jutri jaz,
zasanjana!

Olga Paušič

SRČICA

Ko je prišla prvič na obisk, sem bila naravnost očarana.
Lepotica! Visoka, vitka, dolgi lasje, malomarno speti v čop vrh glave, čudovit nasmehek na srčastem licu, bleščéči zobje ... Kaj bi si mati želela več za svojega ljubega sina? Moj mlajši sin je bil očitno kuhan in pečen. Dekle ga je imelo v pesti kot mačka kilavega vrabca, ki je ravnokar strmoglavil iz toplega gnezda. Vesela sem bila zanj, v bistvu tudi zanj, ko sem izvedela, da ji je doma težko: oče alkoholik je prezgodaj preminil, upokojena mati komaj komaj shaja z majhno pokojnino, tako da si mora za študij služiti s priložnostnimi deli na študentsko napotnico. In da ji pomaga starejši brat, kolikor pač zmore.

»Našla sva poceni stanovanje,« je povedal dragi sin, tako mimogrede, kot da govori o majhnem nakupu v Mercatorju. Napela sem ušesa.

»Stanovanje? Bosta že kar živela skupaj?« mi je ušlo. Morda je zvenelo malce preveč nervozno? Sinov oče se je z dvignjenimi obrvmi (kar je pomenilo povečano stopnjo previdnosti) zastrmel vame, v sina, nato še v srčasti obrazek nove članice naše družine, kandidatke za snaho, a ni rekel niti besedice. Samo radovedno je buljil v nas.

A sem ga brala: v krivuljah njegovih možganov se je zibala misel, da taka naglica ne pomeni nič dobrega.

»Samo 300 evrov bo najemnina,« je dodala čedna mladenka in se stisnila k mojemu ljubemu otroku. Pobliskavanje v možganih me je malce ohromilo, tako da se je zvonček, ki bi moral opozorilno zazvoniti, potuhnil. Rekla sem si le: pusti ju, morda

bo pa zveza zelo uspešna! In ostalo je pri tem.

Dekle je bilo silno pridno: ko sta ob vikendih prišla domov, je v stanovanju postorilo vse, ne da bi ji kdo kaj rekel. Celó v vinogradu in na vrtu je takoj ugotovila, kje je njena, na videz nežna ročica, kar najbolj dobrodošla. Čudila sem se in čudil se je tudi naš družinski poglavar, ker takšne kandidatke za snaho pač še ni bilo blizu.

»Vajena je delati vse,« sem glasno razmišljala, »doma mora poprijeti za vsako opravilo. Celó traktor zna voziti, je povedal ljubi sin, kositi na star način... no, videl si, kako je spretna tudi pri vinogradniških opravilih.«

»Ta najin mlajši sin ima pa res presneto srečo,« je dejal mož. Zvenelo je tako, da nisem vedela, če gre za pohvalo ali norčevanje.

Vzljubila sem jo, res. Radi sva skupaj nakupovali in kar v navado mi je prišlo, da sem jo peljala po prodajalnah, ji kupila to in ono, da ne bi hodila okoli zmerom le v ponošenih kavbojkah in starih majicah, in ker mi je ugajalo, da jo razveseljujem. Vsaka stvar, še tako poceni cunja, ji je pristajala kot ulita.

In v mislih sem jo ves čas imenovala le Srčica.

Nekaj mesecev je minilo, velika ljubezen je očitno cvetela, idila v skupnem stanovanju zaljubljenega študentskega parčka je še kar trajala. Študirala je računalništvo in biologijo in od nje sem se res veliko naučila. Pravzaprav je končala srednjo medicinsko šolo in eno leto delala v kranjski bolnišnici, šele potem se je odločila za nadaljnji študij, in sicer računalništva in biologije. Tudi sinu je pomagala pri usvajanju računalniških skrivnosti, on pa jo je inštruiral pri biologiji. In potem ji je za prvo obletnico ljubezni kupil nov računalnik, češ da ji domači nič več ne pomagajo. In kako naj bo uspešna pri študiju računalništva, če nima računalnika? No? Razumela sem in še sama nekaj malega primaknila, da ni zapravlil vseh svojih prihrankov.

Potem pa – bilo je v petek zvečer konec maja – sta svečano objavila veliko novico, da gresta na potovanje v Gruzijo, Armenijo in Azerbajdžan.

»Greva, zaslužila sva si,« je dejal ljubi sin, »samo še en pogojni izpit za tretji letnik opraviva, potem pa kreneva za kakšen mesec na pot po svetu.«

»Za letalske vozovnice sva odrinila samo 250 evrov,« je vedro dejala Srčica. »Imela sva presneto srečo, moj znanec iz turistične agencije nama je pomagal dobiti najcenejše vozovnice.«

»No ja, zveni privlačno,« sem pripomnila, potem pa obotavljivo dodala, »a kljub temu potrebujeta vsaj še 700–800 evrov za življenje ta mesec dni. Od kod jih bosta vzela?«

»Nekaj botaničnih strokovnih člankov sem objavil,« je pojasnil ljubi sin. »Varčevala sva, kjer se je dalo ... No, nekaj bosta pa verjetno primaknila še vidva ... kot vsako leto...« Midva – torej družinski poglavar in jaz – sva se spogledala. On seveda ni zinil nobene, v meni pa se je že začel vrtinčiti ciklon ogorčenja, zato sem se previdno ugriznila v jezik in zmignila z rameni. Zdelo se mi je predrzno in preveč vsiljivo. Za sina seveda rada dam, za tuje dekle pa nimam namenā kar tako nenačrtno trošiti svojih dragocenih prihrankov. Ko sem ljubemu sinu to odločno povedala na širi oči, me je okrcal: »Kakšna si! Vedno pomaga, ko sva doma, vse postori in nikoli ne teži zaradi tega. Ti boš pa začela preštēvati cente, kot da bi bili reveži. Pa sem mislil, da jo imaš rada.«

»Saj jo imam rada. A dokler ne vemo, kako in kaj bo z vama ... nočem se prenatglati ...«
»Jezus, mama! Ne moreš vedeti, ni garancij. Tudi vidva z očetom se še vedno lahko razideta, čeprav sta na videz neločljiva, okorela zakonca ...«

»Hvala sin, zelo prijazno si se izrazil,« sem bila ogorčena. A ko sem pretuhtala njegove besede, sem ugotovila, da ima prav. V ljubezni ni garancij. In sem mu seveda dala denar. Ostalo je med nama, nikomur nisva povedala.

Res ju ni bilo mesec dni. Medtem, ko sta potovala, smo dobili v hišo nenadejan obisk: na vrata sta potrkala dekletova mati in brat. Šok je bil popoln! Kako lahko prideš na obisk k popolnim tujcem kar tako, brez opozorila! Kot da se jima zdi samoumevno ... Kaj sva mogla? Prijazno sva jima odstopila vikend v goricah. Vsak dan sem jima skuhala, s poglavarjem družine sva ju vozila naokoli, da sta spoznala Pomurje in vse do Blatnega jezera, da sta doživela še košček Madžarske. Bilo jima je zelo všeč in sta ostala ves teden. Že po treh dneh sem imela živce totalno nacefrane!

Nekega večera je Srčicina mati izjavila: » Fino bi bilo, če bi se mlada dva poročila. Petindvajset let je skoraj idealna starost za poroko.«

Dih mi je zastal in požirek vroče črne kave mi je stekel v sapnik, da sem se začela na vso moč daviti in kašljati. Mož me je krepko potolkel po hrbtu, kar sem čutila kot kazen za vse minule nepremišljenosti in obotavljanje pri razčiščevanju odnosov v trikotniku sin-dekle-naša družina. Vedno sem nečesa kriva! Potem pa je odločno rekel: »Najprej študij, potem poroka in vse ostalo!«

»Saj naša že ima poklic,« se je napihoval dekletov brat. »Kot medicinka lahko dobro zasluži. Dobro službo je imela že v Kranju, a se ji ni ljubilo vsak dan voziti tja iz Škofje Loke.«

»V soboški bolnici bi zlahka dobila službo,« je zakokodakala še mati. »Živela bi pa lahko v Lendavi, ne?«

Imela sem na svetu tak občutek, kot da sklepamo kupoprodajno pogodbo: lepa in pridna snaha za streho nad glavo in sinovo srečo. Onadva bi si pa umila roke in se znebila obveznosti.

»Pustimo to, ni naša stvar!« je sklenil pogovor moj mož. Potem pa je čudno hripavo zletelo iz njegovih ust: »Jutri potujeva v Logatec k sorodnikom. Lahko se peljemo do Ljubljane skupaj. Kaj pravita?«

Odprla sem usta, pa jih spet zaprla. Kakšna laž! Moj mož, ki nadvse spoštuje resnico, je lagal, ne da bi mu zatrepetale veke. Nobena mišica na licu ga ni izdala. Najbrž sva pa mislila enako: vsiljivcev se morava čim prej rešiti, sicer bosta ostala pod našo streho vse do jeseni.

Brez pripomb sta spokala in se naslednje jutro odpeljala. Seveda nismo potovali skupaj do Ljubljane. Moj mož se je naredil hudo bolnega, rekoč, da ga je usodno usekalo v križu in mora dan-dva mirovati. Kako sva si oddahnila, ko sta se končno poslovila! Starejši sin je menil, da gre za čudake, da so čudni vsi trije, ne le mati in brat.

»Pravijo – študenti s tistega konca –, da je punca znana po Škofji Loki kot zelo veselo dekle, radoživo in vihravo ...« je povedal. Kaj več iz njega nisva izvlekla. Mlajšega brata ima zelo rad in ne bi ga hotel spravljati v kočljivo situacijo, je dodal.

in še, da bo resnica itak prej ali slej pokazala svoj obraz. Kako zapleteno, kar skrivnostno. Vrtala sem vanj, izvedela pa nisem ničesar.

Konec junija sta se zaljubljenca vrnila s poti. Polna čudovitih vtisov sta teden dni lebdela nad tlemi (in nad nami tremi), tako da je starejšemu zavrela kri in je izdaval, česar sicer ne bi: »A se gospodična ne bi raje usedla in naštudirala izpitov, ki ji še manjkajo za vpis v tretji letnik?«

Množina samostalnika izpit me je potolkla po ušesih kot grom iz vedrega neba.

»Kako? Saj sta pred potovanjem trdila, da opravljata zadnji pogojni izpit« sem se razburila. A starejši je okrcal le dekle, torej je mlajši sin svoje študijske obveznosti očitno uspešno opravil. Zastrmela sem se v srčast obrazek, ki ni bil več tako ljubko nasmejan kot pred minutko.

»Ni mi šlo,« se je potegnila vase. »Jeseni se moram potruditi.«

»Ne serji, štirje izpiti ti manjkajo, gospodičnica! Če bi bila genij, kar še zdaleč nisi, ti ne bi uspelo!« je bil neusmiljen naš starejši. »Vsem nam je lagala, celo svojemu najdražjemu. Je tako?«

Mlajši sin je poparjeno sklonil glavo. Ni ne odkimal ne prikimal. Torej je vedel ali vsaj slutil. Pomislila sem, da končno to ni naša stvar. Študij je njeno delo. Če ne zmore, ima še vedno svoj prvi poklic. Medicinske sestre so vedno iskan kader.

»Pustimo to, bo pač pavzirala leto dni,« sem se dobronamerno zavzela za Srčico. Nekako se mi je zasmilila, posebno še, ko sem v pogledu starejšega sina zaznala vroče zaničevanje. Ali je bilo ljubosumje?

»Ja, pavzirala, moj bedasti brat jo bo pa vzdrževal, kajne? Oziroma mi vsi, vsa naša družina jo vzdržuje, pa ji niti toliko ni mar, da bi šla na izpite,« je bruhal očitke starejši.

Njegov divji bes me je šokiral. Čuden bes – moral je imeti globlje korenine. Sem kaj spregledala? Smo vsi kaj spregledali? Vse se je dogajalo odločno prehitro. Najprej sta se vroče sprla brata, nato oče in mlajši sin, potem še midva s poglavarjem družine. Srčica je jokala, se opravičevala, potem pa molče pospravila svoje cunje in se z avtobusom odpeljala domov k materi in bratu. Bilo mi je hudo, a moški niso dovolili, da jo prepričujem, naj ostane. Starejši je mlajšemu natresel stvari, ki jih niti jaz nisem smela slišati. Za boga mi ni hotel izdati ničesar, samo toliko je navrgel, da je bil skrajni čas, da smo se »pijavke« znebili.

Nekaj dni je bilo v hiši tako napeto, da smo še dihali zelo previdno. Z možem sva se umaknila v vikend in ostajala gori od jutra do mraka. Skušala sem poklicati Srčico, a je bil njen mobilnik vse dni izključen. Bilo mi je hudo, rada bi se pogovorila z njo ... nekako nisem mogla sprejeti obtožb, da nas je vlekla za nos, nas izkoristila in počela grdobije za našim hrbtom. Ne, ni moglo biti tako preprosto! Nekaj smo spregledali!

Po kakšnem mesecu dni, ko ni bilo nobenih vesti o dekletu, sem spregovorila s starejšim sinom.

»Mi boš končno povedal resnico o bratovi puncji? Slutim, da veš več, kot si namignil.«

Njegov pogled je bil strupen, glas osoren. Najprej se ni hotel odzvati, potem pa se je le odločil: »Nič prida ženska, ti povem. Kolegi so pripovedovali, da je ves čas

sedela na dveh stolih. Nek starejši možakar jo je prevažal sem in tja, pa najbrž ne iz človekoljubja. Ljubi brat pa je bil slep in gluha za vsa opozorila. Študij je obesila na klin in se pusti vzdrževati. Zdaj res živi z onim drugim – dejstvo. Videl sem ju, torej ni le trač!
«

Prizadelo me je, še bolj zato, ker sem začutila škodoželjnost in privošljivost v sinovem glasu. Morda je bil tudi on zaljubljen vanjo? Tega najbrž nikoli ne bom izvedela, zanima me pa. Zanima me tudi, kaj se je s Srčico zgodilo, kako ji gre, kaj počne, je srečna ali nesrečna ... Zame bo ostala kljub vsemu, kar se je zgodilo, v toplem spominu.

BAZILIKA

Vso pomlad ga je skrbelo zanjo, Kako bo sprejela veliko spremembo? Upokojitev marsikoga iztiri. Kako si bo zapolnila prosti čas? Venomer je tekala okoli, posebno odkar sta otroka dozorela in se osamosvojila. Kot da bi hotela v službi in različnih društvih na silo zapolniti dneve, ki jih je pred tem leta in leta posvečala predvsem njima. Zanj ji ni ostalo dosti časa. Zadnja misel je bila kar polna pelina. Od teh pozno-poletnih dni ob morju je pričakoval veliko. Želel si je, da bi se znova zbližala, da bi bilo med njima kot nekoč ...

Pogledal je proti srebrni morski gladini, kjer je z velikimi zamahi merila razdaljo med obalo in z belimi plastičnimi krogli, nanizanimi na vrvi, označeno območje kopališča pod kampom. V tej jutranji uri – bilo je šele pol sedmih – je bila edina kopalka v zalivčku. V mislih je stavil za vrček piva, da si ne bo drznila plavati do meje kopališča. Bila je zajec, vedno na preži pred morskimi psi, ki so jo strašili že leta in leta, čeprav se ve, da v Jadran zaidejo le po pomoti. Ne bo si drznila, je dejal polglasno in jo spremljal z napetim pogledom. Seveda je dobil stavo. Nekje na polovici poti se je sunkovito obrnila in z vso močjo zaplavala nazaj proti obali. Zajec, se mu je zasmajalo. Z največjim užitek se je navduševal nad njeno predvidljivostjo. Tako jo je imel »preštudirano« kot zemljevid domačega kraja. Verjel je, da presenečenja sploh niso več možna.

Ko je prihitela do počitniške prikolice, se je delal, kot da ni videl ničesar.

Nalil ji je kavo, ponudil še suho pecivo in nekaj breskev, ki sta jih prinesla s sabo iz domačega sadovnjaka.

Pogovor je tekal le o tem, kaj bo ta dan za kosilo.

»Imam zamisel, nekaj malce smešnega,« je dejala veselo, prav razigrano.

»Sama ušesa so me,« ji je vrnil s kančkom humorja v glasu. Za hec je bil vedno. Iz predprostora je prinesla revijo s križankami in pojasnila: »Da ti ne bo dolgčas, sem vzela s sabo zbirko križank. Doma se mi je med listanjem porodila misel, da lahko tekmujeva v reševanju križank.« Revijo mu je položila v roke in dodala: »Križanke so na temo 'poletne solate' in lahko se pomeriva še v pripravi solat. Mislim, da jih je 75, pri vsaki je seveda tudi recept za pripravo.«

»Ne mi težiti s takimi šolskimi štoski. Zdaj si upokojenka, si pozabila?«

»Ne bodi tak! Zabavajva se, saj sva na dopustu, ne?«

»Upokojenci smo na počitnikovanju, ne na dopustu ...«

»Saj je vseeno.«

Zavil je z očmi, kot da se mora predati pred nadležnim nasprotnikom.

»In v čem je vic – kako bi tekmovala?«

»Vsak dan je eden glavni. Rešiti mora križanko in pripraviti solato po navodilih. Če eno ali drugo ne uspe, mora odriniti od svojih počitniških evrčkov recimo 5 evrov v lonček, ki ga bom nastavila. Na koncu bova zbran denar porabila za imenitno ribjo večerjo, Kaj praviš?«

»Neumnost. Saj se ne splača truditi, če bova sadove na koncu enakomerno delila. To potem ni tekmovanje, ne?«

»Ah, saj gre le za to, da razgibava morski vsakdanjik ... ne za dobičkarstvo.«

Gledal jo je, premišljal, potem pa zmignil z rameni.

»Boš ti prva?«

»Bom. Solata mora biti nared do poldneva, križanka pa rešena do 18. ure popoldan. OK?«

Zdelo se mu je otročje in za lase privlečeno, a ker ni bilo na obzorju razen kopanja, branja, poležavanja in kartanja kakšne druge 'zadolžitve', je sprejel igro.

Pripravila je zeleno solato z naslovnice iz revije. Nič posebnega, doma sta jo pogosto jedla. Tudi brez navodila bi jo znal spraviti skupaj. Pripravila je tudi pečenko, kakor je bilo navedeno na koncu recepta. Križanka je bila smešno lahka, tako da mu je nalogo v celoti predložila že pri kosilu. Preveril je navodilo in pripomnil: »Česen na solati ni strt, ampak nasekljan. Napaka. Pet evrov prosim!«

Debelo, nejeverno se je zastrmela vanj in se uprla: »Ne bodi dlakopec. Česen je česen!«

»Navodilo je navodilo. Ti si si izmislila pravila. Denarce prosim.«

S stisnjenimi zobmi mu je izročila pet evrov in se potem še debeli dve uri mrgodila, molčala in kuhala mulo.

V roke je vzela knjigo, on pa Delo od prejšnjega dne.

Misli so ji begale kot zmedene kokoši, ni se mogla skoncentrirati na vrstice v knjigi. Zdelo se ji je krivično, da je tak zadrtež. Njej se je zdela 'solatna ideja' super in hotela je biti izvirna, pa da se malo zabava ta poleg kopanja, sončenja in lenarjenja. Že doma jo je mučila misel, da bi bilo treba nekaj storiti v zvezi z njuno tako silno pusto, prazno zvezo, ki ni bila več podobna ničemur. Tole s solatami bi bil lahko prvi korak, prva stopnička v približevanju. On pa tako! No počakaj, si je rekla, pri tvoji solati bom še bolj pikolovska, kot si bil ti ...

Zjutraj naslednjega dne ga je videla vneto listati po reviji s križankami. Pogodrnjal je: »Solata, ki sledi, nima navodila. Kako naj se je lotim?«

»Seveda ga ima ... če prelištaš revijo do konca, boš našel pod enako sliko, kot je na 4. strani revije, še navodilo za pripravo solate. Potrudi se malo, fant.«

Seveda je našel, kar je potreboval, a šele na strani 74.

»Sadna solata. Lahko izberem katero drugo?«

»Ne, lepo po vrsti bova delala, da ne bo še dodatnih nesporazumov ...«

»Se ti ne zdi, da pretiravaš? Solata je solata.«

»Tudi sadna solata je solata,« se je zarežala in vsa sijala od nagajivosti. »Kar pripravi jo.«

Kasneje ga je videla z vrečko v roki kreniti proti trgovini. Čutila je, da se je v njem prebudila tekmovalnost in da bo dal vse od sebe.

Ležala je, se nastavljala soncu in sanjara o vsem mogočem, ko jo je poklical jest. Bilo je točno opoldne, kar je nakazal tudi cerkveni zvon s svojim vztrajnim večminutnim zvonjenjem, ki je odmevalo med bori v avtokampu in po vsem zalivčku.

Za kosilo je bila samo sadna solata, opisana v reviji na strani 74.

»Samo to?« se je kisala. »Kakšen kos mesa bi se verjetno tudi prilegel.«

»Navodila ne omenjajo nobenega mesa, torej samo sadna solata.«

Postregel jo je v okrušenih keramičnih skodelicah. Drugih pač ni bilo. Celo stepeno sladko smetano mu je uspelo nabaviti. Dobroto je lepo dekoriral z listki sveže mete, ki sta jo prinesla v hladilni torbi od doma. Slastno. Že na pogled zelo dobro in res je bilo dobro. Banana, jabolka, pomaranča, ananas, med, limonin sok ...

»Kaj pa mango? V navodilih je naveden še mango,« se je zapičila.

»Kje pa naj bi v tem zakotju nabavil mango, a?«

»Ne vem, a če sva dosledna ... pet evrov, prosim!«

»Ma daj, debeli dve uri sem kolovratil po tržnici in samopostrežnicah, da sem nabavil sestavine, eno uro sekljal in rezal, zdaj me boš pa zafrkavala!«

Ni bil preveč hud, celo nasmihal se je, a vendar le težko odrinil tistih pet evrov. Zdelo se mu je, da bo to nagajanje oziroma cepljenje dlake postalo še zanimivo.

»Kaj pa križanka? Si jo rešil?«

»Mala malica zame.«

»Katera? Na 4. ali 74. strani?«

»Na 4. seveda, saj greva po vrsti – kot si rekla.«

»A tudi križanka na 74. strani sodi k tej solati, dvakrat je ista slika, torej bi moral rešiti obe! Še pet evrov prosim.«

»Pa kaj še! Do večera imam čas, tako sva se zmenila.«

Provokacija ni uspela, kar je sicer obžalovala, obenem se pa pošteno zabavala, ko ga je gledala, kako se matra s križanko na strani 74, ne vedoč, da so na koncu revije navedene tudi rešitve vseh križank. Lahko bi malo pogoljufal in pokukal ... in prepisal

...

»Pošteno pa ni ... če sva res že tako dosledna ... da moram jaz v eni šapi rešiti dve križanki. Lahko bi mi vrnila kazenskih pet evrov, kaj praviš?«

»Morda pa res,« se je omehčala in mu vrnila denar. Videla je, kako je ves zažarel. Pri denarju je bil vedno hudo natančen, varčen in zelo preudaren. Ne kot ona, ki je brez premisleka kupila v trgovini vse, kar se ji je zalepilo na prste. S tem vrnjenim petakom mu je resnično otepšala dan. Vrtel ga je med prsti, jo veselo pogledal, potem pa rekel: »Ker si bila tako velikodušna, te vabim na večerjo v vas.«

»Ja? Še pred dnevi si ugotovil, da sem predebela in so večerje povsem odveč!«

Zmignil je z rameni in ni vztrajal pri večerji. Bila je kar užaljena. Pričakovala je, da bo vztrajal in bi lahko preživela skupaj romantičen večer na morski obali.

Po jutranjem plavanju, v katerega je vložila veliko energije, in kavici, ko se je še vedno držala kot huda ura, je krenila v naselje iskat sestavine za svojo solato.

Na tržnici je dobila vse, le sveže bazilike ni bilo pri nobeni stojnici. Kaj zdaj? V trgovini je sicer kupila suho začimbo v majhni steklenički, a je takoj pomislila, da jo bo stalo pet kazenskih evrov, če ji ne uspe najti svežega zelišča. Sveža bazilika! Kolovratila je med starimi hišami in kukala na skromne vrtove, ki jih je huda suša povsem opustošila. Paradižnik, blitva, drobne paprike, boren stročji fižol, požgano krompirjevo zelenje ... bazilike pa nikjer! Pred staro, napol porušeno kamnito hišo je zagledala kup keramičnih lončkov in v njih različna zelišča: peteršilj, rožmarin, timijan... in grmiček bazilike. Živo zeleni lističi na krepkih steblih so se ji vabljivo smehljali naproti. Samo utrgati bi jih morala in hladnokrvno oditi dalje po ulici. A poleg tega mini vrtička je dremala ženica v črni ruti, črnem krilu in vezenem predpasniku, na pogled stara kot Metuzalem. Kot da jo je nekdo odložil, nato pa preprosto pozabil tam sredi podrtije. Podobna je bila reliktu zdavnaj minulega časa. Nepremična, kot bi bila okamnena.

Kaj naj stori? Ženica je še ni opazila. Če bi ji ponudila kaj drobiža, bi morebiti ...

»Kaj bi rada, ženska?« je nenadoma spregovorila starka, nepremična kot še malo prej.

Mimoidoča se je od začudenja zdrznila in ni takoj odgovorila.

»Danes je grozno vroče, kajne? Moj mož pa je umrl ...« je zamrmrala varuhinja časa. Končno je odprla oči, pogreznjene v nešteto gub in gubic. Tako majhne so bile kot glavice na buciki. Zapičila je pogled v tujko.

Ta je končno dahnila: »Mi lahko prodate nekaj lističev bazilike? Nujno jo potrebujem.«

»Kaj bi rada? Baziliko? ... Nimam je,« je odvrnila starka in škilila vanjo. »Danes imam samo skuše in sardele, a bo komaj dovolj za kosilo ...«

Očitno je bila starka v nekem drugem, vzporednem svetu, kjer resničnost ni pomembna. Torej je stopila bliže in pokazala na sveže zelišče v keramičnem loncu, rekoč:

»Tukaj jo imate, baziliko.« Starka se ni premaknila, samo posmrkala je.

»Kar je moje – je tvoje,« je prišlo tako tiho, da jo je komaj slišala.

Previdno je utrgala šest lističev bazilike. Omamno je zadišalo, vonj po soli in vonj svežega zelišča sta se pomešala v čudovito skladnost, da se ji je nabrala slina v ustih. Ženica niti trenila ni, tudi tedaj ne, ko se ji je zahvalila in ji obrnila hrbet, da bi šla. Po nekaj korakih pa so priplavale za njo starkine besede: »Ne pusti, da odide ... bila bi velika škoda ... Tisti, ki enkrat odidejo, se ne vrnejo več ...«

Kaj neki je mislila s tem? KDO naj ne odide? Slišati je bilo, kot da bi starka izrekla nekaj preroškega. Morda je bilo to, kar je rekla, namenjeno komu drugemu ... ne njej, tujki ...

A vsob pot nazaj v počitniško naselje so ji starkine besede odmevale v glavi. Kot da bi reš šlo za prerokbo.

K solati je spekla na električnem žaru še tri zrezke. Molče sta obedovala, in čeprav

kosila ni pohvalil, je videla, da mu je teknilo, saj je s koščki belega kruha popivnal s krožnika sleherno sled mesnih sokov.

»Križanka? Samo do polovice si jo rešila ...« je končno pristavil. Posmehljivo.

»Bom, vidiš, da nisem utegnila,« je odvrnila mirno in spravljivo. Srečanje s senilno starko jo je omehčalo bolj, kot je želela. Misel, da je starost tako zelo nepredvidljiva, lahko tudi mučna, težka, nadležna, ji je dala snovi za razmišljanje. Se splača zapletati življenje? A ni bolje uživati vsak dan, ki ti je dan? Zajemati z obema rokama, spoštovati vsak zlat trenutek ... Skrbeti, da tisti, ki jih ljubiš, ne odidejo ...

»No, si brez pripomb glede zelene solate s korenčkom in svežo baziliko?«

»Pa res nimam pripomb ... čakam le še na križanko,« se je hudomušno zarežal.

Zaslutila je, da se je med njima nekaj premaknilo. Pozitivna energija, ki je vela iz njegovih pogledov, glasu in mimike na obrazu, jo je pogrela.

»Veš kaj? Greva hujšat in premagovat strah « je odločno dejala. »S križanko bom že opravila.«

»Kakšen strah bi premagovala?«

»Greva plavat do označbe na koncu kopališča ...«

»Pa dajva ... najprej skupaj, potem plavaš sama. To bi rad doživel.«

Morje je bilo izjemno mirno, zrak nepremičen, vroč in suh.

Plavala sta drug ob drugem, s krepkimi zamahi, brez tekmovalnosti. V vodi je bilo precej kopalcev, a mnogo manj kot prejšnje dni, saj so se starši z otroki vrnili domov zaradi začetka pouka. Ostali so le še upokojenci.

Ko sta priplavala do temno zelene globine, jo je sicer stisnilo v želodcu in ji završalo v glavi. Oglasila se je nenehno ponavljajoča misel, ki si jo je zapomnila iz knjige Žrelo:

»Velika riba je bila lačna ... njeni občutljivi senzorji so zaznali rahlo valovanje, premikanje, ki jo je spodbudilo, da se je hitreje pognala skozi modrino ...«

Potem je prenehala obnavljati zoprno misel, odmisliła je večni strah in se mu nasmejnila, rekoč: »Jutri boš pripravljaj šopsko solato ... potrebuješ bel sir v stanici ... v prodajalni na obali sem videla, da ga imajo ...«

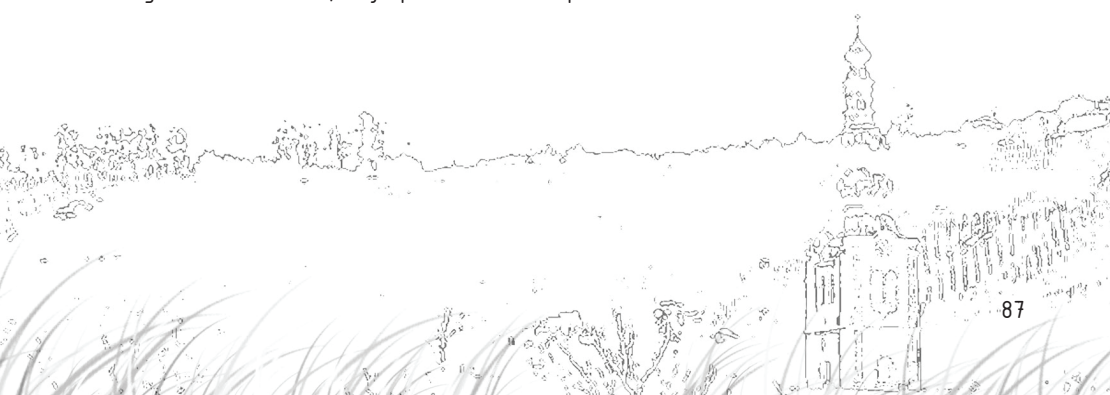
»Lahko bi dal v solato navadno skuto...« je vpil, da bi ga bolje slišala.

»Po mojem bi bil dober tudi sir feta ...« je vpila tudi ona.

»Ali nariban parmezan,« se je smejal.

»V skrajni sili bi bil dober tudi kajmak,« mu je vrnila žogico.

Še nekaj zamahov, in kot da bi se dogovorila, sta hkrati dosegla bele plastične kroglice na debeli vrvi, ki je pomenila rob kopališča ...

Štefan Huzjan

PRISLUHNI SI ...

Ne blodi v temi, ki te pelje v kataklizmo.
Poslušaj rajsko nebo in ne šmenta, ki dela nered v telesu.
Prebudi svetlobo v sebi, ki te lahko reši vsega zla.

DENAR

Denar je sveta vladar?!
Ta ostudna resnica je božjega poslanca
poslala na križ ...
Čarovnice poslala na grmade ...
Azteke in Inke v pekel ...
Irokeze in Apače v rezervate!

MINDEN STIMMEL, MINDEN RÍMEL

Valamikor, nem is olyan régen,
éltek Lendván emberek,
parasztok, iparosok, ügyvédek.
A Fő utcán a zsidóság,
élte saját világát.
Fodrász és borbély nem egy volt,
kovács, lakatos, ács,
bádogos, asztalos, cipész,
bognár, festő, kárpitos.
Lendván élt egy híres GAZEMBER,
jó lelke volt, higgyék el.
Lopott tyúkot, kacsát, récét,
megetette a város szegény népét.
Volt Lendván is ám magas egyetem,
piros lámpás egyetem.
Oda járt a KUKAC világserege.
Jóska, Lackó, Ferkó, Pista, ...
A forró ágyban levizsgáztak egyszerre.

LENDVA

Aranyos szép város, Lendva-város.
Három patak ölelgeti, Lendva-hegy a lelke.
Város fölött, ott a Kurta-hegy, Dolac és a Lendva-hegy.
Szégyetető, Lármafa, hej, de csodálatos látvány
holdvilágos éjszaka ...

Andrea Schneider

»Tradicija mora vendar ostati,« je pogosto vztrajal, »ne smemo zametavati dela naših dedov in pradedov, ne moremo pustiti, da se naše Lendavske gorice spremenijo v neskončno naselje vikendov z angleško travico!«

(Olga Paušič, Ded)

»A hagyománynak meg kell maradnia – erősködött sokszor – nem dobhatjuk ki az dédanyáink és dédapáink örökségét, nem engedhetjük meg, hogy a mi Lendva-hegyünket egy végtelen településsé változtassák, ahol a hétvégi házak körül angol gyep látható! «

(Olga Paušič, Ded)

5. literarni večer ∞ 5. irodalmi est

VELIKONOČNO DARILO

Pri hiši se je lepo razrasel grm zlatega dežja. Pred petnajstimi leti je pokojni oče spomladi zapičil v zemljo drobno, tanko vejico. Opozoril nas je: »Poskusimo, morda bo pognala korenine in se razrasla v grm.« Potrudil se je in vejico privezal h kolu, da bi jo opazili vsi, ki smo hodili okoli nje, pa tudi zato, da je pri košnji ne bi poškodovali. Oče je že zdavnaj umrl, grm nas pa razveseljuje vsako leto znova. S svojo zlato rumeno krošnjo naznanja pomlad.

Tudi takrat, bilo je pred leti. Že marca sem opazila nabrekle nastavke listov in rumenilo rojevajočih se cvetov. Bližala se je velika noč. Od otroštva sem bila vajena, da je treba pred veliko nočjo temeljito osnažiti in prezračiti vse prostore v hiši, omesti pajčevino, umiti okna, zamenjati zavese in okrasiti prostor, da bo vzdušje v hiši res praznično. Iz predalov sem pobrala okrasne zajčke, kokoši in piščance, ročno pobarvana jajca, skrbno zavita v vafo, da se ne bi poškodovala. Z leti se nabere veliko okrasja, ki pride še kako prav za različne velikonočne aranžmaje.

Ko so otroci še verjeli v velikonočnega zajčka, smo šli do potoka in narezali mlade vrbove veje, nato pa iz njih oblikovali gnezda in jih skrili med drevje v sadovnjaku. Malčki so verjeli, da jim je sladkarije in drobne malenkosti, ki so jih na velikonočno nedeljo našli v gnezdih, res tja odložil zajec. Kasneje, pri štirinajstih in šestnajstih, se jim je zdelo to početje brez zveze, čeprav so bila darila še vedno dobrodošla.

Pred leti smo v vrtcu ustvarjali velikonočna jajčka v vseh tehnikah: z voščenkami smo risali na kuhana jajčka, marmorirali smo jih, praskali vzorce na že pobarvanih, z otroki smo natrgali različne liste trav, ki smo jih potem lepili na jajca, zavili v nogavice, nato pa jajca skuhalo v vodi s čebulnimi lupinami. Kako so občudovali zanimive vzorce na jajčkih! Preizkusili smo se tudi v ustvarjanju s čebeljim voskom. Kakšne umetnine so nastale! Nekatere hranim še zdaj kot dragocen spomin na vesele dogodke ob pripravah na praznik.

Bilo je lani tik pred veliko nočjo. Dekoracija na okenskih policah in mizah, dišeče pecivo, vejice zlatega dežja v vazah, prve narcise na gredici pred hišo – vse to je naznanjalo vesele praznične dni. Kot strela z jasnega je prišla mamina želja: »Rada bi šla v cerkev k velikonočni maši. Morda me naslednje leto ne bo več ... gotovo je to zadnja priložnost zame.«

Torej naj JAZ grem z njo v cerkev k maši? Nikoli nismo hodili v cerkev. Bili so pač takšni časi in starša sta imela takšni službi, da ni bilo primerno izkazovati vernosti. Za božič in veliko noč smo otroci vendarle dobili skromna darila, toliko, da smo oba praznika obeležili, nismo pa razumeli vsebine praznovanja, saj se v tistih časih ne v vrtcu ne v šoli o verskih praznikih ni govorilo. Ne znam moliti, spomnim se samo tiste Sveti angel, varuh moj, ki sem se je naučila od babice, očetove matere. Zdavnaj še kot otrok.

Toda moja mati je vztrajala, in ko sem pomislila, da je morda zanjo to res zadnja

priložnost, ji nisem mogla odreči.

Pa sva šli. Praznični zvonovi so glasno vabili vernike v cerkev. Bilo je pošteno mrzlo jutro, tako sva se stiskali druga k drugi. V cerkvi pa vse polno pomladnega cvetja in od radiatorjev je vela prijetna toplota. Sedli sva v klopi sredi cerkvene ladje, da ne bi bili preveč na očeh radovednih sokrajanov. Želeli sva pa slišati in videti, kaj se bo dogajalo pred oltarjem. Pomislila sem: Kaj če bo mami slabo? Kaj če ne bova dovolj spretni pri sodelovanju med mašo? Slišala sem, da trajajo take praznične maše zelo dolgo, moja ostarela mama pa težko zdrži dolgo sedeti, klečati pa itak ne more. Bilo mi je kar vroče od skrbi, kaj vse bi se utegnilo zgoditi. Ves čas sem imela oči na mami, duhovnikove besede, melodije orgel in petje zbora so pluli mimo mene. Kolikor se je dalo, sva posnemali ljudi okoli sebe. Vstali, ko so vstali drugi, pokleknili, spet sedli ... Župnik je končal mašo, ljudje so si segali v roke, tudi nama so jih podajali, vračali sva stiske ... Odleglo mi je – vse se je srečno končalo! Mami ni bilo slabo, ni omedlevala, ni se je lotila pogosta, nadležna vrtoglavica, dobro je zdržala od začetka do konca. Odhajajoč proti domu so nama znanci voščili vesel praznik. Pohiteli sva k velikonočnemu zajtrku. Kako srečna je bila, da se ji je izpolnila velika, dolga leta zažajevana želja! Jaz sem pa bila srečna, ker sem čutila, da sem ji dala najlepše velikonočno darilo.

Pred dnevi me je pri jutranji kavi previdno vprašala: »Bova tudi letos šli k velikonočni maši? Kdo ve, mogoče bo letos res zadnjič ... «

Lidija Alt

SRCE POMLADI

Kakšno neki
je srce POMLADI?

Je izvezeno morda
iz drobne nitke zelenja,
iz rož hrepenjenja,
iz sonca topline,
iz neba modrine?

Ga morda cvetje pokriva
ali dež zaliva,
ga žvrgolenje spodbuja,
ga ljubezen prebuja?

Da vsi ti čari
so ujeti v srce
pomladi.

POMLAD

O pomlad, ti svetlo čudo,
od miline zrak cvete!
Blaženost me vso prevzema
in šumeče vre srce.

Ti si lepa, mehka trava
kot zeleni smeh povsod,
si kot svilnata dobrava,
polna vedrih je otrok.

Ti si nežna cvetka
kot okras v naravi tej,
si kot srečna doba leta,
ki veselje daje vsem.

Ti si sončni žarek
kot čaroben sij z neba,
si kot topla, lepa misel,
ki nam seže do srca.

POMLAD

Pomlad - prelepa, mlada
kot nevesta zala,
v tančico je njen čar ujet
in v beli zvončkov cvet.

Iz kapljic biserne rose
ogrlico speto ima,
zlat sončni žarek
ji cvetno kito crklja .

Pomlad - prelepa, mlada,
sprehaja naokrog se rada,
vsa blažena od žvrgolenja
in od zraka svežega kipenja.

Hitite ji naproti
po poti hrepenenja.

prisluhnite nje pesmi –
potoka žuborenja.

Pomlad – prelepa, mlada,
s svojim rodovitnim dihom
vsem sveta težavam
smeje se in vzdihom.

V zemljo, še zaspano,
v brazde, še medleče,
trosi svoje cvetje,
cvetje radosti in sreče.

Olga Paušič

SPRETNI PRSTKI

Mama prinese iz kopalnice atijevo staro karirasto srajco in naroči Juliji: »Obleci si jo! To bo danes tvoja delovna halja ... tako kot v vrtcu.« Res je, tudi v vrtcu si ogrnejo kariraste srajce očetov in dedkov, ko se pripravljajo na ustvarjanje z vodenimi barvami, lepljenje iz pisanega papirja ali kiparjenje iz gline. Julija takoj zasluti, kaj bo sledilo in veselo vrisne: »Jajčka bomo barvali! Jajčka bomo barvali!« Potem pa zaskrbljeno ugotovi: »Mami, nisva kupili barv za jajčka. Tudi vodenih barvic nimam doma.« »Ne skrbi. Brez barvic, flomastrov in podobnega bo tudi šlo!« jo miri mama. »Potrebujeva liste rdeče čebule, regratove liste in liste marjetic, trobentic, ki jih je prinesel ati iz goric ... in moje stare hlačne nogavice ... te tukaj ...« Na časopisni papir, ki ga je bila že pred tem pogrnila po kuhinjski mizi, položi klobčič starih hlačnih nogavic, iz papirnate vrečke, v katero je ati natrgal liste divjih rastlin, pa strese na mizo sveže zelene lističe, ki so prav lepih oblik in ne preveliki.

»Najprej olupiva vso čebulo,« naroči mama. Julija se molče loti postla in s svojimi drobnimi prstki lupi čebulo za čebulo. Kako spretni so dekličini drobni prstki! Mama si pomaga s kuhinjskim nožem, Julija je pa za nož vendarle še premajhna. Julijini prstki so zelo urni, spretni in natančni. Če jo kaj zares veseli, zna biti tudi zelo vztrajna.

»Kaj bova s toliko čebulnimi lupinami?« premišljuje. »In kaj boš naredila s toliko golimi čebulami?«

»Čebulne liste bova skuhalo. To bo najina barva za jajčka. Boš videla, kako lepo rdeča bodo. Iz golih čebul bomo pa, skupaj s fižolom, pripravili odlično solato.«

Gomilo lupin položita v kozico, mama jo napolni z vodo in da kuhar na štedilnik.

»Zdaj pa teži del,« poudari ati, ki pride na pomoč pri barvanju velikonočnih pirhov. Zaviha rokave in vzame v roke jajce, rekoč: »Previdno je treba delati.« Julija pogleda v roko vzameš jajce, pritisneš nanj lep zelen list, ga dobro poravnas, da ni pomečkan

in bo ostal pod njim lep odtis, nato pa jajce z listom vred potisneš v kos nogavice. A vidiš, kako lepo gre?»

Julija ima oči na pecljih, z jezičkom se vztrajno obližuje, kar pomeni, da je zelo zbrana in se hoče pri delu odlično odrezati. Previdno vzame v roko jajce, nato regratov list, ki ga lepo nalepi na oblino jajčka, ga poravnava, potem pa odloži na časopisni papir, da bi si odrezala kos nogavice ... A glej ga, zlomka, jajce se začne kotaliti, zdrkne z mize in se s krepkim pokom razpoči na tleh prav pod Julijinim stolom. Nastane velika grda packa in mama zacvili.

»Joj, moje jajce!« zavpije Julija vsa zgrožena. V oči ji že silijo solze razočaranja.

»Nisem hotela ... kar samo se je skotalilo z mize ...« izdavi polglasno že med jokom. Ati pohiti: »Nič hudega, Julija! Ne ženi si k srcu ... Vaja dela mojstra!«

Mama brž pospravi packo izpod stola, Julija pa posmrka, si obriše moker obrazek, nato pa poskusi srečo z naslednjim jajcem. Tokrat je že bolje, vendar v zadnjem hipu zelen list zdrkne z oblega trebuščka kurjega jajca in Julija mora ponoviti postopek. Na čelu se ji naberejo kapljice znoja – tako zelo se trudi, da bi ji uspelo z listom obloženo jajce varno spraviti v nogavico. No, z atijevo pomočjo končno uspe!

Pri naslednjem poskusu gre brez atijeve pomoči, čeravno se list zmečka in vzorec najbrž ne bo posebno lep ...

»Koliko jih imamo, Julija?« sprašuje mama, ki je barvo že skoraj skuhalo. Zdaj je treba v rdeči barvi skuhati še okrašena in v nogavice zavita jajca. Julija se trudi prešteti gomilo »onogavičenih« jajc, a pri štetju ne pride do konca. Kar naprej se ji zgodi, da preskoči osem in devet, tako da je rezultat previsok. Mami pač trdi, da je pripravila za barvanje deset in ne dvanajst jajc.

»Poglej, kako lepa sol!« vzklikne mama, ko vzame prvo jajce iz nogavice. Krasno temno rdeče jajce, na njem pa odtis regratovega zobatega lista. Juliji je pirh zelo všeč. Mnogo lepši je, kot če bi ga pobarvala s flomastri. Še ati je navdušen nad uspehom akcije.

»Do nedelje jih bomo le občudovali, potem pa ... njami!«

Dvigne Julijo v naročje in se veselo zavrti z njo sredi kuhinje. Joj, kako lepo je ustvarjati doma skupaj z mamo in atijem – pomisli Julija in njeno srce je polno otroškega veselja, navdušenja in tudi sreče!

DED

Moj oče, ki smo ga po rojstvu vnukov začeli vsi po vrsti klicati kar ded, je bil še pri trinsedemdesetih močan, čvrst in pokončen možak – kot žilavo drevo, ki kljubuje vsem muham narave okoli sebe. Trdil je, da je tako zahvaljujoč njegovima hobijema in kopici vnukov. Hobija sta ga držala v dobri telesni, vnuki pa v odlični duševni kondiciji. Vsi, ki so ga poznali, so vedeli: ljubil je svoj vinograd na strmini in silno rad je dolge jesenske ali zimske dni 'žganjaril', kot pravimo po domače. Hobija sta se zalepila nanj v mladosti, zdaj si je pa prizadeval, da bi ju priljubil še vnukom. »Tradicija mora vendar ostati,« je pogosto vztrajal, »ne smemo zametavati dela naših dedov in

pradedov, ne moremo pustiti, da se naše Lendavske gorice spremenijo v neskončno naselje vikendov z angleško travico!»

ln tako je bil vsako leto znova med prvimi med trtami, še preden se je sneg na gričih stalil. Pomlad je pognala kri po njegovih žilah. Veselil se je kot novega rojstva po zopni zimi, ki ga je priklenila na blokovsko stanovanje pred televizor in časopise. Skrbno je nabrusil škarje, pripravil ročno žago, in preden je začel delati, je nagnil šilce svoje domače slivovke, da je bil mraz manj hud. Vsako trto je ljubeče pretipal, odlučil odmrlo, spokano skorjo, si ogledal razporeditev v krono zraslih rozg, temeljito premislil in šele potem zarezal. Od premišljene rezi je odvisno življenje trte – je pojasnjeval vnukom. Včasih je porabil za eno samo trto tudi po petnajst minut – a mu ni bilo žal časa. Odrezane stare rozge je s škarjami narezljal na 5 centimetrov dolge koščke in jih nasul okrog trte. Razlagal je: »Ta odpad ljudje najraje zažgejo. Pa bi bilo škoda, kajti stare rozge so odlično gnojilo in še zemljo zrahljajo.« Obrezovanje 800 trt in poravnavanje žic mu je vzelo več kot mesec dni časa, a do velike noči je vinograd sijal od urejenosti kot vrtniček skrbne gospodinje. Trije zeti so se mu pogosto smejali, češ da ustvarja iz vinograda umetnino, da bi s pol manj garanja pridelal enako količino grozdja – a ded je vse to preslišal in preprosto užival v delu v naravi.

Pomladni praznik – velika noč – je pomenil vsako leto veselo družinsko srečanje v zidanici ali ob veliki hrastovi mizi pod češnjo, če je bilo lepo vreme. Družina je pomenila tri hčere z možmi, pet vnukov in dve pravnujki, kar čedno družino torej. Ljubil je vsakega izmed nas in se zelo vneto pripravljal na praznovanje, čeprav ni bil veren in nikoli ni hodil v cerkev. Držal se je prepričanja, da je vera opoj za nevedne. Ljubil pa je stare ljudske običaje, dobro hrano, pijačo in presenečenja. In običaji, povezani z veliko nočjo, so mu bili še posebej ljubi. Najbrž zato, ker je pomlad prinesla v gorice življenje, sonce, barve in veliko veselja.

Vedeli smo, da moramo drobna velikonočna darila za najmlajše, lepo zavita v pisane darilne vrečke in opremljena z imeni, prinesiti k dedu vsaj dva dni pred velikonočno nedeljo, da jim je poiskal primerna skrivališča v šopih trave. Tak je bil običaj, je pripovedoval, ko se je spominjal svojih otroških dni. Na vasi so si morali otroci darila poiskati v travi. To iskanje in vznemirjenje ter radovednost otrok so bili vredni veliko več kot darila sama. Tako so malčki na velikonočno nedeljo zjutraj, ko je bil za odrasle čas za kavico in bogat zajtrk s šunko in hrenom ter odličnim domačim kruhom, krenili v vinograd iskat darila. Kako veselo so brskali naokoli, gledali, ali so kje sledi dedovih čevljev, da bi se laže orientirali, opazovali, kje je trava pohojena, kje se je ded gibal prejšnji dan! Včasih je trajalo dobro uro ali še več, preden jim je uspelo najti skrite zaklade velikonočnega zajčka. To je bilo veselje! Darila so bila najpogostejše drobnarje: čokoladna jajčka in babičini pisani pirhi, čokoladni zajci, avtomobilčki in barvice, morda še kakšen brezčrtni zvezek za risanje – in to je bilo to. Nekoč so se otroci še znali veseliti malenkostim. In ko so našli svoje paketke, je bilo, kot bi jih kdo začaral: spravili so se v zidanico, se mastili s sladkarijami, čakali

po zvezkih in tekmovali z avtomobili. Kot bi jih zradiral z zemljevida! Odrasli smo imeli do svečanega kosila mir pred njimi. Če je bilo kosilo lahko zunaj pod cvetočo češnjo, je bil praznik še posebej lep.

Zelo rad je pripovedoval o svojih rosnih letih, ki jih je preživel v rojstni vasi Trnje pri Črenšovcih. Naši malčki niso imeli potrpljenja poslušati ga, nam odraslim je pa bilo zanimivo, četudi je isto zgodbo povedal desetkrat, a zmerom malo drugače.

»Za veliko noč se mi je zdelo najboljšje to, da sem se lahko do sittega najedel mesa!« je povedal med smehom. »Samo za božič in veliko noč smo si ga res privoščili. In jajca, saj smo imeli doma kokoši. Med letom smo pa jedli jako skromno, ričet pa zelje, repo, krompir, kruh z zaseko je bil že razkošje.«

»Kaj so vam pa dali za darilo ob veliki noči?«

Odgovor je bil vsakokrat drugačen: v papir zavito potico in pirh, jabolka in bonbone, včasih je pa priznal, da sploh nič. Otroci tega niso mogli razumeti, saj kako bi, ko so se časi od takrat tako zelo spremenili.

Vsako leto smo skupaj praznovali, potem pa ga je pokosila bolezen. Prišlo je nepričakovano: rekli so nam, da je prepozno za karkoli, da mu ostane še kakšno leto življenja. Če bi bil zelo discipliniran pacient, morda leto in pol. To je bil šok za vso družino. Mislim si, da mora biti grozno, če veš naprej za svoje možnosti in meje, in če veš, da ne moreš ničesar spremeniti. Ne podaljšati, ne skrajšati.

Z grenkobo v glasu mi je dejal sredi maja, ko je češnja najbolj razkošno cvetela: »Rad bi še potegnil kakšnih deset let, da bi videl, kako bodo vnuki odraščali, doživel njihove mature in diplome, poroke in to.« Gledal je svoje razkošno zelene trte in dodal: »Dobro življenje sem imel, ničesar ne obžalujem ... no, morda samo to, da nisem videl sveta. Ti boš to nadomestila v mojem imenu ... Boš, ja? Človek vendar ne more živeti v ograjenem vrtičku, ne da bi šel pogledat, kakšne so sosedove njive.«

Enkrat mi je rekel: »Rad bi, da me pokopljete tu gori pod češnjo. To je najlepši kraj na svetu.«

Te želje mu žal nismo mogli izpolniti. A še vedno se vsako leto za veliko noč dobimo pri veliki češnji ob hrastovi mizi, otrokom skrijemo zajčkova darila v šope trave, se spominjamo deda in njegovih pripovedi, opazujemo zelene krošnje trt v goricah in skušamo biti del narave, ki jo je tako zelo ljubil.

Göncz Norbert

NEKED

Néha a fávolba meredve keresem arcod,
Fatevételk susogásában hallom a hangod.
Teñgerszín szeméd oly mély,
Hajaddal játszik a favászi szél.

Ha mindkét kezéd megérintem,
Ajkam ajkadra helyezem.
Ha csókollak szenvedélyesen,
Tudom, hogy Te vagy az egyetlen,

Akit szeretni tudok.
Nem kell hozzá indok.
Te vagy, akit örökre
szeretni fogok!

NÉLKÜLE

Elment... Nem hagyott maga után mást, csupán néhány emléket.
Elment, s többé sohasem fog visszatérni, mert más lett. Az az egyén, akit én annak idején megismertem, más lett. Először csak a haja lett más, majd a viselkedése is. Állandóan azokhoz az emberekhez akart tartozni, akiket azelőtt még szidott és becsmérelt. Azokhoz az emberekhez, akiknek nem járt más az eszükben, mint az, hogy öltözködjének, és hogy költsék el pénzüket olyan dolgokra, amelyekre egyáltalán nincs szükségük.

A szobámban ülve, a ferde plafont bámulva, azon gondolkoztam, hogy milyen jó volt vele annak idején. Együtt neveltünk, sírtunk, elmondtuk egymásnak legféltettebb titkainkat. Most ő elment. Az az érzésem, hogy sosem látom többé. Ő elfeledte, hogy létezem, de én még mindig itt vagyok, és ugyanolyan helyet foglalok el a térből, mint egy vagy két évvel ezelőtt.

Kinéztem az ablakon. Kint süvített a szél, és az ablakon vad ritmusban kopogott az eső. Engem is csak a lámpa fénye tartott ébren, és az a tény, hogy ő már nincs itt. Kint villám csapott valahol egy fába, hiszen hallottam, hogy az hangos nyikorgással kidőlt. Azon tűnődtem, hogy vajon a kettőnk közötti barátság is így dőlt volna ki? Régóta ismertük egymást. Kis taknyosok lehettünk még, amikor először találkoztunk. Azonnal éreztük, hogy egymásnak teremtettek minket, és testvérekként mutatkoztunk be. Aztán eljött a pillanat, amikor el kellett válni. Ő elment...

Egy röpké pillantást vettem az órára, amely hajnali fél kettőt mutatott. Én csak ültem, némán. Kavarogtak bennem az érzések. Egyszerre voltam boldog és boldogtalan. Amióta elment, minden olyan monotonná vált körülöttem, és éreztem, hogy lassan felemészti a nihil. Ez nagyon boldogtalanra tett. Ami viszont boldogsággal töltött el, az volt, hogy végre megtalálta belső harmóniáját.

Ráébredtem, hogy mégsem ő változott meg, hanem én. Visszahúzódóbb lettem, nem érdekelt semmi más, mint az, hogy feleljek meg az emberek elvárásainak. Valahol

ezen az úton haladva elveszítettem önmagam, és mások rabszolgájává lettem. Tudatosan tettem tönkre önmagam, de mindez – furcsa módon – örömmel töltött el.

Mint villámcsapás ért a tény, hogy elhanyagoltam azt a személyt, aki olyannak tudott elfogadni, amilyen valójában is vagyok. És ez a valaki a belső énem volt. Hirtelen körülpillantottam a szobámban, és a tekintetem a mennyezetten állt meg. A ferde plafont bámulva könny szökött a szemembe, és halkán sírni kezdtem.

Rade Bakračević

OSTVARENI SNOVI

Uhvatili smo se u koštac sa nabujalom rekom.

Pred drvetom života pustili smo svoje snove.

Nije bilo razloga za strah.

Naše želje bile su deo neispavane noći.

Među gomilom bili su najuporniji.

Nije bilo znakova za turobnu noć.

Nastala je noć bez kraja.

Čekali smo jutro da nam pokaže istinu.

Neispavana noć pokazala je rezultate.

Ostali su tragovi neiživljene mladosti.

Nije bilo vremena za pravu istinu.

Sakrili su rezultate naših istraživanja.

Želje su postale nerešive.

Uzeli su stvar u svoje ruke.

Odgonetnuli su nametnutu misao.

Bez njihove volje zatvorili su kraj.

Ostala je nedovršena večnost.

Ostala su neispunjena obećanja.

Ostao je trag neke mladosti.

Breme života drugih preuzeli su sami.

Konačno je stigla pozitivna misao.

Omogućili su im život dostojan čoveka.

Zadovoljni potražili su spas među granama.

Drvo života pokrito je njihove misli.

Ostali su ponovo sami u beskonačnoj pustinji.

Njihovo razmišljanje otvorilo je novo poglavlje.

Zadovoljili su se novim dimenzijama.

Na vedrom nebu prikazala se budućnost.

Njihovi začuđeni pogledi videli su kraj.

Stigla je ružičasta svetlost kroz njihova okna.
Vazduh je postao čistiji.
Ostvarile su se njihove želje.
Snovi su postali realnost.
Dobili su priznanje za svoje pozitivne misli.
Nestalo je prokletstvo koje je trajalo hiljadama godina.

OSTVARENE ŽELJE

Stigao sam u novu sredinu.
Sa jednog kraja u drugi, do tada nepoznat.
Bio sam pun nekog iščekivanja.
Očekivao sam drugačiji život.
Dobio sam ovaj sa kojim sam stigao na vrh.
Želje su se ispunile.
Dobro je da je tako.
Kad bih ponovo uronuo u dečje snove želeo bih isti život koji sam burno proživio.
Čekao sam tebe u snovima svojim.
Negde daleko čekala nas je sudbina.
Čekala si me u senci krošnjate lipe.
U dubokoj senci pružila si mi mladost.
Ostvarila se želja koja je godinama tinjala u meni.
Godinama kasnije senka lipe ostvarila je moje snove.
Često se ljudi žale na sudbinu.
Ona nije kriva.
Sudbinu sami stvaramo.
Moje želje su ispunjene.
Zajednički smo stvarali sudbinu.
Nad nama bi nastalo nešto što će kasnije stvoriti život.
Ako bih ponovo dobio život, želeo bih da bude isti.
Sa istim mislima i željama.
Sa istim tvojim osmehom koga si donela sa sobom pre skoro pola veka.
Ponovo bih gledao u tvoje vesele oči.
U osmeh koga si uvek donosila sa sobom.
Radovao bih se svakog koraka koji bi ponovo zajednički napravili.
Ponovo bi šetali obalama reke najlepšeg grada na svetu.
Osvajali nova područja starog grada.
Nad nama bi visili nekadašnji snovi.
Ponovo bi se uhvatili u koštac sa sudbinom.
U ruke bi nam dali drvo života.
Stvorili bi novi svet, koji bi bio sličan nekadašnjem.
Kada bih mogao, da se vratim u ono vreme.

Želeo bih ponovo, da doživim tvoju mirišljavu kosu.
Tvoj stas od nekad i danas je prisutan u mojim mislima
Lepršavi tragovi tvojih nežnih koraka ostali su u mojim očima.
Ponovo bih želeo da gledam tvoje oči.
U njima se već tada videla naša budućnost.
Želeli smo budućnost u dvoje.
Zajednički smo je doživeli.
Otišli smo na obližnji breg, gde smo počeli zajednički život.
Novi život bio je kao bajka.
Čak i običan kamen na našem putu bio je lepši zbog nje.
Ustavili su nas plastovi mirišljavog sena, na kojima se stvorio život.
Za trenutak se zaustavila sudbina na njivama periferije grada.
Povukla nas je u neka nova vremena.
Sa jednog istorijskog zamka otišli smo u drugi.
Sa jedne reke odveo nas je život na drugu.
I jedna i druga ispunile su nam snove.
Valovi su naše želje duboko urezali u knjigu života.
Nismo mogli ustaviti reke života u kojima je nastajala naša budućnost.
Reke su nam dale sve ono što je pozitivno u nama.
Na mostu prve reke zaključali smo naše želje.
Počeli smo tada i ne završili nikad.
Sačuvali smo našu prošlost i otišli u budućnost.
Mladi će produžiti naše želje.
Kad bih ponovo mogao da vratim naše snove, želeo bih da budeš ponovo samnom.
Na mostu koji nas je zauvek povezao.
Pod velikom krošnjom lipe, koja i danas stoji na istom mestu kao i tada.
I od onog konjaka, što smo tada popili, još danas imam ukus u mojim ustima.
Sve je ostalo kao i nekad.
Nas dvoje hodimo malo teže.
Mislimo na neka vremena koja su tako brzo prohujala.
Sada smo daleko od stare lipe.
Njeno lišće ostaće zauvek u njenim očima
Zajednički život ostavio je duboke i neizbrisive tragove.
Često se vraćam u ona vremena, koja su za nas neizbrisiva.
Gledam te i u tvojim očima vidim prohujalu mladost.
Polu veka zajedničkog života ostalo je za nama.
Nikada nećemo zaboraviti trenutke, koji su postali večnost.
Za nama su ostali tragovi.
Deca i njihova deca nastavljaju naše snove.
Tragovi našeg života ostali su zauvek zabeleženi
Ako se ipak još jednom vratim u ono doba, želeo bih ponovo da si pored mene.
Da se ponovo dobijemo pod lipom.
Da popijemo konjak.
I da odemo u večnost.

Biserka Sijarič

LEPOTA, KI SAMEVA

V bližini Mure
vefer mi nariše krila.
Kakor zmagovalcu
mi preteklost salutira.

Še doni, odmeva,
ko zvonik udari v polno ...
V lepoti, ki sameva,
spet počutim se popolno.

Vračam se domov –
tu so moje korenine.
Vso širino teh ravnin
za vedno shranim v spomine.

Valerija Vrenko

POSLEDNJI LENDAVČAN

»Grem v gorice« je dejal in se obrnil k ženi. »Pridi za mano, ko končaš kosilo!«

S palico se je počasi napotil tja gor proti kapeli svete Trojice, kjer se je ob majhnem vinogradu pod težo let sesedala njegova stara vinska klet.

»Malo bom delal v goricah, saj dolgo itak ne morem,« je mislil, medtem ko je veliki starinski ključ zaškrtal v ključavnici, da bi odklenil škripajoča vrata. Spodaj v kleti so bili sodi še polni že skoraj kislega vina, prigaraneega z žulji in krvavim potom, mračna sobica, polna pajčevin, prahu in črvicega pohištva, pa je zasmrdela proti njemu po trohnohi in plesni.

Skrušen pod težo let in grenkega življenja se je stavec sesedel na stol ter s kupico v roki, naslonjen na majavo mizo obsedel in se z motnim pogledom, obrnjenim skozi majhno zamazano okno zazrl dol proti dolini.

Bil je zagrenjen in jezen, saj bi se moral že pred časom z bolešno in postarano ženo izseliti iz oguljene, prenoje potrebne, vendar nekoč lepe meščanske hiše v brezdušen, siv stanovanjski blok. Zaradi predvidene rušitve cele vrste starih hiš so tako premnogi ostareli Lendavčani končali v domovih ali hiralnicah. Obetale so se

namreč velike gradnje tovarn, laboratorijev in sežigalnic, ki naj bi popolnoma spremenile videz nekoč idiličnega majhnega mesteca pod s soncem obsijanimi goricami. Ž ženo sta sklenila ostati, se upreti, pa čeprav za ceno življenja. Z naivno, otroško trmo sta se odločila potuhniti in vztrajati vse do smrti.

Starec se je v svojem razočaranju globoko zamislil, medtem pa so se zamajali temelji zemeljskega časa in zgodilo se je nekaj nenavadnega. Zunaj stare zidanice so kot po čudežu pričela minevati leta, čas je neusmiljeno tekkel in z neverjetno lahkotnostjo mletel ure, dneve in stoletja...

Medtem se je kapela svete Trojice sesedala vase, njen zvonik se je žalostno zrušil in Hadikove kosti so kot v mrtvaškem plesu razsute ležale na marmornih tleh kapelice.

V dolini so medtem kot gobe po dežju rasle visoke sive zgradbe – spalna naselja za tisoče mravelj, ki jih je v ta rajski košček sveta privlekel tuji kapital. Pod dimniki velikega farmacevtskega koncerna, ki so prebadali nebo ter dan in noč bruhalo rumenkasto meglo, so nepregledne množice v belo oblečenih osebkih z maskami preko ust ustvarjale zdravila in cepiva za nove in nove bolezni.

Stare, nekdanje lepe vile in zgradbe so ena za drugo hirale in propadle, na njihovih ruševinah pa so čez noč pogнали jekleni dimniki ter zlato bleščeče mošeje in minareti.

Zatirani in pozabljeni domačini so pomrli, nekoč cvetoče sožitje je izzvenelo, ostal je le bled spomin v mislih zbeganih potomcev.

Brhka dekleta, nekoč pametna in samostojna, so se vedno bolj poželjivo ozirala po temnih prišlekkih, ki jim je lakomnost bliskala v očeh, bujno šelestenje gozdov, bogastvo zlatih trt v goricah, opojen čisti zrak in neomadeževana voda, vse to je kot romantična fantazija romalo na smetišče zgodovine.

Profit in kapital sta brezpogojno vladala ter ošabno in surovo kimala z glavo!

Stara zidanica se je medtem že zdavnaj sesula vase in le zelo pozoren pogled bi dal gledalcu vedeti, da je bila to nekoč trdna klet. Na zaraščenem bregu sta se neopazno dvigala zidova in udrta streha. Rastlinje si je že zdavnaj spet prisvojilo svoje kraljestvo: vitičast bršljan, robidovje in koprive so se vzpenjali ob ostankih zidov, stara akacija pa se je sklanjala iz neke okenske odprtine kakor okostnjak s koščeni rokami, iztegnjenimi v pozdrav ... ali pa, kot da bi želela zavarovati zadnjega stanovalca ... Očitno so poletela mimo stoletja!

Saj ni res, pa-le! Tam, v črni temi notranjosti, na skeletu iz polomljenih kosov lesa, ki so nekdanje predstavljali mizo in stole, je napol ležalo, napol sedelo truplo sivolasnega starca. Z mumificirano koščeno roko se je vročično oklepel ošanka porušene steklene kupice.

Nenadoma je starec odprl oči in strmo pogledal. Jasno kot beli dan – nekoga je pričakoval! V somraku svojega uma je verjetno mislil, da je minilo le malo časa, odkar je odšel od doma v vinograd. Zdaj bi že morala priti njegova Mariška, njegova lepa, dobra žena.

Ponovno so mu misli zaplavale daleč, daleč nazaj ... »Moj lepi vinograd,« se mu je zasmajalo srce in pomislil je na ljube stare trte in neskončne dneve, preživete v delu. Z romantično naivnostjo je sam vztrajno negoval svoj stari vinograd, čeprav so se mu posmehovali in vsi okrog njega že trte posekali. Uvoženo vino je bilo tako poceni.

Ni in ni razumel tega ponorelega sveta!

»Le kje je Mariška? Zdaj bi že morala priti s pereci in vročim bogračem. Saj sem ji rekel, da bom le eno urico delal s trtami. Le malo jih obrežem in pobožam, saj dolgo itak ne morem stati! Sedaj pa s kupico vina v roki še kar čakam in čakam ...«

Tako so se mu misli počasi valile v sivi, zgubani glavi. Čas pa je neusmiljeno tekkel ... tam zunaj.

Znova se je potopil v omotične misli, medtem pa so se na svetu dogajale velike pandemije, ki so kot za šalo kosile ljudi in polnile dvorane s krstami, ki so jih dan in noč odvažali. Ledeniki so se stalili, ljudje so morali zemljevide narisati na novo, ozon je za vedno izginil, sonce je postalo človekov veliki sovražnik in človekove smeti so prekrivale parke in pokopališča ...

Starec ni bil priča dnevu, ko so voditelji sveta s solzami v očeh preko ekranov prosilil ljudi odpuščanja, ker niso mogli preprečiti uničenja Zemlje. V kaotičnem času, ki je sledil, so si sledile velike vojne, katerih posledica je bila nekajletna tema in izumrtje rastlin ter živali.

Vse to je starec s svojimi slepimi očmi le nemo opazoval iz svoje mračne sobice tam pod Trojico. V mislih so se mu vrstili nekdanji lepi spomini kot utrinki in zapadel je v sen brez sanj.

Medtem so ljudje v svoji brezmejni lakoti in žeji Zemljo že vso do jedra prerešetal in preluknjali. V dnevih Teme je izumrlo skoraj vse človeštvo, ko pa se je prah polegel in so se črni oblaki umaknili, so se preostali ljudje v strahu zazrli v nebo brez lune. Končno je napočil trenutek, ko je čas zaplesal svoj poslednji tango in zdelo se je, da so minili eoni. Minareti so že davno potihnili in se skupaj s katedralami, tovarnami in dimniki spremenili v prah. Zdelo se je, da je vse ponižno umolknilo v velikem pričakovanju ali v dokončnem počitku.

In v tem mirnem ozračju, ki ga ni motil niti en sam šum, so vsa živa bitja brez aplavza končno sestopila z velikega odra Življenja!

Kar naenkrat pa je v času, ki se meri po drugačnih merilih, kot ga je bila vajena meriti neka nepomembna civilizacija, nad krajem, kjer bi naj v temi preteklosti stala skromna starčeva vinska klet, neslišno obstal nenavaden, lebdeč predmet, ki ga je upravljalo bitje, tako skrivnostno in tuje, da ga je nemogoče opisati.

Iz lebdečega predmeta, ki ni bil iz materije, temveč iz neke nepojmljive sile ali snovi, ki ni vidna očem, se je kot v sanjah proti gomili zemlje, prahu in kamenja napotila lepa, mlada ženska s cekarjem v rokah. Preko njenih rdečih lic, ožarjenih z nasmehom, je ležala spokojnost.

V plitvi gomili je, docela nerazumljivo, nenadoma radostno zaigralo v zvestem pričakovanju že zdavnaj strohnelo srce.

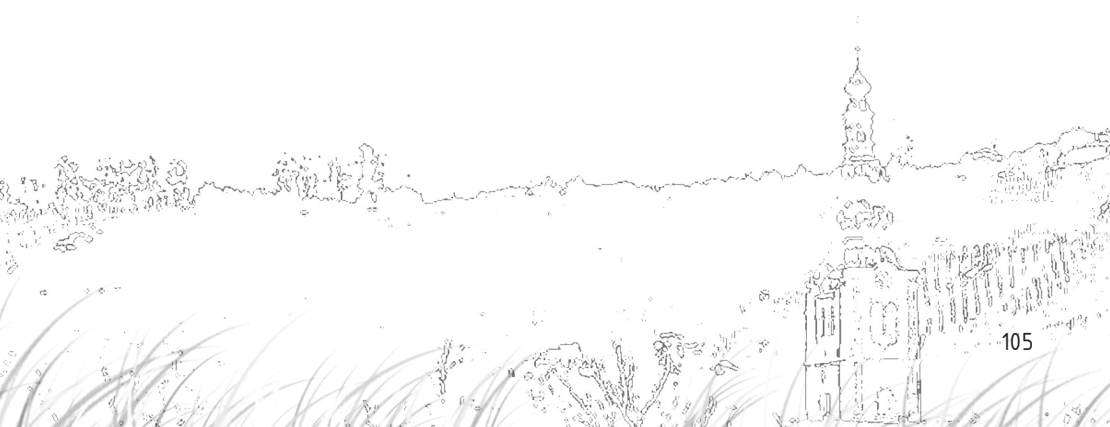
Tako se je v končni združitvi, ki je kljubovala času, sili in smrti, izpolnilo pričakovanje ljubečega domoljuba, poslednjega Lendavčana, ki ni želel zapustiti svoje zemlje niti za ceno lastnega življenja.

Velimir Turk

SNAGA U OBLICIMA

snaga u oblicima
je kvant na kvadrat
koji
moj
preon što kruži unutar mene
zbog etropije koja ne sluša Dopplerov efekt
ma što ne kažeš
i to bi bilo ono što misliš
ha ha ha
krasna fizika lijenoga šarmiranog okusa kvarka
snaga je u oblicima
ali čega
osamrednog-kukuruznog klipa
to je već za okrugli stol
a neee revoluciju
možda za demokraciju
a i satira bi bila dobra
čekaj a zašto ne i vješanje

nooo to je antideklaracija uma
moraš znati da se to sve mora platiti ne samo glavom
drogom a može i organima
rakte sam sastavio od genskog krumpira
poslao u svemir i onda poslao na police trgovačkog lanca
to je posao za vrtić
tamo imaju sve igračke
bozone
topinambure
ovce i parmezan s octom od kišne gliste
a ne mora biti uvijek samo torta
hitno moramo organizirati i kako graditi
vrtove
kuće na moru
glasove od bumbara i
naći kustosa za mlade medvjede
da ih još vidimo
jer smo puni pasa i mačaka
krokodila i pauka
toga siromaka što je pružio ruko
ne trebamo
jer on i onako već nije u našem sistemu ustroja društva
vjerujemo u Platona
grizemo bolesti svih uzrasta

ONA

Bili so trije in bila je ona.

Ona kot flaša kokakole brez ledu.

Ona kot lilija, ki ne ve cveteti.

Ona kot naslada z napol odprtimi ustnicami, brez sokov v njih, le z vlažnim jezikom, če so ji ga pred tem navlažili – s pijačo.

Ona kot škrga, ki diha le, ko jo potunkajo pod vodo in noče dihati le pod vodo.

Ona z masko vsakdanjih izrazov izčrpanih žena, ki se ob drugi uri usujejo iz tovarn. Ali kmetic, ki prihajajo z njiv brez minimalnega zaslужka.

Ona kot maškara, kot prijazen nasmeh, samo do enajstih zvečer, le ob posebnih priložnostih. Po enajsti uri je rabila temo. Po enajsti uri se ni mogla več videti.

Ona kot pajek, ki se hoče uloviti v lastno mrežo. In sesati. Izsosati iz sebe tisto nekaj, kar se ji zdi lepo in... pozabljeno.

Ona kot vlačuga čustev, brez katerih ne ve živeti.

Ona kot abeceda izgubljenih črk. Ali pomešanih, saj je vseeno.

Ona z napačnimi zemljevidi in podivjanim kompasom na neznanem planetu. Le kako se je znašla tam?

Ona s cvetovi, nabodenimi na lastne trne. Še sreča, da jo kdaj pa kdaj zalivajo.

Ona z zidarji, ječarji, lončarji, trgovci, z materjo in očetom, s tastom in taščo, z elektrikarji, malarji, otroci, s solilci pameti, s cigani, s pesmijo brez spremljave, z gluhi, vendar glasnimi risarji dolžnosti, s prijatelji dobrih razpoloženj, s pridigarji pod prižnico iz težkih knjig, s policaji in sodniki in bevskajočimi advokati, ki ne grizejo, le jemljejo, s samcem – sama, z jokom – jokajoča, s soncem – tu in tam, recimo ob nedeljah, vendar sredi puščave.

Ona kot torta, v katero neusmiljeno polagajo vsako leto vse več sveč in jo potem razkosajo ter požrejo.

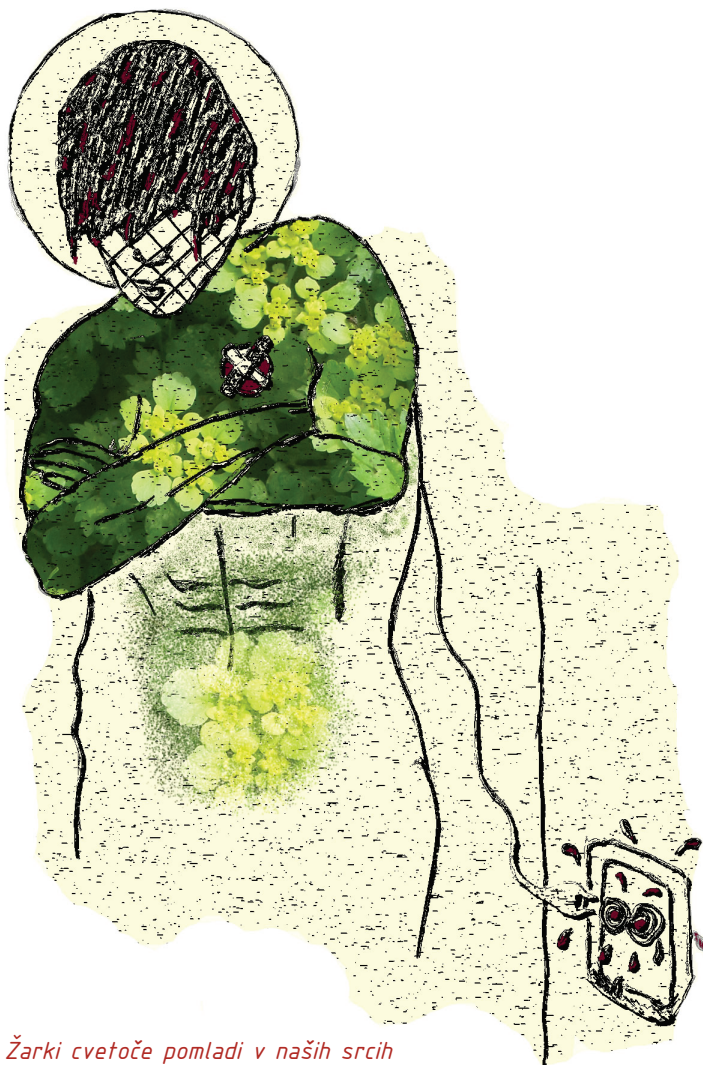
Ona kot sanje, ki jih nihče noče sanjati.

Ona kot stolp na vrhu hriba, ki mu vsakdo gleda pod krilo. Brez spoštovanja.

Ona kot mama, soproga, sestra in hčerka. Vedno in za zmeraj na enem in istem hišnem pragu. Lahko je tudi oder, čeprav se še ni naučila igrati.

Ona, samo ona. Brez krvi sredi komarjev, brez mesa sredi mesarjev, brez greha sredi bogov, brez vsega pred vsemi.

Ona.

*Žarki cvetoče pomladi v naših srcih
Zasvojenost ubija človeka in svet*

Andrea Schneider

*A szívünkben a virágzó tavasz sugarai
A függőség az ember és a világ gyilkosa*

KADILCA

Bližali so se prvomajski prazniki, zrak je zadehtel po cvetoči akaciji, ljubezni, toploti in počitnicah, in devetošolci so izgubljali kompas! Težki dnevi za učitelje, težki tudi za otroke in gotovo enako naporni za starše. Vsako leto tako, a so prihajale generacije vse bolj predrznih, težko vodljivih otrok z velikanskim egom. Toda pomlad, ljubezen in želja po uveljavljanju, razkazovanju, napihovanju so bili enako močni kot generacijam pred dvajsetimi leti.

»Športni dan bo, kajne?« me je pričakal pred učilnico Jani – trn v moji peti.

Odklenila sem vrata učilnice, ne da bi mu odgovorila. Učilnice smo zaklepali, odkar so v njih namestili računalnike. Šele ko sem odložila torbo in mapo s pripravami na učiteljsko mizo, sem se ozrla vanj. Bled obraz, zelenomodre oči in napol nasmejana usta so čakali, da kaj zinem.

»Športni dan bo, če bo vreme pravo, verjetno v petek ...«

»Midva z Aleksom bi se rada opravičila. Šla bova na koncert v Zagreb.«

»Koncert je najbrž zvečer, kajne? Torej se lahko udeležita športnega dne – ali?«

Prekrižala sva pogleda kot mečevalca. Na živce mi je šlo, da je toliko manjkal v šoli. Posebno ko je šlo za športne dejavnosti. Sovražil je, kot je pogosto poudaril »vse dejavnosti, kjer se spotiš, ker je to nadležno in začneš zaudarjati«. Enako je razmišljal njegov pribočnik Aleks. Bila sta kot rit in srajca. Še na pogled podobna: visoka, koščena, brez mišic! Od Janijevih staršev sem kar naprej prejemale opravičila.

Ali so šli v Gradec po nakupih ali kam na potovanje, pogosto ga je črvičilo v trebuhu, še največkrat pa je bil izgovor za izostanek tako zavit v meglo, da sem bila potisnjena v slepo ulico in samo slutila, kaj bi utegnilo biti. Včasih sva s šolsko psihologinjo družno brali katero od za lase povlečenih opravičil Janijeve matere, celo poklicali po telefonu, a se ženska praviloma ni odzvala. Na koncu se je izcimilo, da si je smrkavec pisal opravičila kar sam, na računalnik seveda, materin podpis pa spretno ponaredil.

Starša sta bila, milo povedano, ogorčena, a sina nista krivila, le mene, ker sem rabila skoraj celo šolsko leto, da sem ga spregledala! Res je bil najdebelejši trn v moji peti!

»Veste, v Zagreb bi radi odpotovali že jutraj, da si z Aleksom ogledava živalski vrt,« je pojasnil s tako nedolžnim glasom in tako odkrito mi je zrl v oči, da sem nad njegovim pretvarjanjem resnično osupnila. Jani in Aleks v živalskem vrtu – pa kaj šel!

»Na športnem dnevu bosta,« sem rekla trdo, nepopustljivo, »popoldan pa se lahko zaradi mene odpeljeta s kolesom na Luno!«

»Pa kaj ste zdaj živčni!« se je razburil. »Če prinesem opravičilo, mi morate izostanek itak dovoliti. Hotel sem biti le vljuden ...«

Saj. Presneta, na glavo obrnjena šolska pravila in brezvezni zakon! Otroci (in starši ravno tako) lahko počno skoraj vse, kar se jim zasanja, učitelj pa je le figura na šahovnici.

Pa je le prišel na športni dan in njegov »podaljšek« Aleks seveda tudi. Očitno so

bili mešetarjenje za prost dan, izmišljotina z živalskim vrtom in najbrž tudi koncert sam Janijev dobro zaigran poskus, kako se izogniti telesnim naporom in ponižanju na športnem dnevu. V vseh disciplinah sta bila med najmanj uspešnima. Pa še nesramna do učiteljev športne vzgoje, ki so ju priganjali. Po teku na 100 metrov pa sta kar izhlapela.

»Zbrisala sta domov,« je menila kolegica Ana, ko sem se vrnila z obhoda po terenu, da bi ju našla.

Med štiristo učenci bi ju zlahka zgrešila! Zaskrbelo me je. Učenci so bili vajeni, da se morajo oglasiti pri razredniku, če želijo oditi s športnega igrišča pred koncem športnega dne. Čeprav le na vece ali pit vodo v garderobo. Seveda sem pogledala tudi tja. Ni ju bilo!

»Grem v ravnateljstvo,« sem sklenila in zaupala svoj oddelek Ani. Saj z drugimi učenci ni bilo težav, le Jani in Aleks sta mi pila kri. Ravnatelj je bil enako zaskrbljen kot jaz. Najprej sva poskusila dobiti fanta preko njunih mobilnikov. Seveda številki niti slučajno nista bili dosegljivi.

»Greva po šoli od vrha do kleti,« je predlagal ravnatelj. Sprehodila sva se po velikem objektu. Večina učilnic je bila seveda zaklenjena, večjeje prazni, celo knjižnica je bila nedostopna. No, potem se nama je pa nasmehnila sreča: kljuka na matični učilnici 9. c se je pod pritiskom roke vdala. Učilnica mojega oddelka. Vstopila sva in osupnila: fanta sta sedela na moji učiteljski mizi s čikoma v rokah, pred njima plastična kozarca s pijačo, ki zagotovo ni bila voda! Cigaretni pepel sta stresala v cvetlični lonček, iz katerega je plašno kukala angleška pelargonija z velikimi roza cvetovi.

»Pa sta se ujela, tička!« je mirno ugotovil ravnatelj in stopil do katedra. Dvignil je plastični kozarec, ki je stal poleg napol prazne plastenke s pijačo, in povohal, pa ugotovil: »Vino s slatino. Špricer. Vama tekne?«

»Seveda,« se je nesramno zarežal Jani. Očitno jima je alkohol že precej zameglil možgane. Aleks se je začel potiti kot pujs. Bil je prestrašen – Jani pa niti malo.

»Zdaj bova z ravnateljem poklicala vajine starše, da vaju vidijo in se prepričajo na lastne oči, « sem rekla in vzela svojo beležko, da poiščem telefonski številki. Aleks je zamomljal nekaj takega kot »kaj me briga«, Jani se je pa le režal, pihal dim iz cigarete, vzel v roke svoj kozarec in na dušek izpil vsebino. Bil je hladen kot kocka ledu.

Minute so se vleklye. Ravnatelj je stal pri oknu, jaz sedela v prvi klopi, smrkavca pa vztrajala na katedru, kadila in pila. Česa takega še nisem doživela. Brezplodno bi bilo razpravljati z njima, ker nista bila dovzetna za nič. Upala sem, da ju bo soočenje s starši streslo. Ko si je Aleks pred mojimi očmi nažgal nov čik, me je kar vrglo pokonci. Zgrabila sem ga za roko in mu iztrgala cigareto, pa tako nerodno, da je polefela v Janija in mu prežgala Adidasovo sintetično športno majico, ki gotovo ni bila poceni. Vrisnil je, zaklel in skočil s katedra. Ravno tedaj sta vstopila zelo elegantno obležena Janijeva mama in zaskrbljen Aleksov oče z aktovko v roki. Obstala sta in strmela v naju, ne v otroka.

»Kaj je že spet narobe?« je butnila elegantna mama. »S sestanka sta me priklicali –

pa vidim, da je Jani živ in zdrav.« Kot da sploh ne vidi sredi mize plastenke vina in čika med prsti sinove desnice. Aleksov oče si je vneto grizljajl brke in molčal. Čakal je, da ženska uredi zadevo ... kot če bi bila njegova žena.

»Živ je, ja, najbolj zdrav pa – kot vidite – ni!« sem besno izdavila.

»Saj si doma tudi kakšnega našže ... in popije tudi. Mož je strasten vinogradnik, skoraj kopamo se v vinu!« je skušala biti pomirljivo duhovita, a je vsa trepetala od razburjenja. Prestopala se je, zapičila pogled v Aleksovega očeta in mu zabrusila: »Boste kar tiho? Vaš smrkavec ga je napeljal h kajenju, pri nas doma smo vsi nekadilci.«

»Tiho, ženska!« je vzrožil brkati mož. »To je Janijevo maslo. Aleksa ima za copato, na vse oslarije ga napelje, moj sin pa – butast, kot je – mu sledi kot cucek! Ampak tega bo zdaj res konec!«

V sekundi je bil pri Aleksu, zvelkel ga je z mize, ga stresel kot vrečo, nato pa mu prisolil krepki zaušnici. Tako hitro se je zgodilo, da sva oba z ravnateljem okipela.

»Marš domov, tam se bova dalje menila!« je sikal, nas vse grdo pogledal, nato pa sta bila s presunjenim fantom že na hodniku in ju nismo več videli. Jani je planil v krohot, da se je ves tresel.

»In kaj sledi?« naju je izzivalno podrezala Janijeva mama.

»Glede na to, da bo čez mesec dni za fanta konec šolanja pri nas ... « je glasno razmišljajl ravnatelj, »si ne predstavljaj, da bi kakršen koli vzgojni ukrep lahko še kaj spremenil.«

»Torej nič?« si je oddahnila. »Prav, lahko z Janijem greva?«

Prikimala sem in zmignila z rameni. Ni bilo česa dodati. Ravnatelj je imel prav: če bi hoteli speljati kak resnejši vzgojni ukrep, bi trajalo vsaj dva tedna. Nesmisel. Morda bi tudi pri Janiju še najbolj zalegla poštena vzgojna klofuta – kot v dobrih starih časih – a glede tega sva imela midva z ravnateljem seveda zvezane roke. Od matere nisem pričakovala česa tako drastičnega – torej je Jani zmagal. Njegov ego je zrasel še za meter in do konca šolskega leta je bil heroj, mačo, car med devetošolci.

EPILOG? V srednji šoli se mu je zalomilo. Nekaj časa so ga profesorji prenašali, potem so ga suspendirali od pouka, in ko niti to ni zaleglo, so ga vključili v prevzgojno ustanovo, kjer tiči še danes. Kljub vsemu močno dvomim, da se bo utiril in krenil v pravo smer. Preveč je bilo zamujenega ...

Toda po naravi sem nepopravljiva optimistka in, kot radi pravimo ... upanje umre zadnje.

ERŐSZ – THANATOSZ

József Attilának
Régóta nem rakod azt a nagy tüzet,
hideg kilincseid nem adnak meleget,
zúzmarás a város...
Mi már nem vagyunk az Élet fiai,
sem a küzdelmekre felkent daliák,
gyáván várjuk a halált.

Elátkozott nép vagyunk,
apáink mégis robotolnak.
Hát lesz-e magyar, ha mi nem leszünk?

Óh, jaj, mi igazán tiszták vagyunk!
Lehet, hogy a tenger jött el küszöbömig,
lehet, hogy a Halál.

A ZUHANÁS

Mennyi esés, landolás,
zuhanás a semmibe.
Mennyi újrakezdés, áhítat
a jóra, virágbontásra,
kijózanodásra.
Mennyi elveszett pillanat,
elfojtott érzés, gyáva
visszavonulás.
Mennyi kietlen út, sivatag
trópusi erdők helyett.
És mégis a zuhanás erősít,
felelem.

A TENGERT HOZTAM EL NEKED

A Tengert hoztam el Neked,
hogy beföltse hiányomat árvaságom.
De mindig megérkezett valaki, aki
elvitte óceánjaid, megcsodálta
szemed kékségét.

Tengereim elapadtak,
virágaim elhervadtak.
Kerestelek máshol, másban,
a Gibraltári-szoros magányában,
Casablanca és Párizs fényében,
sötét kamrákban, harangzúgásban,
szülőasztalon, a félelem golyózaporában.

Veled vagy valaki mással
nevettem, mégis idegen maradtam
benned, vagy valaki másban,
ólmos esőben, reggeli zokogásban.

Ünnep volt, ha jöttél, hiszen
én beszéltem rólad tízezer
méterrel a svájci hegyek felett,
én ringattalak az Adriai-tenger
hullámaival.

Te voltál a ködösítő lélegzetben,
a megelőző percben, emlékezetemben,
te leszel a kék felhőkben, sárga
búzatengerekben, halálomban.

A Tengert hoztam el Neked,
hogy téged öleljen, ringasson,
mint Agamemnón ölelte Klütainnésztrát,
amikor Trója kapui várták a végső
küzdelemre.

A Tengert hoztam el Neked, hogy
pásztortűzekkel perzselje szét
lázasod, mint Agamemnón műkénéi
tüzei, amikor kilépett a fellegvár
oroszlánkapuján.

A Tengert hoztam el Neked, zöld
oázisaival, fehér szikláival,
hogy csak te lásd könnyedségem,
kékségem, hogy bennem mérd le
önmagad.

Lidija Alt

OMAMA

Omama -
najslajše zlo vsakdana,
gospodar mladih in starih si ljudi,
ki ponižni služabniki tvojih so slasti.

Omama -
ti čarobni dim,
vse več in več ljudi si te želi,
od blaženstva zastrte so njihove oči,
v katerih le trenutno zadovoljstvo tli.

Omama -
najslajše zlo vsakdana,
pleteš vence žalosti, brezupa,
ko smrt na tvoja vrata trka.

DVOJE OČI

Dvoje oči
tava v temi,
zunaj časa in prostora
brez vizije, cilja in miru.

Ustnice nabrekajo,
žile divje udarjajo,
slast po dimu se povečuje,
slab konec življenju nakazuje.

Zenice se širijo,
izhoda več ne vidijo,
kot veščica v luč se zaletavajo
in z glavo v tla udarjajo.

Dvoje oči
negibno stmi,
obstal je pogled
na pisani svet.

Franc Koren

DOTAKNILA SE ME JE VSAK MESEC

Dotaknila se me je vsak mesec
kot menstrualna kri
In si potem prižgala cigaret.

Vsak mesec na obronkih telesa pustila sled,
našminkan tatu.
Ti mali vražiček!
In si zatem prižgala cigaret.

In vsak mesec so divji plenilci narekovali ritem
in nakazovali smeri.
Prekleti hormoni!
In na desetine prižganih cigaret.

In prišel je mesec, ko sem se ujel
v zlati obroč – povlekla je dim.
Zadišala je, kot da sem jaz.
In zraven na pol ugasnjen cigaret.

In nek mesec je razširila noge in iztisnila jok.
Kodrčki nežnih smehljajev.
Dnevi pravljic in usranih pleníc,
a še zmeraj med prsti tleči cigaret.

Saj sem vedel, da bo prišel mesec,
ko bo izpuhtela. Kot da so zares nebesa.
Na vročem pesku se smehlja mi rak.
Auč! Med prsti mi je dogorel cigaret.

Alojz Ščap

LE LETI, LETI PTIČKA MILA

Južni veter je vel,
listja šum akord je povzel.
Visoko na nebu nežen glas
prelesto melodijo je pel,
suneč vetra skrbel, da sem ter tja

bi v bas odzvenel.
V prgišče nasul sem drobtin,
proti nebu pomolil roko,
tako vabil, upajoč, da sedla bo.

Zajadra tik nad glavo
prelepa črno-bela ptička.
Plašno, previdno – je lastovička!
Spusti se naravnost na mojo roko.
Me opazuje njeno temno oko,
drobtin si postreže, zleti nazaj v nebo.
Prikaže letenja prekrasne veščine,
blagoglasno melodijo zapoje,
doda še zahvalni refren.
Ej, to poznam! Samota jo tare, ugotovim,
pa se spravim pripraviti novih drobtin!
Vsak dan se mi vrne, vse ponovi,
o Bog, nasul si mi dokaj srečnih, lepih dni.

Se veter v sever sprevrže, mraz zapreti,
poslednjič se ptička v dlan mi spusti.
Slovo v molu poje, a ji iskrijo oči,
pričakovanj polna čaka le, da vzletiti!
Vem, ptička zala, ti klic daljav se oglašča,
vse novo, vznemirljivo prinaša.
Le leti, leti ptička draga – mila,
koder že vodi nemirno te srce.
Kot meni, povsod radost boš, srečo storila,
polnila praznino, blažila gorje.

Še nežno pobožam črno-bele, svilnate peruti,
a glej, zgodilo se vse je v pičli minuti.
Že ptička v pozdrav žvrgoli,
v daljavo jadrno poleti.
Roka omahne, stečejo solze.
Začutim močan vzgib dobrote,
ves ginjen vzkliknem:
"Ko prvi jug bo, poslal bom pote!"

Andrea Schneider

Grenki časi

Keserú idők

7. literárni večer ∞ 7. irodalmi est

Olga Paušič

99%

Še smo tu.
Vse več nas bo!
Maske padajo.
Mase zahtevajo.
To ni življenje.
Kaj pa mislite?
Ej – VI,
1% priganjačev,
izkoriščevalcev,
tajkunov,
brezvestnih
sužnjelastnikov –
a sploh MISLITE?
Kamen ste,
črna zarja,
smrt!
A maske vas bodo
ugnale!
Maske.
Demonstracije.
Svet je na krilih.
Bes pleše svoj veliki ples,
upanje žene maske,
bele duše na ulice,
med kordone
državne represije.
Hudič ne razmišlja!
Kaos nas bo pogoltnil.
Milijoni zahtevajo
kruh, pravico,
solidarnost, mir –
Življenje!

RK

Otrok me gleda.
Velike oči strme.
Ni kruha?
Kako, da ga ni?
Še vode ni –
je predraga.
Lakota.
Revščina.
Brezup.
Ni izhoda.
Pa je!
Na Rdeči križ stopim.
Samo ponos moram požreti!

AU

Naj varčujemo – pravijo.
Kako pa?
Če ni ničesar več!
Položnice pogoltnjejo plačo.
Davki rasejo v nebo.
Država se maje.
Utapljamo se.
Ne vsi.
Eni imajo račune
na Kajmanih, v Švici.
Nakraden kapital!
Kaj pa mi – raja?
Kupim si zlate ploščice.
Odlična naložba!

PV (beri: predčasne volitve)

Se že drenjajo – tipi!
Kot polipi
lovijo naivne:
volivce in bodoče stinarje,
dvoživke, maskirane hlapce
in usrane zajedalce – pa izdajalce!
Lažejo s smehom v očeh,

kradejo raji z lic nasmeš –
a slišim aplavz!
Modeli bi radi sedeli
na foteljnih.
Parlament je magnet,
hram demokracije – bajé!
Ozračje že vre,
kmalu bo vroče ...
vse je mogoče –
in kot peščica močnih hoče!

BNS

Grem v Bušan!
Grem v zadnji raj na Zemlji.
V zadnjo oazo miru.
Grem spoznat BNS!
Bruto nacionalna sreča
me vabi.
Tam je blaginja srca.
Neoskrunjen svet.
Srčni ljudje.
Zadovoljstvo.
Zeleno je še zeleno
in slon je še slon!
Res – grem v Bušan.
Tam je človek še – ČLOVEK!

H2O

Človek, človek –
vol zabit!
Kam se boš šel skrit,
ko pocrka svet,
ko zelenje neha zelenet',
ko vse živo neha živet',
ko se morja posušijo
in ko reke odšumijo ...
Ti H2O še kaj pomeni?
Človek, butec, štor lesen!
Kaj boš pil – ko je ne bo?
H2O – tvoje in moje
zlato

PRD

Tekmujejo,
kdo ima boljšega –
program za rešitev države
namreč.

Polna usta obljub,
okrancljane izjave,
premnogo hvalisanja
in samovšečnega
nastopaštva.

Kamere se pregrevajo,
ljudstvo pa dvomi –
vsak dan bolj!
Popljuvajmo tajkune,
koruptivne politike,
ki so v sodnem postopku,
nesposobne sindikaliste,
direktorje – tatove duš in plač,
popljuvajmo jih!
To bo prvi korak
programa za rešitev države!

1+1=3

Kupiš dva, dobiš tri!
Super se zdi.
Tako je v Sparu, NKD in C&A.
A življenje teče drugače.
Iz dveh falotov
hitro dobiš še novih pet,
množijo se kot rakavi razsevki.
Težko jih je te dni prešteti'.
Še več jih bo –
volitve se bližajo!

0%

Obljublajo zamrznitve:
plače, pokojnine,
zamrznjen standard,
zamrznjena sreča,
zamrznjena država!
Kdo bo še migal?
Bo trava za solato,
lubje za moko,

megla za mleko?
Kaj pa človek?
Koliko sem vreden?
Samo še 0%?

VU

Varčevalni ukrepi – ljubi bog!
Kje naj varčuje Slovenček ubog?
Bencin se draži,
elektrika grozi,
stanarina tudi ...
Cene v nebo letijo,
a eni še kar bogatijo!
Korupcija in škandali –
to so nam iz vlade dali.
Kruh – predraga dobrina,
plače pa solzna dolina;
še otrok več ne bo,
če skrčijo porodniško.
Slovenija – upokojencev raj?
Mladi pa v svet – kot nekdanj?
Kam tone naš mali raj?
Trava res še rase
in voda še teče,
gozdovi še šumijo,
reke teko
in potoki žuborijo ...
A vse to je nič,
če ljudje grozijo,
sovražijo, kolnejo,
če jim beda šepetne,
da v tej deželi ni sreče!

IZGUBLJEN

Pod težo skrbi
ves pobit se mi zdi,
brez prihodnosti,
brez dela, stanovanja,
brez obraza,
v katerega bi s ponosom zrl.
Mlad človek – izgubljen
zaradi grehov pogoltnih,
pokvarjenih,
umazanih,

brezbrižnih,
nečloveških prascev,
ki so potopili državo,
ukradli duše,
zadavili mladi rod,
našo prihodnost,
našo kri,
upanje,
sanje ...

GRENKI ČASI

Časi, skozi katere se prebijamo, nam nalagajo težka bremena. Marsikaj je postalo nepojmljivo, za nas starejše, otroke socializma, kar nepredstavljivo: imaš diplomo – ne dobiš službe, imaš službo, a takó nizko plačo, da ne moreš preživeti družine, namesto da bi otroci skrbeli za ostarele starše, le-ti s svojo pokojnino vzdržujejo otroke, in še ko umiraš, ne moreš biti miren – misel na enormne stroške pogreba ti ne da, da bi mirno zapustil ta svet. Vsak dan več revežev, vsak dan daljše kolone pred prostori Rdečega križa, Karitasa ... Vsak dan več bolnih, osamljenih duš. Obupen čas, brezperspektiven, destruktiven, moreč.

Pred nekaj meseci mi je znanka pri kavi zaupala, kakšne muke je prestajala ob moževi nenadni smrti. Nobene rezerve v banki nista imela, le neko zavarovanje za primer smrti. Ker pa je mož zavarovanje plačeval samo kakšno leto, mu pogrebna po pogodbi ni mogla biti izplačana, dobila je vrnjeno le že vplačano vsoto, kakšnih sto evrov. Pogrebni zavod ji je izračunal stroške pogreba v višini 2500 evrov. Kako naj jih poravnava? Na njeno nizko pokojnino ji banka kredita ni hotela odobriti, in tako ji ni preostalo drugega, kot da si je pri vseh znancih in prijateljih po stotakah sposodila potrebno vsoto.

»Si lahko misliš, kako me je bilo sram,« je z muko izdabila, vsa na robu solza. Moja mama, ki je sedela ob naju pri kavi in sem mislila, da najinega pogovora ne spremlja, saj je obupno naglušna, me je kasneje zaskrbljena, bolje rečeno prestrašena vprašala: »Kako boste pa mene pokopali? Nimam nobenih prihrankov.« Tako obupano je zvenelo, da se mi je skrčilo srce. »Ne skrbi, mami, tri hčere imaš, menda ne bo težav s pogrebom. Ne razmišljaj o tem.« Pa je, od tega pogovora dalje trikrat obrne vsak evro, še v banko je stopila in si uredila mesečno vezavo ... da ne bi me tri, njene hčere, imele finančnih težav z njenim pogrebom. Potem jo je obsedla misel, da je verjetno upepelitev cenejša kot klasičen pogreb v krsti. Torej naj jo upepelimo. In celo duhovnika je prečrtala s svojega seznama »pogrebniških« želja. Nekaj časa je bila obsedena z razmišljanjem o smrti in pogrebu. A ni to žalostno? Ženska je pošteno oddelala celotno delovno dobo, delala še, ko je postala upokojenka, pomagala vzgojiti pet vnukov, zdaj pa mora pri šestinosemdesetih razmišljati, kako naj si privoščijo spodoben pogreb! Kam smo vendar zabredli!

Spomnim se Varanasija v Indiji. Šli smo si ogledat znamenito sežigalnico trupel Mani-

karniko, kjer se obredi vrstijo kot na tekočem traku. Povedali so nam, da hindujci mrliča zavijejo najprej v belo, nato v zlato pregrinjajo, ga položijo v vodo svete reke Ganges, nato pa po stopnišču odnesejo na grmado, ki jo zložijo na sežigalni ploščadi. Lahko smo opazovali od daleč. Najbolj pretresljivo pa je bilo gledati starce, ki so v predprostoru, nekakšni mrliški vežici, beračili za drva. Če nimaš denarja za 150–200 kilogramov potrebnih drv, te ne morejo kremirati! Na stotine ostarelih, onemoglih Indijcev pride v Varanasi umret, a najprej si morajo priberačiti potrebne rupije, da bodo imeli za drva. Pri nas seveda še ni tako hudo, ni primerljivo, smo pa, kot kaže, na dobri poti v smeri Indije. Kam smo vendar zabredli!

Kam smo vendar zabredli! me je mučilo 13. maja 2013, ko sva z možem potovala v Ljubljano, ker je bil sin promoviran v doktorja znanosti. Tako lep, sončen dan, Ljubljana vsa sijoča v zelenilu pomladi. Kongresni trg, častitljiva stavba rektorata ljubljanske univerze, svečano oblečeni ljudje, deset mladih doktorandov ... Rektor univerze nas pozdravi, sledi predstavitev kandidatov, mentorji povzamejo vsebine njihovih doktorskih disertacij. V sklepnem delu g. Pejovnik poudari, kako dobra je Univerza v Ljubljani, da je bil tokrat promoviran že 8952. doktor znanosti, novopečenim doktorjem je položil na srce, naj bodo ponosni, da so akademski naziv dosegli prav v Ljubljani, naj delajo vedno le v dobro ljudi, naj bodo ustvarjalni še dalje itd. itd.

Toplo je, vroče postaja, preganja me črna misel na sinovo prihodnost. Kaj mu bo doktorski naziv, če nima zaposlitve! Pet let je kot mladi raziskovalec delal na SAZU, zdaj, ko je končno dosegel cilj, ga ne potrebujejo več. Zaradi ZUJF-a, ki ne dovoljuje zaposlovanja v javnih zavodih, zaradi mačehovskega odnosa države do visokošolskih zavodov, ker ni projektov, in še kaj bi se našlo. Rekli so mu, naj poskusi v Gradcu, na Dunaju ali v Budimpešti – tam jim baje manjka biologov. Jaz sem mu pa predlagala, naj gre v Butan ali v Lhaso na Tibet – tam bi ga verjetno sprejeli z državniškimi častmi! Še sama bi z veseljem šla za njim – tam bi moja pokojnina kaj veljala! Pa noče, pravi, da ne bo šel iz Slovenije, ker je tako zelo rad doma. A naša država rada vidi, da gre izšolan kader, za katerega smo davkoplačevalci odrinili na desetisoče evrov/po »glavi« – v tujino! Kaj pa briga državo! Čez nekaj let bomo pa pametne glave uvažali – morda iz Kitajske ali Indije, od koder že zdaj uvažamo skoraj vse, od igle do lokomotive! Kdo ve?

»Ne žrita se zaradi mene,« je skušal delovati sin pomirjujoče, ko smo odhajali iz slavnostno ozaljšane stare stavbe. »Najprej se bom preselil v Maribor, tam je življenje vendarle cenejše kot v Ljubljani, potem bom pa poiskal gradbinca – znanca, pri katerem sem delal v študentskih časih –, in morda mi da kakšno delo, na črno seveda. Delal bom, kar lahko. Rad sem postavljal betonske ograje, ko sem bil pri njem. Nekaj bom pa dobil od zavoda. Bo že kako.«

Ja, bo že kako! si rečem pogosto tudi sama, ko pomislim, kaj vse nas čaka prihajajoče mesece. Dvig DDV, zamrznitev pokojnin, davek na napremičnine, verjetno krizni davek in bog ve, kaj vse še! Kakšna država! Pa vsi, ki so jo spravili na kolena, še naprej krasno živijo, bogastvo so dobro zavarovali, sami so skorajda nedotakljivi – sodišča jim preprosto ne pridejo do živega, mali ljudje, davkoplačevalci, pa se nemočni sesedamo

pod težo vse večjih bremen. A kljub vsemu, če pomislim, kaj je najhujše? Revščina, bolezen ali osamljenost? Ali morda kaj četrtega?

Zame je najtežje in najhujše od vsega, kar človeka lahko doleti – PONIŽANJE! Veliko tega sem videla, hodeč po svetu. Opazovala sem Pakistanke, ki lahko gredo iz hiše le v spremstvu moškega sorodnika, zahomatane v burke, neprepoznavne, sivo modre sence brez obraza, po cesti hodijo tri korake za moškim, ponižne, brez pravice, da bi same odločale, kam želijo iti. Pred nedavnim so islamski skrajneži v Pakistanu ustrelili deklico Malalo, ki je dvignila svoj glas za pravice žensk do izobraževanja. Pa Indija – koliko posilstev, dogovorjenih porok, koliko prostitucije, da lahko ženska sploh preživi. Pa pri nas? A ni ponižujoče, da mora mlada ženska ob nastopu službe podpisati, da ne bo kmalu zanosila? Ali to, da nosečnice nihče noče zaposliti? Koliko je zlorab v družinah – in praviloma so žrtve prav ženske. Nismo veliko boljši od najtemnejših koticov sveta. Da, mislim, da je najhujše, kar te lahko doleti, ponižanje, vse druge muke lahko preneseš in obstaneš – in ohraniš človeško dostojanstvo. Ja, no – bo že kako!

Zágorec-Csuka Judit

TAVASZI SZERENÁD

Túlevelű fenyőfák illatával
belopta szívembe magát
a fény...
Virágot bontott,
s belém zuhant,
mint magányos sirály
az Adria kék habjaiba.
Zuhanása szétzilálta
őszülő hajamat, s elaludt
szempilláim feketeségében.
Sirálysikoly a szememben,
havazás számban.

HALÁLRA SZÜLETTEM

Halálra születtem, nem kibontakozásra,
vajdó édesanyám mégis Nagypéntekkor
hozott a világra, reménységnek, vigasznak,
befeljesült örömelem, elszigetelt magánynak.

Lázasan hajszolva, útra készen, zord

fogadók magányától megtépázva, gonosz
vasutasok idegbaját elviselve – én azóta
várom a szent feltámadást, a megváltást.

Ha nem születtem volna, most nem hiányoznék,
nem keresnék menedéket mások igazában, hamis
tanútételében, lenézett röhejében, kitagadott
jussában, hiszen halálra születtem, nem a világra.

NOVOTEL-PANORÁMA

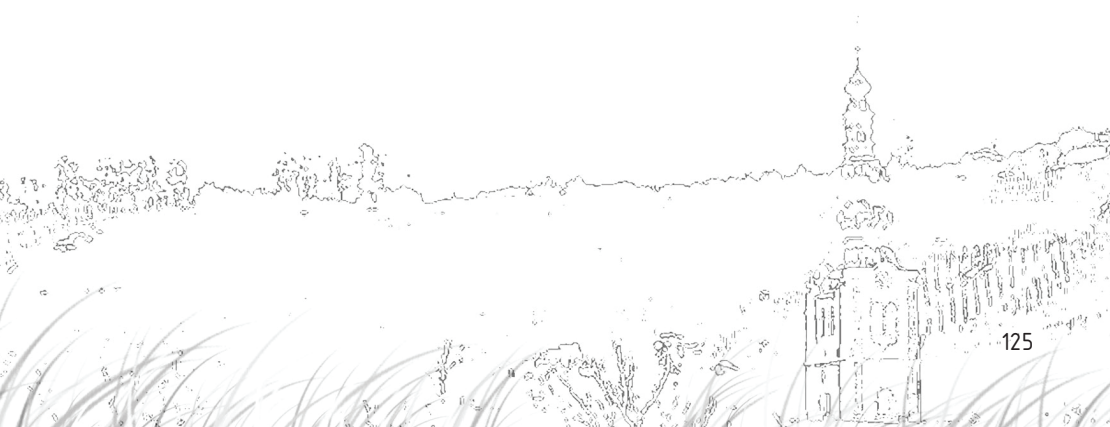
Lehet, hogy itt kellene meghalnod,
ebben a steril Novotel szobában,
ahova betegségged hozott.

Az odvas fáid, az elvakart sebeid,
a gyűrött ráncaid tükrében
feladhatod ezt a percet is.

A villamosok nélküléd is
újra indulnak, menetrend szerint.

A HALÁLON TÚL

A gyertyák úgyis csonkig égnek,
tövig a fák,
emlékezeted sem élheti túl
magányod, szavaid hiányát.
Isten is számon kéri –
hiábavalóságodat.

Lidija Alt

SAMOTA

Na hribu stoji hiša.
Nekoč so ji rekli dom.
V njej sta živela dva,
ki sanjala sta o skupni sreči.
Potem je eden odšel
in v hišo se je naselila samota.
Siva samota vsakdanjosti.
Ura in čas sta izgubila pomen.
Življenje odhaja kakor
žalosten odmev.

BOLEZEN

Še tako lepi sončni žarki
minevajočega dne
nam stisnejo srce,
ko bolezen sede na prag našega doma.
Mavrica postane brezbarvna.
Cvetje izgubi vonjave.
Neslišno je petje ptic.

Surov je ta zakon narave,
ki daje in jemlje.

KO JE ŽIVLJENJE ...

Ko je življenje SAMOTA,
je vsak dan praznina.
Težko ji je ubežati,
čeprav nima ne oken, ne vrat, ne zidov.

Ko je življenje BOLEZEN,
je vsak dan trpljenje in bol.
Vse poti se naenkrat zdrobijo,
prihodnost v črepinje spremenijo.

Ko je življenje LAKOTA,
je vsak dan žalost in jok.
Strah te prevzema,
žalost ožema,
solza nosi ti oko.

Franc Koren

NEVIDEN

Moja žalost je večja kot sončni zahod.
Postal sem neviden.
Ljubezen se me noče oprijeti niti kot prežvečena žvečilka čevlja.
Na vseh portalih, kamor sem prijavljen, nimam nobenega prijatelja.
Noben časopis me ni nikoli omenil.
Radio, televizija? Neznani kaži pot.
Tudi ko sem se povzpел na vrh gore in tulil v veselje, se ni nihče odzval.
Le kdo so moji starši, sem se spraševal, ko sem jih pokopal.
Ljudje segajo skozi mene.
Noben pes me ne oblaja.
V nobeni izložbi nisem zaželen.
In vsaka pot me pripelje le nazaj k sebi.
Postal sem neviden.
In to je hujše od smrti.
In piše se šele leto 2013.
Vsi bogovi so pijani in zblodeli.
Zapustili so jih pastirji.

Valerija Vrenko

(priredba pesmi ZATE pisatelja Mihe Remca)

ZATE

Zate, ki ti ni bila napisana
še nobena pesem,
ki nimaš imena
in te zato pišem
z veliko začetnico.

Zate,
ki si mi bil
zmeraj v bližini,
vendar nikoli dosegljiv.
Zate,
ki te neskončno
pogrešam,
reprav te nisem
nikoli izgubila ...

Zate

bi rada napisala
najlepšo pesem,
a mi ostaja samo
molčanje.

Alajz Ščap

KO URA ODBILA BO TRI

Je ura odbila tri,
sključen možak ob oknu sloni.
Le hrepenenje slabotno telo
pokonci drži.
Drhteče roke
krčevito oporo drže,
oveli, razbrazdan obraz
vse o času pove.

Čez hlad mrtve teme
koč v zrcalu oko privid mu ozre.
Barvito zrcali se množstvo reči, krajev, ljudi.
Tod misel je jasna, moč skalo drobi.
Tu še sreča se najde – deli.
Čustvo nežno mu boža srce.
Ga čakajo – ljuba in zarod,
tu domek krase.

Skozi gluho temo
skovirja krik zadoni,
zdrami staro, sanjavo glavo.
O ho ho! Je ura že pol čez tri!
Bo vzela noč slovo!
Zmehča se obraz, zažari oko,
rahel vetrič redči jutranjo meglo.

Šibak glas zamrmra:

"Vsak hip svič se zgodil!
Nam nov, krasen dan podari!"
Telo se zdravna, kar se le da,
nasmešek radost v njem izda.
Si reče: "Morda! Morda ta dan

bo prišel kdo! Kdo znan!
Tod, pričakovan!
Morda kdo, ki še me pozna!
Kak pozdrav, prijazno besedo da!"

Primakne se k uri, nastavi na tri,
se zlekne čez pograd, dan znova prespi.
Že dolgo, vse dni in noč za nočjo,
le drag spomin podari si lahko.
Pa upanja ščepec! Za jutri! Kdo ve!
Menda slišal bo, morda se zgodi,
ko znova odbila bo tri!
Počasi, pomirjen k cilju hiti,
a vselej na novo si isto želi.
Vsaj nekaj! Vsaj enkrat!
Gotovo se kaj še zgodi,
enkrat po tem,
ko ura odbila bo tri!

Olga Paušič

VIRINO (prevod pesmi Olge Paušič, Ženska/prevedel Vinko Ošlak/
interpretacija Jovan Mirković)

Plej bele kion naturo donas – estas Vi
naskiĝita por amo, hejmo, zorgo kaj
espero, kiun ĉiam Vi ardetas,
donas al Vi povon por bonaj, fiaj tagoj.
Kiel eblus stari domo sen Vi?
Kun varmeto sia, vi devas braki ĝin,
kun la amo ĉiujn angulojn plenigi
ke povu la anguloj firme stari.
Se Vi feliĉon semas, malbono Vin evitas,
fatalo tamen Vin, iam kliniĝas,
sed tamen pilasto eterna Vi estas,
de vivo senca jam milionoj da tagoj.

Andrea Schneider

O karizmatičnih ljudeh in
tistih s smislom za humor

Karizmatikus emberekről és azokról,
akiknek van humorérzékük

8. literárni večer ∞ 8. irodalmi est

PRI »NAJBOLJŠEM SOSEDU«

(Prizorišče: klop in mizica v lokalu pred prodajalno Mercator. Nad mizico pisan sončnik ... K mizi prisopiha ga. Mira, obložena z vrečkami. Na stol se sesede kot prazna vreča.)

MIRA: To pa JE rekreacija! Najmanj 1000 kalorij je šlo v nič. Hvala bogu.

(Iz vrečke vzame plastenko vode in odvijta zamašek.)

MIRA: Kaj bi se človek naprezal v fitnesu, na sprehodih, z nordijsko hojo ... Dober šoping je najboljša rekreacija ... Hvala bogu, nakupovalni centri rasejo kot koprive, natelovadiš se, če jih hočeš vse obhoditi ... (Pije, nato se zaprtih oči sanjavo prepusti božanju sočnih žarkov. Mimo pride Franci, s pogledom šviga sem in tja, na prsi stiska Mercatorjevo nakupovalno vrečko, ki ni videti pretirano polna, in ko zagleda Miro, ki uživa na soncu, obstane in otrpne. Skušša se izmuzniti mimo nje, ne da bi ga ženska opazila, a se mu ne posreči.)

MIRA: Ej, Franci! Sosed Franci! (Maha z rokami, da bi jo ugledal.) Tu sem, Franci, juhu! Prisedi no!

FRANCI (mečka, ne bi rad sedel.): Ne utegnem, draga Mira, veš, grozovito se mi mudi ...

MIRA: Kaj pa še! Kar sedi, sedi ... kaj bi se ti mudilo! Kdo te čaka doma – nihče!

FRANCI (popusti in prisede, vrečko stiska k sebi, kot da se boji zanjo.)

MIRA (se zabulji v vrečko, radovedno vpraša): Kaj imaš v vrečki? Je skrivnost, da jo tako stiskaš k sebi?

FRANCI: Ah, nič posebnega, moške stvari, drobnarije ...

MIRA: Moške stvari? Za moške stvari še nisem slišala ... za ženske pač. Kaj bi lahko bile moške stvari?

(K mizi pristopi natakarcica BEBA z blokcem in svinčnikom v roki.)

BEBA: Moške stvari so kondomi, zobotrebc, loterijski listi in časopis – rumeni tisk ...

FRANCI (jezljivo, natakarceno): Kdo je pa VAS kaj vprašal?

MIRA: A res, Franci? Kondomi, zobotrebc, Playboy ... lahko pokukam? (Radovednica že seže po Francijeve vrečki, še Beba se prištuli, da bi kaj videla, a Franci še močneje stisne vrečko k sebi in se potegne vase.)

FRANCI: Jok, ne bosta stikali po moji vrečki. Niti slučajno!

(Ženski se spogledata, Beba skomigne z rameni, potrka s svinčnikom po bloku, češ kaj bosta naročila, če sta že v restavraciji.)

BEBA: Dva kapučina?

FRANCI: Ne bom pil kapučina. Boš ti, Mira?

MIRA: Ah, ne bi. Lahko dobiva navadno vodo iz pipe? Hladno, pa z ledom prosim.

BEBA (nič prijazno): Plastenko z vodo imate že v roki. Kaj bi z navadno vodo iz pipe, ljuba gospa? Če že zasedate prostor v naši restavraciji, naročite kaj takega, kar vam lahko zaračunam. Na primer dva kapučina!

MIRA (Pihne predse in strogo gleda natakario.): Ste že slišali za to, da je gost za vas kralj? Naju boste vrgli ven iz PRAZNE restavracije, če ne naročiva dveh kapučinov?

BEBA: Nisem mislila tako do-be-sed-dno ... nikar se ne razburjajte ...

FRANCI: Saj se ne razburja, a ne, Mirica ... ne razburjaš se ... Veste, le na glas razmišlja.

MIRA (še besna): Seveda se razburjam! A bi radi, da kaj vpišem v vašo knjigo vtisov? Bi radi to? Ničesar lepega ne bi mogla vpisati.

BEBA: No prav, prinesem vama vodo iz pipe, dodala bom LED in CELÓ limono. (zajedljivo) Boste potem zadovoljni, ljuba gospa?

MIRA (se izprsi, ker je dosegla svoje): Ne, ljuba gospa, ne bom povsem zadovoljna. Prinesli nama boste še dva krožnika in jedilni pribor – lepo prosim.

(Beba zajame zrak, že hoče ugovarjati ... a se izpiha in le pohlevno prikima.)

BEBA: Torej: dva kozarca vode iz pipe – z ledom in limono – ter dva krožnika z jedilnim priborom ... Ampak ... čemu vam bosta krožnika in jedilni pribor?

MIRA (skrivnostno): Potrpite, pa boste sami ugotovili ...

(Beba spet zajame sapo in že odpre usta, da bi ugovarjala, a izpihne zrak in spet le pohlevno pokima ter se obrne, da bi odšla po naročeno.)

MIRA: In serviet ne pozabite, lepo prosim.

(Mira in Franci se spogledata in se začneta polglasno hihitati.)

MIRA: Kje hodiš, Franci? Že dva dni te nisem videla.

FRANCI: Kaj da ne? Včeraj smo kartali na terasi doma upokojevcev.

MIRA (se debelo zazre vanj, deluje resnično osuplo.): Daj no, to je bilo VČERAJ? Zdi se mi tako daleč.

FRANCI: Čuj, res ne utegnem posedati tukaj s teboj, moral bi ...

MIRA: Veš, moram ti povedati, Franci ... super dobro se počutim po takem nakupu.

FRANCI: Vidim, pokupila si vse živo ... A (Se previdno ozre okoli, če kdo prisluškuje.) ... čemu potrebuješ krožnika in jedilni pribor?

MIRA (prav tako previdno, zarotniško.): Privoščila si bova nekaj zares slastnega.

FRANCI: Ampak ... malo prej sem jedel mesni burek.

MIRA: Tega, kar ti bom položila na krožnik, ne boš mogel odkloniti. Njami, se mi že cedijo sline ... (Začne brskati po svojih vrečkah, išče obljubljene dobrote. Medtem se vrne natakario Beba s pladnjem, na katerem nosi vse naročeno. Njen obraz je mrk.)

BEBA: Izvolita ... dva kozarca z ledom ohlajene vode iz pipe z limonico, dva krožnika in jedilni pribor ... vse totalno brezplačno ... (Zlaga stvari s pladnja in nalašč ropota.)

MIRA: Pozabili ste na servieti.

BEBA (Teatralno zamahne z rokami in se prime za glavo.): Jezus, res ... že letim po najlepši servieti za ljubo gospo in spoštovanega gospoda (Odhiti kot blisk.)

MIRA: Si videl? Jutri naju bo že čakala in se ne bo treba pripraviti okrog naročila.

FRANCI (Se hihita.): Spet namä je uspelo ... glavna sva, a ne?

MIRA: Ampak restavracij namä bo zmanjkalo. Povsod sva že preizkusila najine dobre finte.

FRANCI: Treba si bo spet kaj izmisliti. (Premišluje, medtem ko Mira spet koplje po svojih vrečkah.) Kaj si spet tako strastno kupovala? Jutri boš pa vračala, češ da ti ne ustreza...

MIRA (navdušeno, veselo.): Kupila sem vse živo, kar je danes v akciji! Obožujem AKCIJE!

FRANCI: Akcije, da. Tudi jaz jih ljubim – a pravijo, da so le past za naivne.

MIRA (Seže po vrečki in potegne iz nje polmetrsko klobaso.): Samo 5 evrov. To je zate past za naivne? ... (Se nagne k Franciju in mu pomoli klobaso pod nos. Franci globoko zajame zrak, ob klobasi se mu pocedijo sline.) A bi pokusil? Imam tudi sveže žemljice, ki jih pečejo kar v Mercatorjevi prodajalni. A bi? No?

FRANCI: To je TO – super slastno, česar ne bi mogel odkloniti ... kot si rekla ...

MIRA: Ma ne, a lahko ti postrežem tudi to čudovito dišečo klobaso, če želiš.

(Navdušeno ovohava imenitno poltrajno klobaso, ki jo potegne iz svoje vrečke, in čaka, kako se bo odločil Franci.)

FRANCI (Se strese, zravna na stolu in odločno odkima.): Preveč maščobe, začimb in konzervansov. Ni zdravo, draga Mira, tudi zate ne.

MIRA (Poduha klobaso in pocmoka.): Daj daj, Franci, bodi no dedec, ne pa mevža. Po-zabi na priporočila in nasvete za zdravje. Samo enkrat se živi, ne? Moj Edi si vsak dan nareže 10 kolobarjev klobase, sira in kislh kumaric ...

FRANCI: Tvoj Edi je zaradi klobas, mastnih sirov, piva in cigaret že 5 let mrtev!

MIRA (Odprtih ust strmi vanj, potem se pa strese, ker se zave resnice.): Aja, no, seveda, spet me je zaneslo. Pa ni umrl zaradi klobas in sira, piva in špricerjev, ampak zaradi nogometa.

FRANCI: Neumnost, zaradi nogometa še nihče ni krepnil.

MIRA: O ja, ti povem, da je bil kriv samo nogomet. Koliko večerov ste presedeli pred televizorjem, grizljali čips, slane palčke, hamburgerje, hot doge ... To sedenje pred televizorjem, drenje, nervoza, to ga je pobralo!

FRANCI: Oprosti, nikakor se ne morem strinjati ... (Zakrili z rokami, a ga Mira prekine.)

MIRA: Poglej, tale moja klobasa je prava domača ... poglej znak, ga vidiš? No, tu je pa narisano srce ... vidiš srce? Pomeni, da je hrana zdrava – preverjeno zdrava. Namenjena SRCU ... in domaaaaača, Franci.

FRANCI (pihne predse.): Verjameš vsemu, kar ti natvezijo? Ženska!

MIRA: Kaj pa TI? Blodiš od Lidla v Spar, od tam v Eurospin in še dalje v Hofer, samo da bi kupil vse, kar je najcenejše, namesto da ...

FRANCI: Ja ja ja, namesto da bi si uredil Mercatorjevo Pika kartico in kupoval vedno ugodno. Vse to si mi že tisočkrat povedala ... milijonkrat!

MIRA: Pa še res je, verjem! Torej ... nobene klobase ne bi jedel, si bova pa privoščila tole. (Končno najde zavitek, ki ga je že ves čas iskala po vrečkah. Ravno ga hoče odvit, ko pridrvi natakarica Beba. Na pladnju ima več barvnih zavojčkov papirnatih serviet. Obstane za Mirinim hrbtom in napeto opazuje gosta pri mizi, ki sta se povsem osredotočila na odvijanje zavojčka iz Mirine vrečke.)

BEBA (ogorčeno): Pršut in kozji sir ... in ržen kruh z bučnimi semeni! Kje ste pa to

staknili!?

MIRA (se nadvse nedolžno nasmiha.): Današnja degustacija omenjenih izdelkov v trgovini čez cesto je bila res zelo razkošna ... zelo slastna.

BEBA: Iz trgovine ste prinesli vse to ... z mizic za degustacijo ste pobrali ... ukradli v nekem smislu, če niste nič plačali ... neverjetno!

(Razburjena sopiha, a jo mika, da bi tudi sama pokusila. Sede na tretji, prazen stol pri mizi, gleda gosta in čaka, kaj se bo zgodilo. Mira začne deliti pršut na dva krožnika. Bebi se cedijo sline.)

BEBA: Slučajno imam stekleničko črnih oliv ... če bi hotela ... za dodatek ... in liter dobre lendavske kapljice ... a bi?

(Franci in Mira jo pogledata in hkrati prikimata. Beba odhiti, a se skoraj v hipu vrne. Prinese še en kozarec, steklenico vina., olive, krožnik in jedilni pribor – zase.)

BEBA: Pomislila sem, da bi bilo vaših dobrot morda dovolj za ... TRI.

(Mira in Franci, ki že žvečita, se spogledata in hkrati prikimata.)

BEBA: Njami, to je prava malica ...

MIRA: Povrh vsega brezplačna ...

FRANCI: Pri Mercatorju – najboljšem sosedu – je vse boljše kot doma, drži?

MIRA: Ta vinček je pijača bogov! Lendavčani znamo pridelati najboljše vino na svetu, kajne?

(Obe ženski pokimata, nato molče jejo in se nasmihajo drug drugemu.)

BEBA (Neha žvečiti in se zabljuje v Francija.): Zdaj ... ko smo se tako rekoč sprijateljili... mi trije, mislim... no, a bi vendar gospod izdal skrivnost Mercatorjeve vrečke?

MIRA: Pa res, čisto sem pozabila na vrečko. Franci, kaj imaš v njej?

(Franci se dela, kot da ne sliši, mirno je dalje in ju niti pogleda ne. Mira ga poboža po roki, po ramenu, da bi ga omehčala.)

FRANCI: No, če že hočeta ... kopalke sem si kupil ... v akciji so bile.

(Obe zineta od presenečenja.)

BEBA, MIRA: Kopalke? Skoraj sredi zime?

FRANCI: Pa kaj! Na križarjenje grem, po Sredozemlju. Akcija! Če plačaš z Mercatorjevo Pika kartico je 20% ceneje.

MIRA: Pa saj TE kartice sploh nimaš! Kako boš plačal z njo?

FRANCI (zvihto): TI jo pa imaš, draga Mirica!

MIRA: In kaj ti to pomaga?

FRANCI: No, mislil sem, da bi mi jo posodila, da bi lahko plačal križarjenje na obroke. Kaj praviš?

MIRA (odmahne): Še na misel mi ne pride. Plačilnih kartic ne posojam.

FRANCI (se skuša dobrikati, prisede bliže Miri): Daj no, saj sva si blizu, še stanujeva blizu, skoraj bi lahko bila lep par ...

MIRA (se mu umika): Skoraj, a samo – skoraj!

FRANCI: Si predstavljaš, draga Mira ... bela ladja, modro morje, galebi, zlato sonce ... in midva v razkošnih ležalnikih s hladnim pivom v roki ...

MIRA: Fuj, pa ja ne s pivom! Na križarkah pijejo fini ljudje koktejle ...

FRANCI: Prav, potem pa midva... leživa na razkošnih ležalnikih in srkava koktajle, sonce naju boža po zagorelem telesu, vetrc po obrazu ...

MIRA: Vse to z mojo Pika kartico, ja?

FRANCI: Saj bi ti vrnil svoj delež ... enkrat kasneje, zdaj sem brez gotovine.

MIRA: Misliš, da sem čisto trapasta?

FRANCI: Joj, ne bodi taka ... tudi zate sem kupil nove kopalke, poglej ... tudi te so bile v akciji!!! (Odviije še Mirine staromodne enodelne kopalke in jih kaže ženskama.)

MIRA (se zmrduje): Še v temi jih ne bi oblekla. Poglej, kakšne kopalke so te čase moderne!

(Iz svoje vrečke izkoplje imenitne bikinke in mu jih kaže. Franci ima oči na pecljih. Še Beba zine od začudenja.)

MIRA: No kaj? Bosta omedlela?

FRANCI: Uau, to pa JE seksil! To bi si oblekla, res bi si?

MIRA: Ne – da bi, ampak si jih vsekakor bom!

FRANCI: S takšnimi kopalkami pa moraš na križarjenje, res moraš!

BEBA: Pa ja, jaz bi šla, če bi bila na vašem mestu, gospa Mira.

MIRA: Pa Pika kartico bi mu tudi posodila?

BEBA: Bi, častna beseda.

MIRA: In bi si na beli križarki nataknila te kopalke?

BEBA: Seveda bi!

MIRA (zmagoslavno pogleda Francija, nato Bebo): Krasno! Evo Franci, dobil si partnerko za križarjenje, ima vse, kar potrebuješ ... Še kopalke vam podarim, Beba, in srečno pot.

(Urno zgrabi svoje vrečke, jima pošlje »zračni« poljub in odhiti.

Franci in Beba debelo gledata zdaj Miro, zdaj drug drugega, se nasmihata in potem skupaj zapustita prizorišče.)

BIZNIS

Rekviziti: vrečka regrata, gumijasti škornji, ograjica (kak obešalnik ali kaj podobnega), škatlica za denar, napis na kartonu: 1 kg samo 8 evrov!

(Mira pride na prizorišče z veliko vrečo regrata. Obuta je v gumijaste škornje, trenirko, utrujena je, lase ima razmršene, piha in sopiha.)

MIRA: Dve uri ... dve debeli uri in samo toliko regrata ... (ogleduje si vrečo z zelenjavo in zmajuje z glavo, potem sede na stol in stegne vse štiri od sebe).

IVO (pridrvi na oder z odrezkom za pokojnino v roki, razburjen je): Soseda, čuj, za koliko so ti povišali penzijo?

MIRA: Povišali? (Glasno se smeje.) Se hercaš?

IVO (ji moli pod nos odrezek): Sedemdeset centov več sem dobil! Sramota, svinjarija.

Kaj pa ti?

MIRA: Malo več od tebe. Euro trideset.

IVO: Aha, zdaj si se pa izdala ... (veselo poskoči in maha z odrezkom) ... zdaj lahko izračunam, koliko penzije imaš.

MIRA: In kaj ti bo to? Saj ti lahko povem brez preračunavanja.

IVO: Ne ne ne ne ne, bom že sam pogruntal, brez skrbi. No, povej – se ti zdi normalno?

MIRA: Če se mi zdi normalno – kaj?

IVO: Pa to, da nas zabavajo s temi centi! Saj potrdila in obvestila stanejo več, kot celotno usklajevanje penzij! ... (stopa po odru) ... Moram si najti kak posel ...

MIRA: Tako bedasto državo imamo – pa kaj? Znajdi se in kaj dodatno zasluži! Kot jaz. (dvigne vrečo regrata in pomaha z njo) ... Kila regrata 8 evrov!

IVO: Za koga? Komu boš prodala to travo po 8 evrov?

MIRA: Vse imam že izdelano ... v glavi. Poglej. Vrečke z regratom bom obesila tu na ograjo in pripisala ceno, pritrčila škatlico za denar in biznis bo stekel ...

IVO (se reži): No – me pa res zanima, kako bo šlo tole – z regratom po 8 evrov! Če zalaufa, se ti pridružim.

MIRA: Regrat je iskan skozi vse leto, tako da si obetam odličen zaslužek!

IVO: Kaj pa pozimi? Ga boš pulila izpod snega z vrtnim strojem?

MIRA: Joj, si bedast! Pozimi bom prodajala posušene regratove korenine ...

IVO: No – to bi pa res rad videl ... in doživel. Morda bi pa jaz lahko ...

BEBA (pride do njiju, je elegantno oblečena in s torbico v roki): Dober dan obema!

MIRA: Dober dan, gospa!

IVO: Dober dan, gospa! Turistka?

BEBA: Prišla sem v Terme Lendava, da. Zelo lepo je tu pri vas ...

MIRA: Posebno ob tem času, ko vse cveti, vse rase ... tudi naš prekmurski regrat, ki je odlične kakovosti. Bi kupili kak kilogram? (ji pomaha z vrečko in pokaže karton s ceno).

BEBA: Res je krasen, videti je zelo svež.

MIRA: Pravkar sem ga nabrala ... nič ni škropljen ... vzemite kilogram ...

(Beba vzame v roke vrečko in kuka vanjo, zajame pest regrata in ga poduha, prikimava.)

BEBA: Kaj pa še prodajate razen regrata?

MIRA (zavoha posel in se dobrika obiskovalki): Trenutno le regrat ... načrtujem pa širitev posla ... korenje, kapusnice ... fižol, vse to krasno uspeva v mojem vrtu ...

BEBA: Se vam splača? Ko poravnate vse davke in prispevke državi, vam najbrž zelo malo ostane v žepu.

MIRA (se smeje): Kakšne davke in prispevke? Prodajam tako ... ljubiteljsko!

BEBA: Ljubiteljsko? Nimate prijavljene dejavnosti ... niste s.p.?

IVO: Ni s.p., je le revna penzionerka ... tako kot jaz ...

BEBA (strogo): Potem pa ... (pobrska po svoji torbici in vzame iz nje izkaznico, jo pokaže enemu in drugemu) ...

IVO: Tržna inšpektorica, hudiča!

MIRA (z izkaznico v roki): Tržna inšpekto-ri-ca? Sranje!

BEBA: Sranje gor ali dol, prijaviti vas moram. Siva ekonomija, delo na črno!
Mira (vsa zbegana ne ve, kaj bi, stopa sem in tja). Čujte ... bodite človek ... nikar me ne prijavite ... sodišče veliko stane ... komaj shajam s penzijo ... razumete?
BEBA: Ne morem pomagati, kršite zakone in naša država je PRAVNA država!
IVO: Pa kaj še! Naša država je navaden usran kupleraj! Bolj kradeš, bolj te cenijo ...
BEBA: S politiko se ne bomo ukvarjali!
MIRA (pretkano): Kaj pa ... če vam dam ta kilogram regrata zastonj ... brezplačno ... gratis?
BEBA (tuhta, spet vzame vrečko, spet poduha svežo zelenjavo, pogleda Miro in Iva): To je podkupovanje javnega uslužbenca, se zavedate tega?
MIRA (priliznjeno): Kje pa! To je skromno darilo turistki, ki je prišla pogledat naš kraj. Prekmurci smo prijazni ljudje ...
BEBA (pogleda enega in drugega): Če je pa tako, bom pač sprejela vaše prijazno darilce. Najlepša hvala. Morda pridem v naslednjih dneh še kaj mimo ...
(Pospravi vrečko z regratom v svojo torbo, jima pomaha in veselo odide svojo pot.)
IVO: Zdaj pa imaš, biznis je šel po vodi ...
MIRA: Kakšna beda ... ta naša pravna država! Ampak veš kaj, imam še eno idejo ... pridi, skuham nama kavico, pa ti povem na štiri oči ... zdi se mi, da ima pri nas še grmovje ušesa ...
(Odideta na zaupen pogovor).

Zágorec-Csuka Judit

(Iz zbirke Horizont)

POT V ČAKOVEC

Žalostna je morala biti vožnja iz Kuršanečkega gozda
do Čakovca,
ko si bil svoj smrtni boj in se je stresala tvoja krvava
glava
v naročju Miklósa Bethlena, mladega sedmograškega
velikaša,
ki jo je poskušal varovati pred premiki,
ko je tesnobno tišino le redko zmotil hrup
in je kočija počasi zdrsnila iz slepečega polmraka v črno
noč
Slepa usoda? Nepredvidljiv ali neusmiljen fatum?
O, tragedija usode! Vihar zahrbtnih morilcev in zveri!
Smrt je prežala nate, čeprav je bilo njeno iskanje brez
smisla,

saj te je v novembrskem srežnatem gozdu našla,
se dvojevala s tabo, se pritesla za tabo v samostan
svete Ivane
madžarska pravica in ti prizadejala tri rane. V tem
velikem
poraščenem gozdu si umrl kot upanje, ki so ga videle
redke
priče.
Evropa pa je žalovala. Politika se je vrtela s tabo
v peklenskem krogu, izkoristil si svojo merico časa
in se na tem bregu Mure prepustil podobni usodi
mladike,
zgodovina je vodila v druge struge,
zgodovina je vodila v druge struge,
zašto Madžari na obronkih razpadamo,
čas nam daje klofuto, obmejni pasovi pa so,
namesto nevihte krogel, tujcem pokorna
resničnost.

CSÁKTORNYÁRA VEZETŐ ÚT

Szomorú menet lehetett a kuršaneci erdőből
Csáktornyáig vezető haláltusás vergődésed,
míg véres fejed ott rázkódott a tartani igyekvő
Bethlen Miklós, ifjú erdélyi főúr ölében, a
nyomasztó csendet ritkán törte meg zaj, lassan
vonult a hintó a vakuló szürkületből a fekete éjszakába.
Vakvégzet? Kiszámíthatatlan vagy könyörtelen fátum?
Ó, sorstragédia! Orgyilkosok és vadállatok fergetege!
Lesben állt a halál, nem volt értelme keresgélni,
a novemberi zúzmárás erdőben rád talált, párbajt vívott
veled, Szent Ilonka kolostora beleremegett, mégis három
sebet hagyott rajtad a magyar igazság. Reménységként
haltál meg abban a nagy vadon erdőben, kit kevés
szem látott.

Európa mégis gyászolt. Ördögi körben forgott veled
a politika, mégis megragadtál egy maroknyi időt,
sorsodra hagyva a szálakat itt a Mura partján,
elképzeléseidért ma sem harcolnak, a történelem
más vízekre evezett, széthullunk, mi magyarok a
végeken, az idő csap arcul, s a határsávok,
golyózápor helyett az idegéneknek hódoló valóság.

Lidija Alt

KARIZMATIČEN OBRAZ

Ko si na kosce razbit
in se že več ne spoznaš,
potrebuješ le karizmatičen obraz,
ki v temi kot luč zažari
in ti življenje osvetli,
ki srce ti ogreje
in te nasmeje,
ki ti zle slutnje prežene
in te v optimizem popelje.

EKSTRAVAGANCA

Ekstravaganca
umetnost je prava,
z obliko, tkanino in barvo
spogleduje se rada.
Ekstravaganca –
očem zanimiva,
potuje v svetove,
kjer buri duhove.

Ekstravaganca –
očarljivo vabljiva,
za mnoge ljudi
še nedosegljiva.

LJUDJE SMO RAZLIČNI

Vsak po svoje različni smo ljudje,
a med nami tudi posebneži žive.
To opaziti je v posebni modi,
ki le takim je pogodi.
Le-ti so v ekstravaganco odeti,
do vratu zapeti,
s pasovi oviti,
s klobukom pokriti ...
so malce čudaški,
a tudi junaški.
Tako jim reko preprosti ljudje,
ki v superge radi obuvajo se.

SAMOTAR IZ INSTINKTA

VELIKE REČI ZAHTEVAJO, DA O NJIH MOLČIMO ALI PA GOVORIMO Z VELIČINO – SE PRAVI CINIČNO IN NEDOLŽNO. (Nietzsche)

Kje se bo iztekla moja reka? Volja do jaza narekuje jezo vprašanj, da jih posilim z dejstvi. Moj evangelij prihodnosti ne postavlja spomenika nikomur. Noče zapisati ničesar. Noče vedeti ničesar. Noče se učiti niti dvomiti kaj šele sprejemati. Zahteva le zavest. Jaz. Samo jaz in nikoli mene ali bog ne daj kake množine, recimo nas. Nihče si več ne more privoščiti greha, da lahko razmišlja skozi raso, pleme, narod, ljudstvo kaj šele skozi njihove pritikline kot so morala, civilizacija, vera ali podobna ezoterika. Tega današnji čas več ne prenaša. Lahko jih samo okrvavi z novo reko pospešenega odtekanja življenj v neizbežno.

ZASUKAL SEM SE PROTI SEBI. KOTALIM SE IZ SREDIŠČA V X.
BOŽJI ADVOKATI SO ZAMUDILI.
KOT DA BI SPOZNALI ZMOTO BIVANJA.
MOJ JAZ SE JIM JE PRISKUTIL IN OSTAJAŠ SAMO TI.
MORALA BIVANJA.
IN POTEK SEM SANJAL. JE TO ŠE SPLOH MOGOČE, ČE SEM JAZ.
SPLETALE SO SE KITE VONJEV OKROG BESED SVOBODE.
JE TO ŠE SPLOH JAZ SVOBODE.
IN DIHAM, TO VEM, TUDI ČE SEM V X.
IN POSKUŠAM SPERMO, ČE ŠE ŽIVI.
ALI OBSTAJA ŠE KAKŠEN DRUGI SMISEL.
NE GLEDE, ČE SI V SREDIŠČU ALI V X.

JAZ, PODGANA

Vprašanje, kdo med sesalci bo preživel tretjo svetovno vojno, je že zdavnaj razrešeno. Jaz, podgana. Edini osebek na Zemlji, ki se mu ni treba bati človeške neumnosti. In človek je edina 'stvar', s katero se primerjam. Edino merilo mojega obstoja. Vse drugo je obvladljivo.

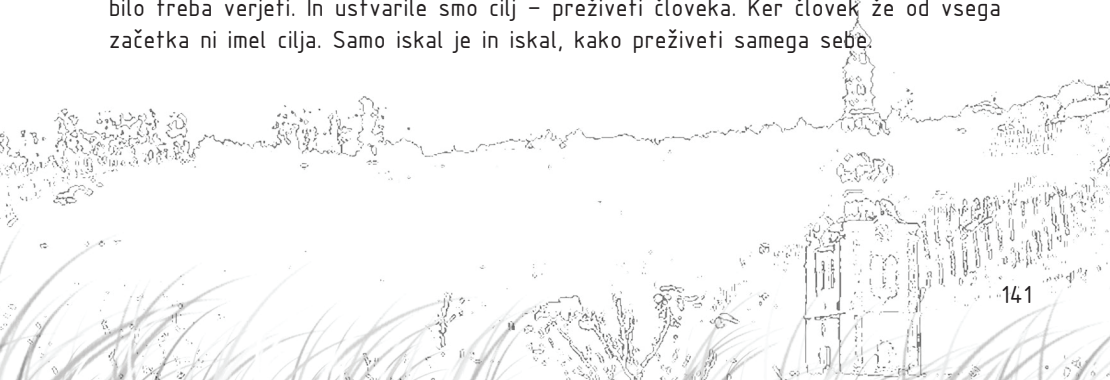
In tretja svetovna vojna se je že začela. Narava vse bolj kaže zobe. Udriha po človeku z vsemi bibličnimi nadlogami in še kaj več. Dela ga žejnega in lačnega, tako da bo pogoltnil samega sebe. In vse bolj se zateka k meni pod zemljo. Vsa zaklonišča, jedrske centrale, mestni promet, telekomunikacije – vse, kar ga dela obvladljivega, je preselil k meni. Kot da ne bi vedel, da lahko pregrižnem vsak še tako debel armirani beton. Da lahko prevrtam še tako debelo cev. Meni zrastejo zobje na novo vsake tri

mesece, če je potrebno. In to zmeraj močnejši. Mojo gensko osnovo sem že zdavnaj prilagodila vsaki situaciji. Tudi novo vojsko rojevam vsake tri mesece. Lahko nosim tri zarode v maternici, če je potrebno. In abortiram vsakega posebej, če se kaj spremeni. In ni ga znanstvenika na zemlji, ki bi lahko izumil orožje proti podganam. Še teh nekaj strupov, ki mi jih nastavljajo, je dobrih le za opijanje mojih odsluženihih vojakov. Tu pod zemljo je moja volja vladar. Že zdavnaj se telepatško pogovarjam z vsemi brati po svetu. Jaz, podgana, obvladam le en jezik, ki ga vsi razumejo. Tako na Kitajskem kot v Ameriki ali Švici, kjer človek išče božji delec – bozon. Kot da bo potem lahko verjel v kaj več. Ali imel kaj več. Vendar so to le igre že zdavnaj izgubljenih iluzij o večnosti. Ni milosti za človeka. Ne božje ne kakšne druge. Je samo obvladovanje enkrat enih, drugič drugih s pomočjo vseh sredstev, ki so na razpolago. Skozi vso zgodovino prepričevanja in klanja človek ni obvladal edino samega sebe. Vse jezike je spravil v digitalne oblake, vse navade in folkloro, povezano z njimi, razčlenil do razuma. Celu vsak narod popeljal do brezimmnosti in mu vcepil vrednote potrošništva. In vsaka blagovna znamka, ki jo glorificira, zbledi v primerjavi z mano. Podgana je skrita zavest človeštva.

Zato smo tako ogabne v vaših očeh!

Več je ljudi, več je tudi podgan in toliko manj vsega ostalega. Vse bolj vidni ljudje in vse manj prisotne podgane. Vaše poroke potekajo že po Facebooku, naše gostije pa na vaših pokopališčih. Tam je vsak dan požrtija, tudi če kakšnega upepelite. Vaše vojne so naše turistične destinacije. Samo pomislite na Bosno, kako je bila popularna. Toliko specialitet iz človeških organov že dolgo ni bilo na našem meniju. In tista presušena črna afriška telesa so že legendarna postlastica.

Jaz, podgana, nikoli ne bom prodrta v vaše zavedanje. Ni potrebno. Vendar vedite, vaše usode so samo zgodbe. Vesele ali žalostne – je odvisno od dojanja. Moja usoda je ena skupna. Podgana je cilj preživetja. Zadnja dojlja, zadnje kapljice mleka bodo pritekale iz naših zizkov. Takrat bomo samo me na Zemlji. S prikritim soncem za meglicami radioaktivnih oblakov. To bo naša ekskluziva. In telepatški spomin na ... recimo Hirošimo ali Černobil, kjer smo urile naše gene in žrtvovalle slabotne. In še bolj sveži spomini na čas, ko ste zadnji od vas cvrli naša zastrupljena, radioaktivna bedrca v našem domu pod zemljo, da ste se lahko vsaj malo siti naužili svojih usod in crknili brez vere in upanja. Z vsem bogastvom v pozabljenih trezorjih nad zemljo. Me, podgane, smo nagon in zato bomo preživele. Vso ljubezen smo prepustile vam. Vse pesnike smo ubile že ob stvarjenju. Raje smo prevzele vlogo bogov, da nam ni bilo treba verjeti. In ustvarile smo cilj – preživeti človeka. Ker človek že od vsega začetka ni imel cilja. Samo iskal je in iskal, kako preživeti samega sebe.

Andrea Schneider

V življenju se zgodi toliko lepih, prijetnih stvari, toliko anekdot. In ko se zgodijo, se nam zdijo enkratne, čudovite in izjemne, da smo prepričani, da jih ni mogoče pozabiti. Pa še kako pozabimo! Kako hitro nam uidejo iz misli in spomina!
(Kornelija Baša, Še 15 let)

Zelen

Az életben annyi szép és kellemes dolog történik, annyi anekdota. És amikor megtörténnék, egyedinek, gyönyörűnek és kivételesnek érezzük, sőt meg vagyunk győződve róla, hogy sosem lehet elfelejteni őket. Pedig hogy elfelejtjük őket! Mennyire gyorsan elszállnak a gondolatainkból és emlékeinkből!
(Kornelija Baša, Še 15 let).

Poletni čas – počitniški čas
Nyár – nyarálás

9. literarni večer ∞ 9. irodalmi est

VISSZATÉRÉS

Visszatérek az ősze,
szüretelő ködbe,
pásztortüzeket gyűjtő
földműves tenyerébe.

Visszatérek a félbe,
csikorgó jégbe, lobogok,
még lobogok, szívembe
bújtok, hogy ne fázzatok.

Visszatérek, vissza,
gyenge leszek, s tiszta,
kigombolom kabátom,
végre, utoljára, véreim.

ARS POETICA

Ha majd végképp el
kell mennem,
ha majd nem leszek,
ha bármi is elszakít
főletek, legyenek egy
haldokló lélegzet
közös lélegzetetekben,
időtálló sóhajtás
eltiport életekben.

De bocsáss meg, Uram,
bocsáss meg, anyám,
ha nem tudtam szeretni!

A HATTYÚK REPÜLÉSÉVEL

Hús tavakban mossuk tisztára
eltévedt lelkünket, zöld
pázsittenger-hullámokkal
törölközünk, majd fehér
hattyúkkal elrepülünk
tisztább vizekre, a színtelen
kristályok otthonába.

SIVATAGI SZÉLBEN

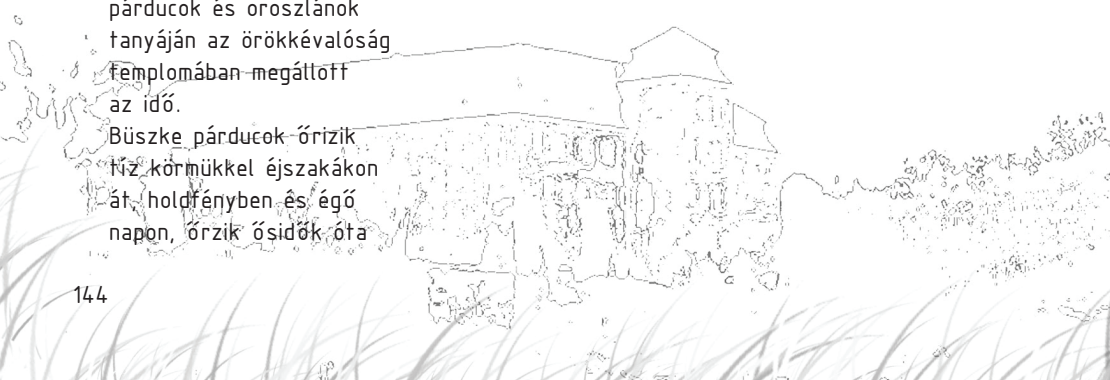
Isten sem tudhatta terveidet,
a szelek is csak sodortak,
kifelé ebből a zivatáros
nyárból, a tél messze még,
üres a horizont, kietlen a táj,
kietlen a lelkem, félek, hogy
elvisznek a szelek, nem
kapaszkodhatok meg
Benned, elvisznek
Istenhez.

ENIGMA

Hova tűnt szemeid fénye?
Miért hervad el üdeséged,
tűzhelyed melege, szíved
lűktetése?
Miért kell így elmenned?
Észrevétlenül,
tehetetlenül,
magányosan,
rád szakadt
kereszteddél,
észrevétlen
lovasként.
Mea culpa.
In nomine Christi.
Amen.

A SZERETET TEMPLOMA

Valahol messze földön
párducok és oroszlánok
tanyáján az örökkévalóság
templomában megállt
az idő.
Büszke párducok őrizik
tűz kormúkkal éjszakákon
át holdfényben és égő
napon, őrzik ősidők óta

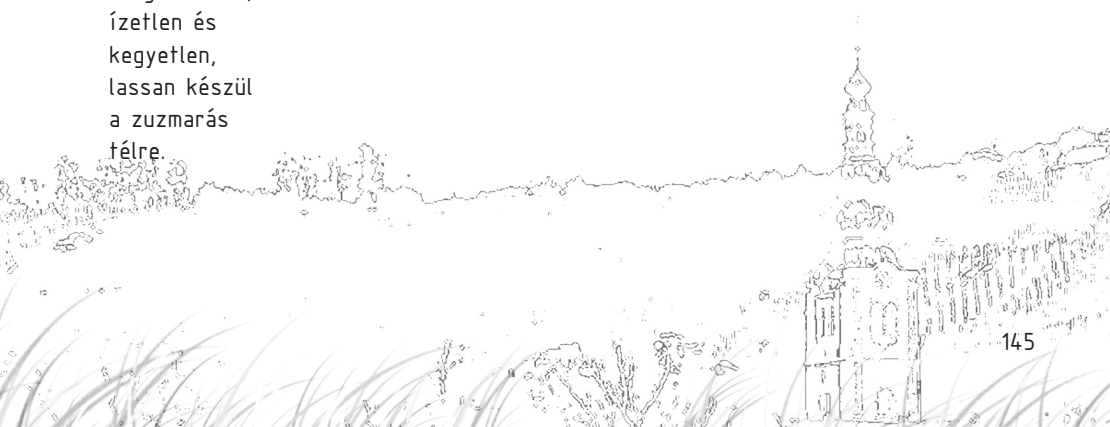
a szeretet templomát.
Isten ölelésében vágat
a fehér paripák serege,
keresve a szépség szigetét,
őserdők mélyén, üres tereken
át, egyedül, csendesen.

A TITKOK KERTJE

Bruce Springsteennek
Vigyél el a titkok kertjébe,
vesd le beázott esőkabátod,
halkítsad le a benned feszülő
zajokat, omoljál önmagadba,
befelé, befelé, befelé,
titkaid kertjébe, mert te
vagy a titkok kertje,
mély vizek kútja,
mély tengerek
rejtekhelye,
te egyedül.

SÁRGULÓ FALEVELEK

Ez az ősz is csak érlel,
de nem hozta meg a
gyümölcsét, melegít,
de nem perzsel,
súlytalan és
otthontalan,
mint a lehulló,
sárguló levél,
ízetlen és
kegyetlen,
lassan készül
a zuzmarás
télre

ELÉRT AZ ŐSZ

Elért az ősz melege,
de nem érlelte be
a gyümölcsseimet,
fagyos szeleivel
megtépázta, és
leverte a földre.

Sokáig maradtak
a földön, melegségre
vágytak, hiszen
hűvös és átázott
volt a sárguló fű.

Elért az ősz,
s kinyitotta
a bánatot
a szívemben.

Kornelija Baša

ŠE 15 LET

V življenju se zgodi toliko lepih, prijetnih stvari, toliko anekdot. In ko se zgodijo, se nam zdijo enkratne, čudovite in izjemne, da smo prepričani, da jih ni mogoče pozabiti. Pa še kako pozabimo! Kako hitro nam uidejo iz misli in spomina! Velikokrat želim obuditi kakšen zanimiv dogodek iz otroštva mojih hčera, pa se velikokrat ne spomnim.

Današnji klepet z mojo »ta malo« pa me je spodbudil, da zapišem dve poletni anekdoti. Seveda, starši moramo dobiti za naše pisanje tudi soglasje. Ja, bolje tako, kot da bi imeli tihe ure (ojoj, če bo le zdržala ...).

Petek v maju, ko se vračajo utrujeni študentje v svoje domove, pripravljajo se na izpite, med premorom pa postavijo vprašanje:

»Ej, sta vidva za atijem kaj razmišljala, kam gremo lefos na morje?« vpraša moja 20-letnica.

»Kam?« vprašam, saj ne morem verjeti, da sem prav slišala. Pri dvajsetih s starši na morje? Šaj se dandanes »odklopijo« že pri štirinajstih ali še prej.

»Na morje,« ponovi zelo mirno.

»Nič nisva razmišljala, kam bova šla,« previdno povem in preverjam razumevanje teme pogovora.

»Kaj vidva! Bosta že spet kam pobegnila? Sicer sta pa letos že bila. Sprašujem, kam gremo mi na morje?«

»Misliš: kam gresta vedve s sestro?«

»Ma ne! MI TRIJE?« pove rahlo nervozno.

»Ja, o tem pa se še nisva pogovarjala. Nisva še planirala dopustov, saj veš, služba ...«

»Kdaj pa lahko izvem, kam bi lahko šli?«

»Poizkusila bom prihodnji teden urediti. Vprašaj še atija, kakšne načrte ima.«

Končno spregovori tudi on, glava družine: »Saj veš, da do 15. v mesecu ne morem, potem pa kadarkoli.«

No, končno! In končno tudi »mala« zapusti sobo, da se lahko pogovoriva. Skleneva, da bomo junija odpotovali za teden dni nekam na morje, dovolj blizu, ne v hotel, ker naš Zakladek obožuje kampe in mobilne hišice.

Naslednji vikend seznaniva najino turistko s potovanjem: datum, kraj, način bivanja (mobilna hiška).

Potovanje je prijetno, pristala sem na zadnjem sedežu lastnega avtomobila. OK, sprejeto, vsaj ni potrebno sopilotirati, gledati znake in cesto.

Izbrana destinacija je res odlična. Imamo se lepo, super in fino.

Pri zadnjem zajtrku pa očka vpraša: »Hčerkica, kako dolgo pa nameravaš še hoditi z nama na morje?«

Kot iz topa: »Še 15 let.«

»Koliko?«

»15 let. Študij, iskanje službe, itd ...«

Spogledava se, sprijaznjena z usodo: še 15 let!

Po povratku kar nekaj znancev in prijateljev ni verjelo, da smo letovali v troje. In ko sem prijateljici povedala, da nas čaka še 15 let skupnih počitnic, se je pogovoru pridružila še hčerkica, ki je pojasnila: »Joj, teta Marika, kako sta neumna. Poglej: plačata mi počitnice, zjutraj greva z atijem kolesariti, opazujeva ladje, ki se vračajo v пристanišče, kupiva ribe, greva na tržnico, pa mi ati pravi, naj izberem sadje, zelenjavo, kar si zaželim. Nato poiščeva kak miren lokalček tik ob obali, kjer me ati časti s kapučinom. Potem se odpeljeva domov, mama pa že čaka z zajtrkom. Kraljevskim zajtrkom. Sicer pomagam pospraviti, ampak me največkrat kar pošljeta na kopanje, potem pa kartamo, se zabavamo, izpolnjujeta mi vsako željo, več se ukvarjata z mano kot vse leto skupaj. Kosilo: odlična ribica. Vsak večer me peljeta na stadoled. Na obali včasih tudi zaplešemo. To je tako super! Ja kdo pa si ne bi želel tako poceni in zabavnih počitnic? Saj bi bila ja nora, če tega ne bi izkoristila! Tako: vsaj še 15 let.«

No, kaj, porečete na te trdne argumente? Saj 15 let pa tudi ni tako veliko, kajne?

Edina stalnica v našem življenju so spremembe. Malo sem jih že naveličana. Spremembe! Da. Ampak, da so lahko tako velike, si nikoli nisem predstavljala. Ali pa sem že tako stara, da se mi je zgodilo preveč sprememb?

No, pa začnimo. Anekdota, ki jo bom povedala, je iz družinskega življenja.

Ko sem hodila v 8. razred osemletke, so bili moji sošolci prepričani, da smo bogati, saj so starši starega fička zamenjali za Zastavo 101 »konjakbraun« barve (tako piše v pretečenem prometnem dovoljenju). Imeli smo en avto, s katerim sta se starša vozila v službo pa na kakšno potovanje, konec tedna smo se kam odpeljali, letno enkrat pa tudi na počitnice na morje.

Čez mnogo let sem se zaposlila, starši so imeli avto, s katerim so se odpeljali v službo, jaz pa na kolo in v »svojo« službo na DSS Lendava.

Staro mamino kolo sem naslonila na steno pri vhodu za profesorje, tako kot so to počeli moji sodelavci.

Po napornem urniku »začetnice« sem težko pričakovala, da je odzvonila zadnja ura, saj me je čakalo še veliko obveznosti, veliko priprav. In ko se ti zelo mudi, začne nagajati Murphyjev zakon (no, kasneje boste izvedeli, da je bil to Lacibačijev zakon). Kolo, ki sem ga zjutraj postavila ob steno šole, ni bilo več na običajnem mestu. Prihitim v zbornico in potožim, da so mi ukradli kolo.

»Saj še ne sprašujemo, nihče ni dobil cveka, pa so mi že ukradli kolo. Je to mogoče?« potožim.

Sodelavci so se spogledali, me potolažili, da verjetno nihče ni mislil nič slabega in da nad kolesi učiteljev bedi naš hišnik, Laci bači in da je treba njega vprašati, če je opazil kaj sumljivega.

Začne se izpraševanje: kje sem »parkirala«, ob kateri uri, kakšne barve je bilo kolo... Povem mu, da je bilo starejše žensko kolo črne barve.

»Kaj, to je bilo tvoje kolo?« je zgrožen Laci bači, »odpeljal sem ga za šolo, tja kjer zbiramo odpadni material. Bil sem prepričan, da je kak 'šmrklavec' parkiral svoje staro, umazano kolo na učiteljskem mestu!«

Bila sem osramočena, še danes čutim rdečico, ko se spomnim teh besed. Skrušeno sem mu priznala, da je to moje, pravzaprav mamino kolo.

»Veš, to pa je res sramota, da se voziš s takšnim kolesom,« je dejal, ko je pripeljal pred vhod kolo - moje »sramoto«.

No, tisti dan ni deževalo, ves teden ne, je pa bil pri nas doma vsak dan hud naliv, naliv solza. Odločila sem se, da si pri pravi plači kupim maksí poni, ki je bil takrat zelo v modi in da se več nikoli ne usedem na star mamin bicikel. Tolažba družine mi ni nič pomagala, nič ni bilo pomembnejše, kot da čim prej kupim novo kolo. Ob prvi plači sem si ga res privoščila: kupila sem zelen maksí poni - pa še na čeke so ga dali!

Rožni nikoli ni končal na kupu odpada za šolo, vedno je ostal varno zaklenjen, tudi po kakšnem cveku, ki so ga, priznam, moji dijaki le redko dobili, ups, zaslužili!

Čez nekaj mesecev pa je sledil ponovni šok - socialni, razredni, statusni ... ne vem,

kako bi ga imenovala.

Torej: zjutraj zaklepam svojega ponija, ko se na parkirišče pripelje dijak v t.i. »pegli«. Pripelje se drug dijak, njegov sošolec, na Tomosovem mopedu.

Slednji reče: »Vidi, vidi ... eni pa kar z avtom! Mi, sirotinja, pa z mopedom! Lepo, lepo ... enim gre pa dobro.«

Ne spomnim se prav dobro, ali sem bila jezna ali me je bilo sram. Dijaki z avtomobili, mopedi, profesorji pa s kolesi ali peš. Oni so »sirotinja« ... kam pa spadam jaz? me je prešinilo. Morda je tudi zaradi takšnih stvari propadel socializem?

Ne, ni še konec!

Službe, krediti, dodatno delo. Danes si lahko privoščimo en dober avto in enega malo slabšega. Zaradi različnih delovnih časov sva morala z možem investirati v dva avtomobila. Sedaj, ko smo pri hiši že štirje šoferji, sta seveda premalo.

Zgodi se, da se eden od avtomobilov pokvari, drugega mora dobiti hčerka, saj ima najdlje v službo, ko si želi poleteti zaslužiti kak evro.

Še dobro, da sva se minula poletja navajala na dneve brez avtomobila, tako se je mož pogosto v službo zapeljal s kolesom, jaz pa šla kar peš.

Neko jutro, ko je bil že zelo navajen vožnje s kolesom, se odloči malo pokramljati z mano, preden se odpravi na delo: »Danes pa grem v službo s kolesom.«

Presenečena odgovorim: »Saj se že ves mesec voziš s kolesom!«

»Ja, ampak vprašaj me, zakaj se vozim s kolesom.«

»No, zakaj greš danes v službo s kolesom?«

»Zato, ker nimam avta!« kar preveč resno odgovori.

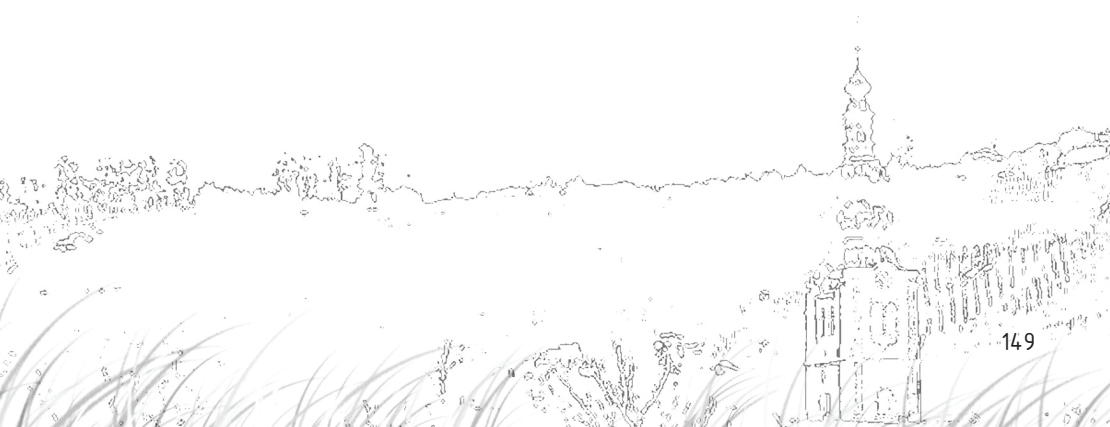
»No in... Jaz pa grem peš,« rečem, a še vedno ne razumem, kaj želi povedati.

»In veš zakaj greš peš?« vpraša.

»Ja, ker nimam avta,« odgovorim.

»Ne, ne, draga moja. Ti pa greš peš zato, ker niti kolesa nimaš.«

Nato sva se oba od srca nasmejala. In ko sva pripovedovala prijateljem in znancem najino zgodbo, so se nasmejali z nama. Ker je zgodba smešna ali ker so tudi oni zaradi prioritete, ki jih dajemo otrokom, ostali brez avtomobila? No, tega nama niso razkrili!

AKCIJA: 50 % CENEJŠE POČITNICE!

Drastično padanje življenjskega standarda v naši ljubi domovini sva začela z možem močno čutiti letos spomladi. Cene nezadržno gor, pokojnine nikamor – potem pa smo dobili v družino še dva vnuka in treba je bilo prispevati k nakupu vozičkov, opreme, kmalu tudi za pleničke, in to v velikih količinah. Vnukinjin drugi rojstni dan, trideseti sinov dvojčkov in nato še slavja ob uspešnem zagovoru doktorske disertacije »mlajšega« izmed dvojice so končno izpraznili najino finančno malho. Moj preudarni mož je ugotovil, da nama za počitnikovanje ob »plavem Jadranu« preprosto ne bo zneslo.

»Daj no, saj se da počitnice preživeti tudi bolj skromno. Recesijsko,« sem rekla odločno, saj sem o nastalem stanju tudi sama že veliko tuhtala in sem od nekdaj optimist, ki zmerom verjame, da se z malo spretnosti dá najti izhod iz vsake situacije. Da se vse poletje ne bi premaknila od doma, ne, s tem se nisem hotela sprijazniti.

»Pa mi razloži, kako naj bi to bilo – recesijske počitnice,« se je kisko nasmejala.

»Poglej tole,« sem mu pomolila pod nos zapis v svoji beležnici. Nastajal je nekaj dni, po tistem, ko je prvokrat omenil, da se bo treba odreči sedenju pod borovci in rekreaciji v modrih valovih najlepšega morja na globusiu.

»Zapisala sem nekaj koristnih napotkov, ki bi nama, če se jih bova držala, omogočili vsaj deset prijetnih počitniških dni.«

Pa sva skupaj brala moj zapis, ki sem ga naslovila AKCIJA: 50 % cenejše počitnice.

1. Ne odločaj se za organizirano letovanje pri turistični agenciji, preko osebnih kontaktov bo ceneje.
2. Izberi čas počitnic PO sezoni (september).
3. Hrano in pijačo pelji s sabo od doma.
4. Vozi tako, da porabiš čim manj goriva (90-100 kilometrov na uro).
5. V kraju letovanja nakupuj najnujnejša osnovna živila v večernih urah, ko jim znižajo ceno.
6. Izogibaj se posedanju po lokalih (pijača, sladoled ...).
7. Imej v mislih, da si na počitnicah zaradi oddiha in polnjenja baterij, ne pa zato, da se boš nažiral, popival in zapravljaj.
8. Ne razmišljaj o tem, da bi s počitnic nosil kakršna koli darila domačim!

Začel se je na ves glas režati, čeprav sem ga gledala zelo resno, kajti v zapisano sem trdno verjela in se v duši tudi že odločila, da se bom slehernega priporočila zanesljivo držala.

»Res bi rad videl,« se je dalje režal, »da te ne zamika sladoled, mrzlo pivo, nakup malo tu, malo tam ... za vnukinjo, za sestri, mamo, seveda tudi zate osebno ...«

»Ne noruj se, premislila sem in se odločila. Lahko bi se krasno izšlo.«

»Pa organiziraj! Jaz bom samo vozil in doli ob morju skrbel, da bodo finance zdržale.

Prav?«

Kar vesela sem bila, da je bil tako hitro za akcijo, še bolj, da mi je prepustil priprave. Najprej sem povprašala bivšega sodelavca iz mojih službenih šolskih dni, če še izdaja svojo počitniško prikolico v kampu blizu Zadra. Slišati je bilo, da se mu je od starosti in dotrajanosti sesula na prafaktorje. Zatrdil mi je, da bo še nekaj let uporabna, da pa letos zanjo ni kaj prida zanimanja, ker je bolj skromne sorte (ni televizorja, ventilatorjev, kuhinjska oprema je bolj tako tako itd.). Ker z možem nisva zahtevna človeka in ker je bila cena »le« 32 evrov/dan kar sprejemljiva, sva sklenila posel. Zmenila sva se za zadnje dni v avgustu in nekaj septembrskih. Pa kar takoj me je angažiral, da sinu lektoriram diplomsko nalogo, honorar za delo bova pa odštela od najemnine za prikolico. Super! Kar poskočila bi od zadovoljstva. Prvi točki iz moje »zaveze« sta bili odlično rešeni.

Nato sem začela pripravljati zalogo hrane: v Mercatorju, kjer po novem cene blaga pred iztekom roka znižajo za 50 %, sem nakupila potrebno meso, konzerve čičerike, fižola, različne namaze in podobno, kar me ni stalo niti 50 evrov, je pa bilo izračunano na deset in še malo dni.

»Vino in kaj žganega boš vendar pripravil ti!« sem opozorila moža. »Tudi grozdje, breskve in slive so zreli, morda bodo celo jabolka in kaj hrušk. Za vedro sadja neseva lepo s sabo, zadoščalo bo. In vedro zelenjave z domačega vrta.«

Rečeno – storjeno.

»Daš za bencin?« je zatežil. »Vem, da imaš zmerom kakšen črni fond. Sto evrov za dol in gor. Jaz dam za cestnine, to je okoli štirideset evrov. In za cigarete.«

»Lahko bi nehala kaditi in bi nama tako mesečno ostalo skoraj dvesto evrov,« sem zabrundala. A njegov odgovor sem že poznala. Vselej je bilo kaj. Tokrat je imel pomisleke: »Kakšne počitnice pa bodo brez jutranje cigarete ob kavi in likerju tete Pehte, a? To je vendar skoraj najlepši trenutek dneva pod borovci.«

»Dobro, naj bo. Se bova pa odvajala po vrnitvi domov,« sem previdno poskusila in za čudo ni rekel besede proti. Ni kaj, recesija nas bo vse počasi spravila na kolena (ali še niže). Tudi sama začenjam razmišljati o malenkostih, ki mi še nedolgo tega sploh na misel ne bi prišle (potrebujem to, je res nujno kupiti ono, je treba res vsak dan jesti meso, a morava naročiti Delo, se je smiselno peljati v 30 kilometrov oddaljeno Mursko Soboto, ker je kakšna stvar tam cenejša kot doma ...).

Stisnila sem torej zobe in odrinila stotak za bencin, čeprav me je mikalo, da bi mu kaj zabrusila. Tako sem se morala odreči novim kopalkam (iz akcijske prodaje v NKD) in tunikama, ki sem si ju pred dnevi rezervirala v Modiani (tudi iz akcijske prodaje), sem pa vnukinji, ki gre septembra v vrtec, kupila adidaske po znižani ceni, čeprav sem šla v limit. Določenim stvarjem se preprosto ne morem upreti. Kdaj pa kdaj me zagrabi nakupovalna mržlica in proti njej sem (za enkrat!) še nemočna.

Kupila sem seveda tudi nekaj kun za žepnino — za vsak primer, ker povsod pač ne moreš plačevati s plastičnim denarjem. Moj dragi o tem sploh ni razmišljal, češ da imava v prtljažniku itak toliko vsega, da tega dve osebi v desetih dneh ne moreta spraviti.

Pa sva krenila na pot. Najin mali Hyundai Getz je bil nabasan, kolikor se je dalo, vrh vse prtljage pa je kraljeval slamat klobuček z modro pentljo, ki je bil nedavna pridobitev. Čeprav sem vedela, da ga ne bom rabila (preprosto ne prenesem naglavnega pokrivala ne poleti ne pozimi), je bil potreben tam vrh tovora kot zelo očiten simbol, da gresta babica in dedek na morje.

Da se je turistična sezona izpela, je bilo čutiti in videti na vsakem koraku: prazna avtocesta, prazna počivališča ob njej, nikjer čakanja na cestninskih postajah, še tisti, ki so se premikali proti morju, so to počeli počasneje kot julija in še sredi avgusta. A moj mož se je repenčil in pritiskal na stopalko za plin, kot da naju preganjajo.

»Sva rekla, da voziva maksimalno sto na uro,« sem protestirala.

»Pa ja, bom cijazil kot polž!«

»Kam se nama pa mudi? Lahko ostaneva doli tudi petnajst dni, če hočeva ... je rekel moj bivši sodelavec, saj itak nima nikogar, ki bi prišel za nama v prikolico.«

»Seveda, pa kaj še! Kdo bo pa doma obral leske, jablane, slive ... trgatev je pred vrati, ti bi pa ležala na plaži in si sončila zadnjico!«

In tako sva – nič recesijsko – drvela proti jadranski obali s 130 kilometri na uro. No, nekaj si pa človek vendar mora privoščiti, si dati duška, kajne? Na srečo (za najine finance) se je takoj za Karlovcem krepko ulilo, morala sva zmanjšati hitrost na 80 in 90 kilometrov in tako malo zakrpala ranjeni proračun. Vse do konca poti naju je intenzivno namakalo, tako da me je kar streslo ob misli, da bi si morala natakiniti kopalke. V poročilih hrvaškega radia so vsako okroglo uro opozarjali na spolzke ceste in nizke temperature. Za naslednje dni je bila vremenska napoved jako kilava (pogoste »grmljavine sa pljuskovima«) in to nama je malce pristriglo krila.

»Ne sekiraj se,« sem dražila šoferja, «s sabo imam pet debelih knjig, sami krimiči. Bova pa uživala sede v predprostoru pod borovci ob kavi, cigaretah in branju. Vedno se najde rešitev.«

Po debelih štirih urah vožnje sva prispela na cilj. Še vedno je lilo, kot bi odprl zadrgo na neskončnem oblaku in je ni moč več zapreti. Vse je bilo premočeno: predprostor, kuhinjica, tla, na srečo pa sama prikolica ne. Soseba iz bližnje, zelo razkošne »počitniške palače« s hrvaško šahovnico na pročelju, naju je radovedno opazovala in zdelo se mi je, da se privoščljivo nasmiha. Nisem se mogla zadržati, pa sem ji vrnila škodoželjen pogled, ki je sporočal: nikar se mi ne posmehuj, draga sosedo, tudi vi ste zdaj v Evropi, enaka usoda vas čaka! Upam, da je dojela globino mojega pogleda. No, korajžno sva se lotila čiščenja, brisanja, pometanja in ko je dež ponehal, sva bila gotova tudi midva. Lahko sva se vselila v najino začasno skromno počitniško domovanje. Res je skromno. Prikolico je sodelavec za majhen denar kupil iz šolskega »sindikalnega« fonda, ko smo se osamosvojili. Takrat je vse pridobljeno, namenjeno boljšemu standardu delavcev, šlo na razprodajo. Kakšna neumnost! Nekatere počitniške kapacitete na Hrvaškem pa so nam preprosto zasegli in nastanili vanje begunce, ko se je razplamtela vojna na jugu. Tako je ta kamp prikolica dejansko stara že dobrih štirideset ali celo več let. Še čudno, da se v nalih, kot je bil štednji, ni že zdavnaj sesedla pod težo dežja (in starosti). Svetla točka vse opreme pa sta

bili indukcijski grelni plošči, na katerih se vse skuha ali speče skoraj samo od sebe. Na srečo je že čez kakšno urico posijalo sonce in svet se je odel v zlat sijaj, morje je pomodrelo, najino razpoloženje pa zraslo za vsaj petdeset odstotkov.

»Evo, a ni lepo?« sem vedro dejala, sedla za mizo in postregla močno kavo z jutranjim aperitivom (likerm tete Pehte iz štirideset zelišč in slivovke – domač izdelek, super stvar!).

»Greš po nakupih?« sem bila prijazna, ker vem, da na dopustu rad kolovrati in primerja cene v različnih prodajalnah. »Potrebujeva le časopis in košček svežega kruha.« »Danes še ne potrebujeva ničesar,« je odločno sklenil in tako je bila poraba prvega dne NiČ. Kar vesela sem bila, da nama je tako odlično krenilo.

Tudi naslednji dnevi so bili v vseh pogledih, tudi finančnem, krasni. Vreme se je uravnovesilo, temperature so se dvignile tja do 28 stopinj Celzija, kopanje v morju pravi izziv za upokojeence–rekreativce, ki smo bili tiste dni, poleg družin z majhnimi otroki, večina počitnikarjev. Šola se je začela, torej se je tudi kamp zelo spraznil. Nikjer gneče, hrupa, čakanja v vrsti ... Za kruh in mleko (pred večernim zaprtjem trgovin, ko znižajo cene osnovnih živil) ter dnevnik Slobodna Dalmacija sva porabila dnevno po 10–15 kun, kar je, če računam grobo, dva evra. Sklenila sem, da poskusim izpeljati 10–dnevno shuševalno kuro, kar je pomenilo seveda nič sladoleda, nič alkohola, čim manj kruha pa veliko sadja in zelenjave. Tako ni bilo težav z razmišljanjem o posedanju po lokalih ali slaščičarnah. Torej sva bila pri 5. in 6. točki moje »recesijske počitniške deklaracije« zelo dosledna. Pa še zelo dobro mi je delo. Nekje na polovici najinih morskih dni je mož ugotovil: »Te kopalke ti pa res čudno stojijo – ali so se raztegnile od pranja ali se ti suši rit!«

Ker rada kuham in ker sem »jutranji človek«, mi sploh ni bilo težko že po zvonjenju cerkvenih zvonov ob šestih vstati in vreči v lonec sestavine za kosilo, tako da sva bila vse do večera praktično počitniško prosta. Prve dni, ko je vreme ves čas nagajalo in je bilo morje res hladno, sem se hodila kopat sama. Mož je ugotovil, da ga v vodi preveč zebe. In medtem ko sem bila odsotna, se je lotil popravil na kamp prikolici ter predprostoru: za silo je spravil v red zadrge, ki so se jim že polomili zobci, poravnal vegasto nosilno ogrodje zunanje cerade, odmašil odtok na vodovodni napeljavi, napel vrvice ...

Sklenila sem: »Priporočila te bom lastniku kamp prikolice, naj te pripelje sem dol za teden dni, s potrebnim orodjem seveda, da zadeve temeljito spraviš v red – in potem nama bo morda prihodnje leto odstopil prikolico brezplačno. Treba se je znajti in biti čimbolj podjeten. Takšni so pač časi.«

Domov sva se vračala nadvse zadovoljna, tokrat prvič brez daril domačim. Pojasnilo, da sva bila na recesijskih počitnicah, se jim je zdelo za lase povlečeno, in okrog tega smo se kasneje še pogosto radi pošalili.

Lidija Alt

NAŠ VSAKDANJIK

Jutro razgrinja zaveso vsakdana,
hiti v objem novega dne.
Vse se na novo začne,
svet se na novo odpre.

In potem
hitimo in hitimo,
ne da bi se za hip ustavili.
Ni časa za sanje.

Hitimo in hitimo
mimo rožnatih stezic,
ki krasijo jih biseri jutranje zarje,
mimo razbohotenih gozdov,
kjer kraljujejo ptiči,
mimo plesa pisanih metuljev
nad lesketajočo se ravnico.

Ni časa za topel pogled
in prijazen nasmeh.
Hitimo kar naprej,
hitimo in hitimo ...

ŽIVLJENJE

Vsaka sekunda
ima svoj pomen.
Vsak čas življenja
ima svojo barvo.
Steherna ura življenja
ima svoj vonj.
Uživaj življenje,
dokler nisi preteklost!

ODKLOPLJEN

A VE KDO, KAKO JE BITI

ODKLOPLJEN OD DELOVNEGA MESTA, SEVEDA KO SI POSTAL VIŠEK,
OD 295 PRIJATELJEV NA FACEBOOKU IN V POVPREČJU 25 E-MAILOV VSAK DAN.

ODKLOPLJEN OD STACIONARNEGA IN MOBILNEGA TELEFONA IN VSEH TISTIH KRATKIH
SMS SPOROČIL, DA TE NEKJE NEKDO ČAKA.

ODKLOPLJEN OD BANČNEGA RAČUNA, ENOSTAVNO GA IZPRAZNIŠ, KER TAKO ALI
TAKO NE PRIČAKUJEŠ VEČ NOBENIH PRIHODKOV.

ODKLOPLJEN OD ELEKTRIKE, KER SI JE NE MOREŠ VEČ PRIVOŠČITI IN POSLEDIČNO OD
VSEH APARATOV, KI BI TI NAJ LAJŠALI ŽIVLJENJE.

ODKLOPLJEN OD VSEH KARTIC UGODNOSTI IN SEVEDA ZDRAVSTVENEGA ZAVARO-
VANJA.

ODKLOPLJEN OD KOMUNALNIH PRIKLJUČKOV, ZATO SE ODELIŠ NA PODEŽELJE IN
PIJEŠ IZ VODNJAKA.

ODKLOPLJEN OD OGREVANJA, ZATO KUPIŠ ŽAGO IN SEKIRO.

ODKLOPLJEN OD DRUŽBE, TO SPOZNAŠ, KO SI BREZ NASLOVA IN TE ZAUSTAVIJO
POLICAJI.

ODKLOPLJEN DO KONCA, KO TI PRETEČEJO VSI DOKUMENTI.

ODKLOPLJEN, VENDAR ZELO ŽIV IN SVOBODEN.

TO MI JE PAVEDAL MOŽAKAR IZPRED MAXIMARKETA, KO MI JE PONUJAL PRAVA
DOMAČA JABOLKA.

1 KG ZA 1 €.

IN ŠE TO, DA ZELO BOLI, KO SE ODKLAPLJAŠ.

DA TE JE ZELO STRAH IN SI ZELO OSAMLJEN, AMPAK SAMO DO ODKLOPA.

SEDAJ JE ODVISEN SAMO OD SEBE.

IN SVET JE MALCE DRUGAČEN, KO NI VEČ TREBA PLAČEVATI DAVKOV.

PRAVI, DA SEDAJ RAZUME, ZAKAJ JE SONČNI KRALJ V DEŽELI FRANCIJI
ZATRJEVAL:

»JAZ SEM DRŽAVA, JAZ SEM BOG, JAZ SEM OBLAST!«

SAMO DO TAKRAT, DOKLER GA NISO ODKLOPILI IN JE OSTAL BREZ GLAVE.

NE VEM, KAJ MI JE HOTEL Povedati.

NAJ SE TUDI SAM ODKLOPIM?

VEM PA, DA SEM RAZEN JABOLK KUPIL ŠE TOLE ZGODBO ZA 2 €.

ČUTILA

PRENOS – VEDNOST BUDNA JAZ POSTANEM,
KAĐAR ZJUTRAJ S SONCEM VSTANEM,
SI ČUTILA IN TELO OPEREM
Z BISTRO VODO IZ IZVIRA.

ODNOS – OČI MI HLADNA VODA OSVEŽI,
SVETLOBA BARV JIH UMIRI.
VID JE KRALJ ČUTIL, ZATO
VODI OD NOSA DO KOZMOSA
V SVETLOBO ZVEZD ALI TEMO NEBA.

VNOS – UŠESA POT SO V NOTRANJI SVET,
AKO JIH ZVOK LISTJA V VETRI
ALI STRUNE GLASOVIRJA POTEŠI,
TIŠINA ALI BESEDA, KI LEPO ZVENI
ME TA ČUT PRIJETNO OSVEŽI.

NOS – NOS IZPLAKNEM S TOPLO SLANO VODO,
ŠE NEKAJKRAT MOČNO IZPIHAM,
ZATEM GLOBOKO ZRAK ZADIHAM;
SVET POLN NARAVNIH JE AROM
IN KO PET MINUT Z ZAPRTIMI OČMI
MENJAJE SKOZI NOSNICE JIH VPIJAM,
ADIJO STRES! OSTANE ZDRAVJE PA NOTRANJI MIR.

OS – JEZIK ŠE PODRGNEM, NAOLJIM IN IZPEREM,
DA OKUSE PRAHRANE BOLJE IZBEREM
IN SE ZAPELJIVIH ZMOT IZOGNEM,
SO ŽIVILA LETNIH ČASOV PRAVI VIR.

S – STIK NEŽEN ME GROBEGA OSVOBODI,
VLAŽEN V ŠUHEM OSVEŽI,
TOPEL V HLADNEM POŽIVI.

TUKAJ IN SEDAJ SKOZI TAKO OPRANA
ČUTILA IN TELO V SRČE VSTOPA PRANA,
ZA VEDNO PA ODHAJA NEČISTA AMA.

Vera Avguštin

JUTRO

Dan posavlja se z zatonom sonca,
počuje, izgubi se na obzorju.
Pada mrak, temne sence se plazijo
v vsak kotiček, da te srh prevzame.
Noč pogloblja svojo moč,
tema se prikrade med nas.

Počasi se prebuja vlažno, sivo jutro,
ulice prekrite z gosto so meglo.
Z balkona pogled mi seže daleč naokrog.
Strehe se bleščijo v sončnem jutru,
pogled čaroben me prevzame.
Pri tleh ni videti ničesar,
gosta megla vse prekriva.

Sončni žarki prodrejo skozi meglo,
posije sonce z vso močjo.
S tal se megla razkropi,
se dvigne, v vodne kaplje spremeni.
Ni sledi, ostala je le rosa,
ki se koplje v zlatem jutru.

PO NEVIHTI

Vsa pokrajina prekrita
je s temnimi oblaki.
Močna nevihta nosi
oblake sem in tja.
V daljavi žari nebo,
strele švigajo,
trešči zdaj tam, zdaj tu.

Drevo mogočno se ukloni,
na tleh obleži,
iz vej njegovih se kadi.
Vse z bliskom se igra, rāzsaja.
Na temnem nebu se oblaki
razkropijo.

Sonce meče zlati snop,
ki se odbija od biserov rose,
iz njih zasije mavrica,
ta pa pove – zatišje je prišlo.

Počasi zemlja vodo srka
in narava oživi,
cvetje znova zažari.
Nevihča nese oblake proč,
spokoj se čuti – bo kmalu noč.

NOČ

Noč temna, topla,
posejana s tisoč zvezd.
Tiho v noč strmim,
v zvezdno nebo,
gledam lepoto.
Kakšna zvezda se utrne,
želim potihno si,
da bi bila med njimi.

Zaprem oči, potujem
po poteh neznanih,
ne ustavim se nikjer,
ker konca ni.
Široko je vesolje,
v meni se prebuja strast,
ki vleče me vse dalje
v globine in širjave te noči.

Ko se zavem,
začutim, da še noč gori.
Poletna je, nemirna...
zaziblje me v sladki sen.

KAZALO ∞ TARTALOMJEGYZÉK

Predgovor	2
Előszó	3
Avtorji ∞ A szerzőkről	4
Illustratorka & oblikovalka ∞ Illusztrálás & grafikai tervezés	23
<i>1. literarni večer ∞ 1. irodalmi est</i>	24
Alojz Ščap, LENDAVA	25
Olga Paušič, POD BELIM GRADOM	26
Olga Paušič, MORALA	26
Olga Paušič, PRIJATELJICI	27
Avgust Ošljaj, KDO SEM JAZ?	29
Avgust Ošljaj, IZVIR	30
Avgust Ošljaj, ZEN	31
Lidija Alt, V MRAKU	31
Lidija Alt, DOBRO JUTRO, SVET MOJ MALI	31
Velimir Turk, NE ČUJEM PROSTOR	32
Velimir Turk, ZIMA	32
Velimir Turk, KOBILJSKI POTOK	33
Biserka Sijarič, DAN V MOLU	33
Biserka Sijarič, UTRIP DEMONA	34
Franc Koren, TRK	34
Franc Koren, LETA NA RAZPRODAJI	35
Valerija Vrenko, KAJ JE ZA KOSILO?	35
Valerija Vrenko, SANJE	36
Valerija Vrenko, KO PRIDEM DOMOV	37
Bence Lajos, ANNÁNAK	38
<i>2. literarni večer ∞ 2. irodalmi est</i>	40
Olga Paušič, RECESIJSKI BOŽIČ	41
Olga Paušič, PRESENEČENJE	44
Lidija Alt, ŽELJA	46
Lidija Alt, DECEMBER	47
Biserka Sijarič, STVARNOST ILUZIJE	47
Biserka Sijarič, SESUTO V RAVNOVESJU	47
Biserka Sijarič, NOV DAN	48
Valerija Vrenko, FRANČ IN ANA	48
Valerija Vrenko, BOŽIČ	49
Valerija Vrenko, CIGANKA	49
Valerija Vrenko, VILA	50
Ľida Törnar Judit, VILAMI KARÁCSONY	51

Franc Koren, SREČO VIDIM ZA ZAPRTIMI OČMI	54
Rozika Gojič, BLODNJA	54
Rozika Gojič, UPANJE	55
Slavica Zver, DIVJI POTOK	56
Slavica Zver, NIKOLI VEČ	56
<i>3. literarni večer ∞ 3. irodalmi est</i>	<i>57</i>
Olga Paušič, PESEM ZA MONIKO	58
Lidija Alt, KULTURA	62
Lidija Alt, KAJ JE KULTURA	62
Lidija Alt, ZAKAJ JE KULTURA	63
Franc Koren, KDAJ ČLOVEK MINE?	63
Rozika Gojič, ZA DOMOVINO	64
Rotika Gojič, POPOTNICA	65
Rozika Gojič, SODNIŠKA	65
Kornelija Baša, BILA SEM KATALIN ESZTERHÁZY	65
Štefan Huzjan, RAZMIŠLJANJA IN SPOMINI UPOKOJENCA	68
<i>4. literarni večer ∞ 4. irodalmi est</i>	<i>70</i>
Valerija Vrenko, TEBI	71
Valerija Vrenko, LEPOTA	71
Biserka Sijarič, PREPOZNAM TE	72
Biserka Sijarič, LEPOTA DOŽIVETEGA	72
Verona Auguštin, LJUBEZEN	73
Verona Auguštin, NEUSLIŠANA LJUBEZEN	73
Verona Auguštin, VRTNICE	74
Göncz Norbert, AZ ÜRES PAPÍRLAP	74
Göncz Norbert, ÉN MEG Ő	75
Lidija Alt, GLOBOKO V NAS	77
Lidija Alt, LJUBEZEN	77
Lidija Alt, ČARODEJ SRCA	78
Franc Koren, LJUBIMCA	78
Olga Paušič, SRČICA	79
Olga Paušič, BAZILIKA	83
Štefan Huzjan, PRISLUHNI SI	88
Štefan Huzjan, DENAR	88
Štefan Huzjan, MINDEN STIMMEL, MINDEN RÍMEL	88
Štefan Huzjan, LENDVA	88
<i>5. literarni večer ∞ 5. irodalmi est</i>	<i>89</i>
Marjeta Ribarič, VELIKONOČNO DARILLO	90
Lidija Alt, SRCE POMLADI	91

Lidija Alt, POMLAD	92
Lidija Alt, POMLAD	92
Olga Paušič, SPRETNI PRSTKI	93
Olga Paušič, DED	94
Göncz Norbert, NÉKED	96
Göncz Norbert, NÉLKÜLE	97
Rade Bakračević, OSTVARENI SNOVI	98
Rade Bakračević, OSTVARENE ŽELJE	99
Biserka Sijarič, LEPOTA, KI SAMEVA	101
Valerija Vrenko, POSLEDNJI LENDAČAN	101
Velimir Turk, SNAGA U OBLICIMA	104
Franc Koren, ONA	106
<i>6. literarni večer ∞ 6. irodalmi est</i>	<i>107</i>
Olga Paušič, KADILCA	108
Zágorec-Csuka Judit, ERŐSZ – THANATOSZ	111
Zágorec-Csuka Judit, A ZUHANÁS	111
Zágorec-Csuka Judit, A TENGERT HOZTAM EL NEKED	111
Lidija Alt, OMAMA	113
Lidija Alt, DVOJE OČI	113
Franc Koren, DOTAKNILA SE ME JE VSAK MESEC	114
Alojz Ščap, LE LETI, LETI PTIČKA MILA	114
<i>7. literarni večer ∞ 7. irodalmi est</i>	<i>116</i>
Olga Paušič, 99%	117
Olga Paušič, RK	118
Olga Paušič, AU	118
Olga Paušič, PV	118
Olga Paušič, BNS	119
Olga Paušič, H ₂ O	119
Olga Paušič, PRD	120
Olga Paušič, 1+1=3	120
Olga Paušič, 0%	120
Olga Paušič, VU	121
Olga Paušič, IZGUBLJEN	121
Olga Paušič, GRENKI ČASI	122
Zágorec-Csuka Judit, TAVASZI SZERENÁD	124
Zágorec-Csuka Judit, HALÁLRA SZÜLETTEM	124
Zágorec-Csuka Judit, NOVOTEL-PANORÁMA	125
Zágorec-Csuka Judit, A HALÁLON TÚL	125
Lidija Alt, SAMOTA	126
Lidija Alt, BOLEZEN	126

Lidija Alt, KO JE ŽIVLJENJE ...	126
Franc Koren, NEVIDEN	127
Valerija Vrenko, ZATE	127
Alojz Ščap, KO URA ODBILA BO TRI	128
Olga Paušič, VIRINO (ŽENSKA)	129
<i>8. literarni večer ∞ 8. irodalmi est</i>	130
Olga Paušič, PRI "NAJBOLJŠEM SOSEDU"	131
Olga Paušič, BIZNIS	135
Zágorec-Csuka Judit, POT V ČAKOVEC	137
Zágorec-Csuka Judit, CSÁKTORNÝÁRA VEZETŐ ÚT	138
Lidija Alt, KARIZMATIČEN OBRAZ	139
Lidija Alt, EKSTRAVAGANCA	139
Lidija Alt, LJUDJE SMO RAZLIČNI	139
Franc Koren, SAMOTAR IZ INSTINKTA	140
Franc Koren, JAZ PODGANA	140
<i>9. literarni večer ∞ 9. irodalmi est</i>	142
Zágorec-Csuka Judit, VISSZATÉRÉS	143
Zágorec-Csuka Judit, ARS POETICA	143
Zágorec-Csuka Judit, A HATTYÚK REPÜLÉSÉVEL	143
Zágorec-Csuka Judit, SIVATAGI SZÉLBEN	144
Zágorec-Csuka Judit, ENIGMA	144
Zágorec-Csuka Judit, A SZERETET TEMPLOMA	144
Zágorec-Csuka Judit, A TITKOK KERTJE	145
Zágorec-Csuka Judit, SÁRGULÓ FALEVELEK	145
Zágorec-Csuka Judit, ELÉRT AZ ŐSZ	146
Kornelija Baša, ŠE 15 LET	146
Kornelija Baša, MOJA PREVOZNA SREDSTVA	148
Olga Paušič, AKCIJA: 50 % CENEJŠE POČITNICE!	150
Lidija Alt, NAŠ VSAKDANJIK	154
Lidija Alt, ŽIVLJENJE	154
Franc Koren, ODKLOPLJEN	155
Avgust Ošljaj, ČUTILA	156
Vera Auguštin, JUTRO	157
Vera Auguštin, PO NEVIHTI	157
Vera Auguštin, NOČ	158

Vsebinska Zbornika Pobiralci rose je dosegljiva na spletni povezavi:

<http://www.zkd-lendava.si-pobiralci-rose-zbornik-zkd>.

ISBN (online) 978-961-93614-1-2; ISBN 978-961-93614-0-5

A Harmatfogók c. könyv tartalma az alábbi linken található:

<http://www.zkd-lendava.si-pobiralci-rose-zbornik-zkd>.

ISBN (online) 978-961-93614-1-2; ISBN 978-961-93614-0-5

LITERARNI VEČERI 2012/13 ∞ IRODALMI ESTEK 2012/13

Avtorji ∞ Szerzők:

Lidija Alt, Verona Auguštin, Rade Bakračević, Kornelija Baša, Bence Lajos, Rozika Gojič, Göncz Norbert, Štefan Huzjan, Franc Koren, Avgust Ošljaj, Olga Paušič, Marjeta Ribarič, Biserka Sijarič, Alojz Ščap, Velimir Turk, Vida Törnar Judit, Valerija Vrenko, Zágorec-Csuka Judit, Slavica Zver

Lektoriranje ∞ Lektorálás: Olga Paušič, dr. Gróf Annamária

Prevajanje ∞ Fordítás: Vida T. Judit

Oblikovanje in ilustracije ∞ Grafikai tervezés és illusztrálás: Andrea Schneider

Založila ∞ Kiadó: Zveza kulturnih društev Lendava, 2013; Kultúregyesületek községi szövetsége Lendva, 2013

Tisk ∞ Nyomada: Tiskarna Saje

Naklada ∞ Példányszám: 500 izvodov; 500 példány

Predgovor ∞ Előszó: Danijela Hozjan

Recitatorji/interpretatorji besedil ∞ A szövegek előadói: Jasna Bači, Kristina Szóke, Petra Kavaš, Norbert Göncz, Elvira Göncz

Likovniki ∞ Képzőművészek: Franc Gerenčer, Ludvik Žižek, Štefan Huzjan, Elizabeta Tibaut, Andrej Okreša, Rajko Ferk, Branko Počkar, Marija Pavlič, Anto Nikolič, Jozo Piškovič, Gregor Magdič, Marjan Pintar, Irena Ferk, Zvonko Bartok, Marjana Kmet in Janja Blažona.

Tisk Zbornika so nam omogočili: Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti, Pomurska madžarska samoupravna narodna skupnost, Zavod za kulturo madžarske narodnosti, Občina Lendava.

∞ *Az antológia nyomatását lehetővé tették:* Szlovén Köztársaság Kulturális Közalapítványa, Muravidéki Magyar Önkormányzati Nemzeti Közösség, Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet, Lendva Közseg.

Zahvaljujemo se sponzorjem, lektorjem, prevajalcem, recitatorjem in vsem ustvarjalcem.

∞ Köszönetet mondunk a szponzoroknak, a lektoroknak, az előadóknak és az alkotóknak.